This weekly newspaper was mailed on
Tuesday, September 5, 1989

Nacionalinės M.Mažvydo Bibliotekos

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 36 (2063) 1989 RUGSĖJIS–SEPTEMBER 5 • LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA • Tel. (416) 275-4672 • 50 ct.

Mokslas ir pasirinkimai

Mokslas yra viena iš pagrindinių žmogaus gyvenimo vertybių. Jau nuo senų senovės jo reikšmė žmonijai buvo teisingai suprasta visose tautose, neišskiriant nė mūsų tautos, kurią net ištisus šimtmečius nelemtos unijos ir žiaurios okupacijos bandė laikyti tamsoje, skleisdamos savąją, mums svetimą, šviesą. Ir vis dėlto tapome nugalėtojais, atlaikėme visus spaudimus ir mėginimus – šiandien turime savąjį raštą, savo kultūrą, o moksle, net jau ir pasauliniu mastu, nesame paskutiniai.

MOKSLO svarbos supratimas, galima sakyti, šiuo metu yra pačiame savo išsiskleidime. Pradinis ir iš dalies vidurinis – jau įstatymais pivalomas, o aukštojo mokslo siekiančiųjų eilės labai ilgos. Taip yra šiandien kone visame civilizuotame pasaulyje. Kai kuriose šalyse, pvz. Šiaurės Amerikoje, bendrojo prasilavinimo aukštąjį mokslą baigusiųjų yra net perteklius. Gyvenimo sąranga ir vis pažangėjanti technologija jau reikalaute reikalauja specialistų, kurių vis dar trūksta. Nemažai jaunų žmonių, baigusių aukštąjį mokslą be specialybių, dirba bet kokius darbus šalia daug žemesnio išsilavinimo žmonių. Užtat galvojant apie pasisekimus ar pasiekimus darbuose, specializavimasis yra būtinas. Specialybių pasirinkimas betgi turėtų turėti teisingas matuokles, tai yra aiškius ir neklaidinančius sprendimus, neišgalvotas ar įkalbėtas, bet iš žmogaus polinkių kylančias priežastis. Jei pasirenkama paviršutiniškai – draugai, geras gyvenimas, pinigai – specializavimasis dažnai nepateisina dėtų vilčių. Tiesa, kad vadinamosios praktiškos specialybės ir jų paklausa atveria mokslus baigiantiems labai plačius darbo laukus, bet savo darbe žmogus turi jaustis ne vien turtingas, bet ir laimingas. Neretai taipgi pasitaiko, kad įsidarbinę, nors ir ne per daug mėgstamoje srityje, tolydžio pripranta, būna patenkinti ir naudingi. Bet vis dėlto mokslo siekiantiems reikėtų pirmiausia pasiduoti jaučiamai vidaus traukai, gal pašaukimui, gal širdies balsui. Galimas dalykas, kad į šitai nebekreipiant jokio dėmesio, ir dvasinių pašaukimų klausimas nebeišsprendžiamas.

MOKSLŲ siekiuose, kaip ir apskritai gyvenime, be asmeninių poreikių ir tikslų, lygiagrečiai eina ir platesni visuotiniai ar tautiniai poreikiai, į kuriuos taip pat negalima nekreipti dėmesio. Išeivijoje nepraktiška humanitarinė, mūsų atveju lituanistinė, sritis taipgi laukia kandidatų, kuriems paruošti turime Čikagoje, Ilinojaus universitete, net lituanistikos katedrą. Taip pat tos srities studijos tautos laisvėjimo prošvaistėse dar labiau prieinamos atgimstančioj Lietuvoj. Gal kai kas manytų, kad tenai kvalifikuotų lituanistų yra pakankamai ir todėl čia, išeivijoje, jų nereikia. Taip galvoti būtų klaida. Pirmiausia – mums trūksta pamainos raštijoje. Antras labai svarbus dalykas – tai vakarietiškų kultūrų paliesti lituanistai, kurių nauda ir Lietuvai neabejotina, pvz. jau vien dėl trūkumo geresnių vertėjų, sugebančių tinkamai supažindinti laisvuosius Vakarus su Lietuvos raštijos kūrėjais, aplamai literatūra. Turime pakankamai gabaus besimokančio jaunimo, kuris galėtų nesunkiai derinti savo asmeninius ir tautinius poreikius. Gal reikia tik dažnesnio priminimo, padrąsinimo, paraginimo šeimose, organizacijose. O atgimstanti Lietuva taipgi tebūna paskatinimas ta linkme. **Č.S.**

Gedulo ir Vilties diena Kaune 1989 m. birželio 14 d., žmonių minios nuo stoties žygiuoja į mitingą Dainų slėnyje

Sovietinė meška rodo dantis

Dviejų milijonų sujungtų rankų grandinė per Baltijos kraštus, protestuojant prieš sovietinę okupaciją, atkreipė dėmesį viso pasaulio. Šiaip Vakarų spauda ligi šiol gana santūri baltiečių atžvilgiu, šį kartą plačiai rašė ir komentavo įvykį. Tai, žinoma, turėjo paveikti Kremliaus nervus.

Maskvos reakcija

Rugpjūčio 25 d. Sov. Sąjungos komunistų partijos centro komitetas per spaudą ir televiziją paskelbė specialų pareiškimą. Jame užpuolami "ekstremistai", kurie naudodami "moralinį terorą" ir klaidindami Baltijos kraštų gyventojus, stumia Baltijos respublikas į pražūtį. Susidariusi isterinė situacija. Grasinama panaudoti karinę jėgą.

Baltiečiai neišsigando

Tačiau pikti Maskvos maurojimai neišgąsdino baltiečių, pasiryžusių ir toliau siekti savo kraštams laisvės bei nepriklausomybės.

Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Vilniaus taryba, kaip praneša Lietuvių informacijos centras, paskelbė pareiškimą, kuriame sakoma:

Kiekvienos tautos apsisprendimą palaikė ir Leninas. Tai yra tarptautinės teisės principas. Apkaltinti tautą, kad ji paveikta "ekstremistų", yra tolygu laikyti Lietuvos gyventojus nesugebančiais savarankiškai mąstyti, analizuoti ir spręsti. Sov. Sąjungos komunistų partijos centro komitetui nederėtų įžeidinėti Lietuvos gyventojų. Lietuvos aukščiausioji taryba yra kompetetinga pasakyti istorinę tiesą dėl Lietuvos TSR okupacijos 1940 m. ir jos prievarta įjungimo į TSRS. Mat Maskvai labai nepatiko, kad sovietinė Lietuvos aukščiausiosios tarybos speciali komisija nusprendė, jog Lietuvos aneksavimas buvo nelegalus aktas.

Partijos centro komitetas galėtų naudoti patikimus informacijos šaltinius. Tada nereikėtų taikią demonstraciją vadinti nacionalistine isterija.

Sąjūdžio siekis – duoti lygias teises visiems Lietuvos gyventojams. Centro komitetas turėtų žinoti, kad kiekviena nepriklausoma valstybė palaiko ekonominius, kultūrinius ir kitus ryšius su kitomis, ypač su kaimyninėmis, valstybėmis. Tad Centro komiteto tvirtinimas, kad, atsiskyrusi Lietuva nutrauks visus ryšius su TSRS, yra nepagrįstas. Maskva yra nepatenkinta Lietuvos TSR vadovais, kad pastarieji laikosi principo "liaudies planai – partijos planai" ir nenori laikytis kito principo "stipraus centro planai – respublikų planai". Bet respublikos vadovų pasirinktas principas yra teisingas, nes valdančioji partija turi vykdyti liaudies valią. Visos problemos turi būti sprendžiamos ne grasinimu, bet dialogu. Toks dialogas bus įmanomas tada, kai "stipraus centro" atstovai Lietuvos atstovus pripažins lygiaverčiais atstovais.

Lietuvos nepriklausomybės sąjunga išreiškė protestą prieš Maskvos nepagrįstą pareiškimą, kuris esąs iššūkis lietuvių, latvių ir estų tautų taikiems siekiams. Grasinimas jėga užgniaužti baltiečių aspiracijas yra grėsmė šių tautų egzistencijai. Be reikalo Maskva priskiria tautinių siekių nuopelnus kažkokiems kiršintojams. Baltiečių sąjūdžiai yra įgavę masinį pobūdį. Žmonės nėra niekieno kurstomi, o savo iniciatyva masiškai buriasi į įvairias organizacijas. Niekam nepavyks, sakoma pareiškime, užgniaužti Baltijos tautų veržimosi į tautinę nepriklausomybę, kurią turi daugelis pasaulio tautų.

TSRS bei Latvijos aukščiausiosios tarybos deputatai pasiuntė telegramą tokio turinio:

Jie su pasipiktinimu sutikę 1989 m. rugpjūčio 25 d. TSRS CK kreipimąsi "dėl padėties Baltijos respublikose". Kategoriškai protestuoja prieš tendencingą politinės situacijos įvertinimą, kuris klaidina Tarybos Sąjungos gyventojus, pasaulio visuomenę ir trukdo respublikų pertvarkai. Rinkėjų vardu su visa atsakomybe deputatai pareiškia, kad Latvijoje nėra politinės krizės, jėgų susirėmimo, bet plinta liaudies palaikomas demokratizacijos ir viešumo procesas. Jie įsitikinę, kad Latvijos liaudis tęs pradėtą kursą – visuomenės atgimimą.

Panašias telegramas, kaip rašo spauda, yra pasiuntę Lietuvos ir Estijos deputatai.

ELTOS pranešimu, Sąjūdžiui vadovaujantys asmenys rugpjūčio 28 d. TSRS liaudies deputatų antrajam suvažiavimui ir TSRS prezidiumo pirmininkui Gorbačiovui pasiuntė tokio turinio telegramą: "TSKP CK vardu paskelbtame pareiškime dėl padėties tarybinio Pabaltijo respublikose yra daug netiesos. Tai rodo, kad TSKP CK aparatas naudojasi arba nekompetetingais, ar blogos valios informatoriais. Ir viena ir kita, kol TSKP CK aparato galia tebėra panaši į grupės žmonių diktatūrą, sudaro pavojų Tarybų Sąjungos tautoms. Atkreipdami į tai būsimo TSRS liaudies deputatų antrojo suvažiavimo dėmesį, kartu protestuojame prieš pareiškimo toną, įžeidžiamus epitetus, tautų nesantaikos kurstymą. Ypač pavojinga yra to pareiškimo antikonstitucinė nuostata, nukreipta prieš respublikų ir tautų apsisprendimo teisę".

Pasirašė TSRS liaudies deputatai Buračas, Landsbergis, Marcinkevičius, Ozolas, Prunskienė ir kiti.

Bando laviruoti

"The New York Times" rugpjūčio 28 d. laidoje rašo, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos komunistų partijų vadovai paskelbė pareiškimus, kuriuose išryškėja linija tarp Kremliaus reikalavimų tramdyti tautinius judėjimus ir žmonių, reikalaujančių radikalaus pakeitimo. Pareiškimai buvo paruošti specialiai sušauktose respublikų partijos centro komitetų posėdžiuose.

Algirdas Brazauskas, sovietinės Lietuvos komunistų partijos I sekretorius, posėdyje pareiškęs, kad rugpjūčio 27, sekmadienį, skambinęs Gorbačiovas ir pasakęs, jog Lietuva buvo ir turi pasilikti Sov.

(Nukelta į 11'tą psl.)

KANADOS ĮVYKIAI

Svečias iš Varšuvos

Kanadoje yra apie 400.000 lenkų kilmės kanadiečių, kurie dabar nekantraudami laukia pirmajam vizitui atvykstančio "Solidarumo" unijos vado L. Walensos. Toronte ir Otavoje jis lankysis lapkričio 11-12 d.d., pakviestas Kanados darbo kongreso ir jo pirmininkės Shirley Carr. Kanados lenkų kongreso pirm. S. Orlowskis pranašauja, kad L. Walensą Toronte sutiks didžiulė jo gerbėjų minia, primenanti popiežiaus Jono Pauliaus II apsilankymą. Kanados lenkams du žymiausieji tautiečiai yra Jonas Paulius II ir L. Walensa. Lenkas popiežius Jonas Paulius II vadovauja visą pasaulį apimančiai Katalikų Bendrijai, o lenkas L. Walensa su "Solidarumo" unija Lenkijai skina kelius į nepriklausomybę. Pasak S. Orlowskio, elektrikas L. Walensa išaugo į politikus ir netgi valstybininkus. Ontario darbo federacijos įstaiga Toronte turi "Solidarumo" atstovą Kanadai W. Gilewskį. Pastarasis pranešė spaudai, kad L. Walensos apsilankymas Kanadoje jau anksčiau buvo planuotas du kartus. 1981 m. jį sukliudė kompartijos vado gen. W. Jaruzelskio paskelbtas karo stovis, o 1988 m. – streikų banga. Tikimasi, kad šį kartą nebus susilaukta šiuo metu nenumatytų kliūčių.

Pastaraisiais metais Kanada įsileido daug politinių atbėgėlių iš Lenkijos. Vien tik 1988 m. Kanadon atvyko 3.400 politinių pabėgėlių iš Rytų Europos, o privačios grupės parūpino vizas 5.700 ateivių. Didžiąją jų dalį sudarė lenkai, pasirenkantys Torontą, kur yra didžiausia lenkų kolonija Kanadoje. Dabar jau stengiamasi sumažinti lenkų antplūdį. Juos juk netikslu būtų pripažinti politiniais pabėgėliais, kai L. Walensa sėdi šalia Lenkijos prezidentu tapusio gen. W. Jaruzelskio, premjero pareigas atidavusio "Solidarumo" unijos ideologui T. Mazowieckiui. Ir vis dėlto lenkų noras atvykti Kanadon nemažėja, nes čia jų laukia geresnis gyvenimas. Pabėgėlius iš Lenkijos dabar galima laikyti tik ekonominiais atbėgėliais, kuriems yra svetimas patriotizmas. Halifakse neseniai ašaras liejo iš vokiečių transportinio laivo slapta išlaipinti lenkų jaunuoliai – Darius Chmielka ir Stavomiras Piatekas. Įgulos nariams už nelegalų atvežimą Kanadon jiedu sumokėjo po tūkstantį dolerių ir skundėsi, kad visą kelionę buvo užrakin-

(Nukelta į 11-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

PRAĖJUSIĄ SAVAITĘ ABIEJOSE ATLANTO PUSĖSE BUVO prisimintas 1939 m. rugsėjo 1 d. A. Hitlerio pradėtas karas su Lenkija, išaugęs į šešerius metus trukusį II D. karą, kurin įsijungė beveik visas pasaulis. Tikslus aukų skaičius tebėra nenustatytas, bet jau kalbama apie 53 milijonus, žuvusius Europoje ir Azijoje. Labiausiai nukentėjo Sovietų Sąjunga, netekusi 30 milijonų karių ir civilių gyventojų. Jai nepadėjo Molotovo su Ribbentropu pasirašyta sutartis su slaptais protokolais ir netgi rytinės Lenkijos dalies užėmimas. Pati Vokietija prarado 20 milijonų žuvusių karių ir gyventojų. Šiandien visi prisimena JAV branduolinių bombų nušluotus Hirošimos ir Nagasakio miestus Japonijoje. Daug kas netgi smerkia tų naujųjų bombų pirmąjį panaudojimą, bet niekas neprisimena Britanijos bombonešių padegamosiomis bombomis sunaikinto Drezdeno, kur ugnies liepsnose žuvo beveik 140.000 gyventojų ir pabėgėlių iš R. Europos. Tos paprastos bombos prieš karinių taikinių neturėjusį Drezdeną buvo nukreiptos 1945 m., kai karas Europoje jau buvo beveik baigtas. Lenkija neteko kelių milijonų gyventojų, įskaitant ir jos žydus. Skaudžiausia tragedija ištiko žydų tautą, kurios šeši milijonai buvo nužudyti vokiečių užimtose žemėse arba sunaikinti nacių koncentracinėse stovykose.

Skaudi sukaktis

II D. karo pradžios penkiasdešimtmetis buvo paminėtas V. Vokietijoje ir Lenkijoje. Jungtiniame parlamento posėdyje kancleris H. Kohlis pabrėžė, kad Vokietijai tenka pilna atsakomybė, nes karą suplanavo ir Lenkijos užpuolimu pradėjo A. Hitleris. Kancleris H. Kohlis, matyt, sąmoningai nutylėjo J. Stalino pagalbą A. Hitleriui, nenorėdamas erzinti Sovietų Sąjungos. Be Molotovo-Ribbentropo sutarties A. Hitleris turbūt nebūtų drįsęs pulti Lenkijos. Kancleris H. Kohlis apgailestavo II D. karo atneštas aukas ir žiaurumus, kokių pasaulis iki to laiko nebuvo patyręs. Lenkijoje karo pradžios penkiasdešimtmetis prisimintas susikaupimo minute. Prez. W. Jaruzelskis buvo nuvykęs į dabar Gdansku vadinamą Dancigą, prie kurio yra Westerplatte vadintas fortas. Jis buvo laikomas Lenkijos uostu ir laivyno baze prieš II D. karą. Ten dabar yra granito paminklas žuvusiems lenkams, didvyriškai gynusiems fortą nuo Vokietijos karių ir karo laivyno smūgių. Prez. W. Jaruzelskis padėjo gėlių vainiką prie paminklo, primindamas, kad Lenkija niekada neturi užmiršti vienybės ir tautinių siekių. Prie jo stovėjo "Solidarumo" unijos vadas L. Walensa ir naujuoju Lenkijos premjeru patvirtintas T. Mazowieckis. Sukakties minėjimuose trūko tik Lenkijos žydų vadų, susikirtusiu su kardinolu J. Glempu.

Karmelitės seselės

Nesutarimai tarp Lenkijos žydų ir katalikų prasidėjo 1984 m., kai prie koncentracinės Auschwitzo stovyklos įsikūrė keturiolikos karmeličių seselių vienuolynas. Jos buvo pasiryžusios melstis už visus šioje stovykloje nužudytus kalinius ir jų žudikus, prašydamos Dievą bausmės dovanojimo. Toks seselių vienuolių ryžtas melstis ne tik už aukas, bet ir jų žudikus suerzino žydus su jiems būdingu kerštingumu. Neapykantą seselėms sustiprino ir pasklidę gandai, kad jos savo maldomis siekia žydų atvertimo į katalikybę. Žydai pradėjo reikalauti karmeličių vienuolyno iškėlimo į kitą vietą. Esą Auschwitzas priklauso žydams, nes jie ten susilaukė daugiausia aukų. Vienuolyno iškėlimas buvo sutartas 1987 m. ir turėjo būti įvykdytas per dvejus metus, bet vienuolės tebesimeldžia prie Auschwitzo stovyklos.

Nemalonus incidentas

Liepos mėnesį triukšmą sukėlė grupė iš JAV į Auschwitzą atvykusių žydų, perlipusių spygliuotų vielų tvorą ir pradėjusių daužtis į vienuolyno duris. Esą jie įžeidinėjo Katalikų Bendriją, Lenkiją ir pūtė trimitus, simboliškai tikėdamiesi nugriauti karmeličių vienuolyną. Dėl šio incidento ir buvo susilaukta kardinolo J. Glempo reakcijos, priminusios žydams, kad toks jų elgesys skatina antisemitizmą prieš lenkus kurstomomis nuotaikomis. Esą žydams nedera save laikyti aukštesniais už kitus. Juk ir jų eilėse buvo kolaborantų, tarnavusių Lenkiją okupavusiems vokiečiams. Šios pastabos užrūstino Lenkijos žydų vyr. rabiną P. M. Joskovičių, kuris atsisakė dalyvauti karo pradžios penkiasdešimtmečio minėjimuose. Jis taipgi nedalyvavo Katalikų Bendrijos suorganizuotose maldos dienose už taiką Varšuvoje ir Auschwitze. Rabinas P. M. Joskovičius žurnalistams aiškino, kad jis negali melstis Auschwitze, ten matydamas kryžių ir seselių karmeličių vienuolyną.

Šiame numeryje:

Mokslas ir pasirinkimai
Nuo senovės žmonės suprato mokslo reikšmę
Sovietinė meška rodo dantis
Sovietų grasinimai neišgąsdino baltiečių
Nepagrįsti priekaištai
Atsiliepiant į Vytauto Skuodžio straipsnį
"Lenkų okupacijoje ir jų kalėjimuose"
Buvusio vilniečio politinio kalinio atsiminimai
Atgimsta evangelikai Lietuvoje
Jiems reikia pagalbos iš Vakarų
Žemėlapiai be Mažosios Lietuvos
Išleisdinti žemėlapiai Mažąją Lietuvą žymi už Lietuvos ribų
Pasaulio lietuvių jaunimo sąskrydis
Pasidalinta mintimis, kultūriniais, politiniais bei kitais klausimais
Juodąjį žemyną aplankius
Kelionė per Keniją, Zimbabvę ir Botswaną

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672. Second class mail registration nr. 00509
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, J. Andrulis, Vyt. Balčiūnas, Č. Senkevičius. Metinė prenumerata – $24, pusmetinė – $13, rėmėjo – $30, garbės – $40 (Amerikoj – JAV dol.). Pavieniai numeriai – 60 ct. Adresų keitimo reikalu kreiptis tiesiai į "TŽ" administraciją. Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550) is published weekly, except 1st & 2nd week in August and 4th week in December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc., 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: (416) 275-4672. U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092.
Subscriptions: regular $24.00, supporter $30.00, honorary $40.00 per year. Second Class Postage paid at Lewiston, NY.
US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092.
CANADA POST: send address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Printed in Canada.

Nepagrįsti priekaištai

Atsiliepiant į V. Skuodžio straipsnį apie prof. V. Landsbergio lankymąsi JAV

JUOZAS VITĖNAS

Vytautas Skuodis ("TŽ", 1989.-VIII.15) LPS pirm. prof. Vytauto Landsbergio apsilankyme JAV-se pastebėjęs "dvi tamsias dėmes". Viena yra tai, kad VLIKo pirm. dr. K. Bobelis nesusitiko su prof. V. Landsbergiu.

V. Skuodis taip rašo: "Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas dr. K. Bobelis, prieš pat V. Landsbergio atvykimą, su paskaita svečiavosi Čikagoje. Jam buvo pasiūlyta susitikti su atvykstančiu prof. V. Landsbergiu. Deja, jis nepanoro jo pamatyti".

V. Skuodžio teigimas "prieš pat V. Landsbergio atvykimą" rodytų, kad dr. K. Bobelis ir prof. V. Landsbergis lankėsi Čikagoje beveik tuo pačiu metu. Tačiau faktiškai tarp jų apsilankymo Čikagoje buvo dviejų savaičių tarpas: Dr. K. Bobelis darė pranešimą birželio 25, o prof. V. Landsbergis lankėsi liepos 8. Taigi, V. Skuodžio teigimas, kad dr. K. Bobelis buvo Čikagoje "prieš pat V. Landsbergio atvykimą", yra klaidinantis.

Nėra teisingesnis ir V. Skuodžio teigimas, kad dr. K. Bobelis "nepanoro" Čikagoje susitikti su prof. V. Landsbergiu. Negi dr. K. Bobelis turėjo dvi savaites laukti Čikagoje ar skraidyti į kitas vietas, kad galėtų su juo pasimatyti? Jei prof. V. Landsbergio globėjams rūpėjo surengti jo susitikimą su dr. K. Bobeliu, tai jie iš anksto turėjo susitarti dėl vietos ir laiko, kaip paprastai yra daroma, o ne siūlyti susitikti su "atvykstančiu" svečiu. Gal tokių pastangų ir nebuvo reikalo imtis, nes tiek dr. K. Bobelis, tiek prof. V. Landsbergis žinojo, kad už trijų savaičių susitiks Gotlando saloje.

V. Skuodis taip pat kaltina dr. K. Bobelį, kad jis nesusitiko su prof. V. Landsbergiu "ir Vašingtone, kur Lietuvos pasiuntinybė buvo surengusi priėmimą pagerbti Vytautui ir Gražinai Landsbergiams".

Visi žino, kad dr. K. Bobelis gyvena ne Vašingtone, bet Floridoje. Nepaisant atstumo, jis dažnai lankosi Vašingtone, ir, be abejonės, būtų atvykęs į šį priėmimą Lietuvos pasiuntinybėje, jei būtų buvęs laiku pakviestas, tačiau tokio pakvietimo nesusilaukė.

Į šį priėmimą buvo pakviestas VLIKo valdybos pirmininko pavaduotojas dr. D. Krivickas. Pastarasis buvo atvykęs ir kalbėjosi su prof. V. Landsbergiu. Tačiau tai negalėjo būti rimtas pasitarimas, nes jis vyko žmonių minioje per priėmimą, kai daug kas norėjo prieiti prie prof. V. Landsbergio ir pasikeisti vienu kitu žodžiu.

Iš šio dr. K. Bobelio nesusitikimo su prof. V. Landsbergiu (o gal ir iš kitų klaidingų faktų) V. Skuodis, kaip atrodo, yra susidaręs nuomonę, kad VLIKas yra nusistatęs prieš prof. V. Landsbergį. Anot jo, "tikriausiai ir prof. V. Landsbergiui VLIKo priešiškas nusistatymas buvo žinomas". Jei prof. V. Landsbergis žinojo apie tokį VLIKo priešišką nusistatymą prieš jį, tai jis apie jį žinojo iš VLIKui priešiškų žmonių. O tai nėra pats geriausias būdas bet ką patirti apie VLIKą. Kiek žinau, nei dr. K. Bobelis, nei VLIKo valdybos nariai neturi jokio priešiško nusistatymo nei prieš prof. V. Landsbergį, nei prieš Sąjūdį. Anksčiau buvo kiek abejonių dėl Sąjūdžio pasisakymų už suverenumą, bet dabar padėtis yra pasikeitusi, kai Sąjūdis aiškiai pasisako už Lietuvos nepriklausomybę.

Kiti V. Skuodžio išvedžiojimai, kad "VLIKo vyriausioji vadovybė neturi aiškaus supratimo, kas iš tikrųjų Lietuvoje vyksta ... nesupranta ar nenori suprasti dvasios ir pagrindinės varomosios jėgos ... yra nepagrįsta asmeninė nuomonė, kurios gal atsisakytų, geriau susipažinęs su VLIKo veikla ar pvz. su susitarimais bei nutarimais Gotlando saloje. Juos pasirašė dr. K. Bobelis, LPS pirm. prof. V. Landsbergis, LKP pareigūnas J. V. Paleckis ir kiti.

Jai V. Skuodis parašytų šių susitarimų objektyvų įvertinimą, užuot nepagrįstai kaltinęs dr. K. Bobelį ar VLIKą, padarytų naudingą patarnavimą, kuris gal sukeltų ir rimtesnes diskusijas.

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

The Lougheed & Barnard Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Canadian Art Memorials Ltd.

76 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius - Bank of Canada, Bank of Montreal, Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg. King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms

Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą menišką darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529

"Lenkų okupacijoje ir jų kalėjimuose"

Buvusio vilniečio politinio kalinio atsiminimai

STEPAS VARANKA

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Tardymai

Atsiminimų autorius rašo, kad prie bendrabučio saugumiečio pirmiausia paklaustas kaip vardas ir pavardė? "Dar nespėjus atsakyti, Povilas Petkevičius, gavau du stiprius smūgius į veidą su pasakymu: 'Mes jau turime tą paukštelį".

Suėmimo ir kratos vadovas leitenantas Mackiewicz atvedė Povilą pas apklausinėtoją kapitoną Piorunowskį, kur sujo ir kiti skyriaus pareigūnai pasižiūrėti, kaip atrodo tas baisus paukštelis lietuvis.

Po smalsaus apžiūrėjimo pareigūnai pasišalino. Su Povilu kambaryje liko kpt. Piorunowski ir leit. Mackiewicz. Po surašymo asmens žinių, prasidėjo tardymas: kas angažavo, ką Povilas angažavo, kam ir kur perduodavo žinias, kada numatytas sekantis susitikimas su ryšininku? Į visus tuos klausimus Povilas atsakinėjo: "Niekas, niekam, niekur!" Po to iš keturių rankų pasipylė smūgiai į veidą, galvą ir kitas kūno dalis. Stiprių smūgių pertrenktas ant grindų, buvo spardomas iki neteko sąmonės. Atgaudamas sąmonę, Povilas pajuto pilamą ant jo galvos šaltą vandenį. Po to vėl sekė tie patys klausimai ir tie patys Povilo atsakymai. Negavę jiems rūpimų atsakymų, daužė kojų padus, rovė galvos plaukus. Pakartotinai neišgaudami prisipažinimo iš Povilo, vienas jų — leitenantas Mackiewicz griebė Povilą už plaukų ir pradėjo jo galvą daužyti į sieną, o kpt. Piorunowski — mušti lazda per kojas.

Taip tardomas ir mušamas Povilas suprato, kad vienas jo bendradarbių buvo suimtas prieš jo suėmimą, bet kuris, nežinojo.

Po trečio apalpimo, atgaivintas šaltu vandeniu, į kambarį buvo įvestas Vaclovas Petraška — 5-to pėstininkų pulko jaunesnysis puskarininkis. Jis patvirtino, kad tai Povilas Petkevičius, kuris prašęs iš jo karinių žinių ir slaptų dokumentų.

Po akistatos Povilui neliko kitos išeities, kaip prisipažinti, kad iš Petraškos prašė tų žinių, bet tiktai tam, kad nuėjęs į Lietuvą nebūtų iš jos grąžintas kaip lenkų šnipas. Toks atvejis buvo su Povilo pažįstamu Jonu Stakučiu. Ar tardytojai tuo patikėjo, nežinia, bet tardymą nutraukė.

Teismas ir bausmė

Išgauti iš suimtojo parodymai 2-jame kariuomenės kontražvalgybos skyriuje buvo pagrindinė medžiaga kaltinamajam sudaryti teisminę bylą.

Povilas ir jo byla buvo perduoti apskrities teismui. Po kelių dienų iš daboklės, esančios prie Šv. Ignoto ir Dominikonų gatvių kampo, buvo policijos nuvestas pas teismo tardytoją, kuriam pasiskundė, kad per tardymą buvo mušamas ir kankinamas. Tardytojas į jo skundą nekreipė dėmesio. Pavartęs atsiųstą jam 2-ojo skyriaus bylą, surašęs protokolą, Povilą įsakė policininkui nuvesti į netoli esantį Lukiškių kalėjimą, kuris buvo daugeliui Vilniaus krašto lietuvių gerai žinomas.

Po aštuonių tardymo mėnesių, 1932. V. 18, Povilas surakintom rankom buvo pristatytas į teismo salę, kurioje jis pamatė savo ašarojantį tėvą ir brolį Joną, su kuriais atsistojęs ir pakėlęs ranką pasisveikino.

"Stot, teismas ateina" — sušuko teismo pranešėjas, tęsdamas: "... dabar bus sprendžiama Povilo Petkevičiaus byla už šnipinėjimą". Povilas paklaustas ar prisipažįstąs kaltu, atsakė esąs nekaltas.

Po to teismas apklausinėjo kontražvalgybos liudininkus, kurie tvirtino, kad jų įstaiga turi du savo žmones Lietuvos žvalgyboje, kurie pateikė žinias, kad kaltinamasis jau ilgesnį laiką teikė Lietuvai žinias apie lenkų kariuomenę. Prie to pridėjo, kad Povilo du bendradarbiai, tarnaujantys lenkų kariuomenėje — Vaclovas Petraška ir Leonas Biliūnis, karo teismo nubausti po 5 metus sunkiųjų darbų kalėjimo, tai patvirtina.

Iš tikrųjų teismui nebuvo pateikta jokia stipresnė kaltinimo įrodanti medžiaga. Teismas savo sprendimą padarė remdamasis 2-ojo skyriaus pareigūnų liudijimu. Prokuroras reikalavo, kad Povilas būtų nubaustas 15 metų sunkiųjų darbų kalėjimo. Povilas, gavęs tarti paskutinį žodį, pareiškė: "Esu nekaltas ir prašau mane išteisinti".

Po pertraukos grįžęs teismas perskaitė sprendimą: "Teismas, išklausęs liudininkų pranešimus ir valstybės gynėjo kaltinimus, Povilą Petkevičių rado kaltu ir nubaudė 8 metams sunkiųjų darbų kalėjimo ir 5 metams pilietinių teisių atėmimu".

Lenkijos kalėjimai

Ilgesnėmis kalėjimo bausmėmis nuteistieji politiniai kaliniai, jų tarpe ir lietuviai, Vilniaus Lukiškių kalėjime ilgai nebūdavo laikomi — siunčiami į kitus Lenkijos kalėjimus: Gardino, Plocko, Koronovo, Grudzadz, Wronki ir Šv. Kryžiaus Kielcų kalnuose.

Povilas, atlikdamas paskirtą bausmę, buvo tampomas po tuos kalėjimus. Prieš prasidedant lenkų-vokiečių karui, buvo Šv. Kryžiaus kalėjime. Kilnojamas iš kalėjimo į kalėjimą, Povilas juose sutiko nemažai lietuvių, kurie buvo kalinami už tautinę veiklą, būtent: Baliulį, Žaldoką, Klimą, Virbilą, Lukianską, Čepulį, Kalantą, Cervekauską, Česnulį, Morkūną ir kitus.

Atgavęs laisvę, Povilas grįžo neilgam į tėviškę su jausmu, kad apvylė tėvus ir brolius, kurie savo prakaitu jį leido į mokslus, kad jam gyvenimas ateityje būtų lengvesnis. Brolis Stasys išvyko į Argentiną, Vincas mirė. Aštuoneri metai, praleisti kalėjime, tai bedugnė, kurią sunku išlyginti gyvenime.

Skaitytojas, paėmęs į rankas Povilo atsiminimų knygą, kurioje yra 187 puslapiai, tikriausiai iš rankų neišleis, kol neperskaitys. Joje yra 29 nedideli skyriai, kuriuose, kaip ekrane, vyksta dramatiška lietuvių kova su lenkų okupacija. Ji primena Petro Česnulio 1972 m. išleistus atsiminimus "Nužmogintieji". Povilo atsiminimai papildo ir patvirtina daugelio Lenkijos valdžios pareigūnų, nuo aukštųjų iki kalėjimo prižiūrėtojų ir net mokinių ne tik nedraugišką su lietuviais elgesį, bet ir jų niekinimą bei persekiojimą, jų nuosavybių konfiskavimą, gimnazijos, bendrabučio ir prieglaudų pastatų atėmimą, ūkininkų persekiojimą, lietuviškų pamaldų uždraudimą.

Netikėta laisvė

Kiekviename kalėjime, kuriame buvo Povilas, sutikdavo įvairiaus būdo nusikaltėlių. Bendrose kamerose būdavo administracijos apgyvendintas koks nors "šnipelis". Jų pareiga būdavo informuoti administraciją apie kalinių pasikalbėjimus, planuojamus pabėgimus, reiškiamą nepasitenkinimą, kalinių nuotaikas. Kaliniai, sužinoję kas jų tarpe yra tas išdavikas, nubausdavo, dažniausiai stipriai sumušdavo. Šiaip kalinių tarpe būdavo pavyzdingas solidarumas.

Povilas, atgabentas į Šv. Kryžiaus kalėjimą, neatsižvelgiant į jo sveikatą, buvo paskirtas sunkiam akmenų skaldymo darbui.

1939 m. prasidėjus lenkų-vokiečių karui ir Lenkijai žlungant, Povilas su šimtais politinių ir kriminalinių kalinių iš Šv. Kryžiaus kalėjimo buvo varomas į nežinomą ateitį. Kelionėje kolona žygiavo apie 14 dienų. Atvaryti į Kovelio miesto kalėjimą, kalinių tarpe esantieji lietuviai kaliniai varomos kolonos viršininko buvo paleisti į laisvę su sąlyga, kad Lenkijai atsistačius turės grįžti atlikti savo bausmės. Toje kalinių kolonoje buvo per 60 lietuvių, daugiausia nuo Vilniaus krašto. Paleistiesiems kaliniams be dokumentų, be maisto, su kalėjimo drabužiais, labai pavojingoje krašto suirutėje, kelionė buvo labai pavojinga. Po keliolikos dienų su nuotykiais Povilas pasiekė Vilnių, kuriame rusų-komunistų kariuomenė darė "tvarką", iki jį apiplėštą perdavė Lietuvai.

• **Ar jau parėmei Kanados lietuvių kultūros muziejų?**

A†A
KAZIUI STANKEVIČIUI
mirus,

jo žmoną STASĘ, dukrą ANGELĘ, sūnų LINĄ, brolius – ANTANĄ ir IGNĄ su šeimomis, vaikaičius bei gimines nuoširdžiai užjaučiame –

KLB Wellando ir Port Colborno apylinkės valdyba

Gedulo ir Vilties diena Kaune 1989 m. birželio 14 d. eitynės su daugybe trispalvių Vytauto prospektu

A†A
TOMUI KAKNEVIČIUI
tragiškai mirus Lietuvoje,

jo tėvelį ALFONSĄ ir šeimą, dėdę kun. KAZIMIERĄ bei kitus artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Elena ir Steponas Pusvaškiai

A†A
JONUI VALANTIEJUI
mirus,

žmoną ELZBIETĄ ir kitus gimines bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Elena ir Steponas Pusvaškiai

A†A
AUGUSTINUI VENCKUI
mirus,

dukrą ALDONĄ SKILANDŽIŪNIENĘ ir visus artimuosius giliai užjaučiame –

Onutė ir Viktoras Yrkai
Petra ir Vladas Jankaičiai

A†A
muzikui ALEKSUI AMBROZAIČIUI
mirus,

sūnų dr. KAZIMIERĄ AMBROZAITĮ su šeima, gimines Lietuvoje bei visus artimuosius giliai užjaučiame ir kartu liūdime –

Genovaitė Sibitienė, vaikai ir vaikaičiai

A†A
muz. ALEKSUI AMBROZAIČIUI
mirus,

nuoširdžiai užjaučiame sūnų dr. KAZIMIERĄ, marčią ANGELĘ ir šeimą bei artimuosius –

Vladas ir Petrutė Melnykai
Petras ir Loreta Murauskai
Robertas ir Ramona Bell

PADĖKA

Mylimam vyrui ir tėveliui
a. a. AUGUSTINUI KUDŽMAI

iškeliavus amžinybėn, dėkojame giminėms, draugams ir artimiesiems, dalyvavusiems paskutiniame atsisveikinime ir palydėjusiems į amžiną poilsio vietą.

Ypatingą padėką reiškiame klebonui kun. S. Šileikai už maldas, gedulingas Mišias šventovėje ir religines apeigas kapinėse.

Nuoširdžiai dėkojame mielai giminaitei solistei Onutei Pluškonienei už jautrias giesmes ir mieliems giminėms už karsto nešimą. Visiems pareiškusiems užuojautą žodžiu, raštu ar spaudoje, aukojusiems Kanados lietuvių fondui, užprašiusiems Mišias, atsiuntusiems gėles.

Dėkojame taip pat visiems lankiusiems velionį ligoninėje. Ypatingą padėką reiškiame Aldonai Paukštaitienei už velionies slaugymą.

Liūdinti – *žmona ir vaikai*

PADĖKA

A†A
VINCAS BAČĖNAS

brolis, dėdė ir svainis, mirė
1989 m. birželio 21 d., palaidotas birželio 24 d.
Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje.

Nuoširdžiai dėkojame Lietuvos kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškui už atnašautas Mišias, religines apeigas prie karsto ir kun. K. Kaknevičiui už sukalbėtą Rožinį koplyčioje.

Ačiū sol. V. Verikaičiui už ypatingai gražų giedojimą bei vargonavimą Mišių metu. Nuoširdi padėka LŠS Toronto Pūtvio šaulių kuopai už velionies pagerbimą, budint prie jo karsto per Rožinio kalbėjimą, atnašaujant Mišias ir paskutinį patarnavimą – nešant jo karstą. Ačiū šauliui St. Jokubaičiui už atsisveikinimo žodį. Taip pat dėkojame visiems šauliams, dalyvavusiems koplyčioje, šventovėje ir palydėjusiems į amžinybę.

Dėkojame visiems už dalyvavimą Rožinyje, Mišiose, lankymą ligoninėje, palydėjimą į kapines, pareikštas užuojautas spaudoje, laiškais ir žodžiu; aukas Tautos fondui, Kanados vėžio draugijai ir "Tėviškės žiburiams; taip pat už Mišias ir atsiųstas gražias gėles.

Esame labai dėkingi mieliems Rūtelei ir Mariui Rusinams už visokeriopą pagalbą, meilę ir paguodą.

Ačiū ponioms už pyragus. Ilgai prisiminsime jūsų nuoširdumą, užuojautą ir paramą skausmo dienose.

Liūdintys – *brolis Vladas, žmona Teresė, kiti šeimos nariai – Laimutė, Algis, Vytukas su šeimomis, taip pat visi artimieji*

Lietuvos evangelikų-reformatų sinodo dalyviai ir svečiai Biržuose 1989 m. birželio 25 d. Iš kairės: kun. R. MORAS, kun. J. OKA, Biržų katalikų parapijos klebonas kun. dekanas Br. STRAZDAS, kun. E. ROGA

Atgimsta evangelikai Lietuvoje

Dabartiniai evangelikų-reformatų ir evangelikų-liuteronų rūpesčiai, vyskupo J. Kalvano vaidmuo, reikalinga pagalba iš Vakarų

GEDIMINAS RICKEVIČIUS

Tą pačią dieną, kai buvo iškilmingai pergabenti ir palaidoti Lietuvoje Sibiro tremtinių palaikai (1989.VII.28), į Vilnių oficialiai sugrįžo ir Lietuvos ev.-reformatai.

Katalikų bažnyčios, Vilniaus arkivyskupijos kurijos patalpose, Vilniuje, prie Šv. Mikalojaus bažnyčios, 1989 m. liepos 29 d. buvo surengtos pirmosios per pokario metus oficialiai įregistruotos ev.-reformatų parapijos pamaldos. Joms vadovavo tik prieš mėnesį ordinuotas jaunas kun. Julius Norvila. Jis paskirtas aptarnauti atkurtas Vilniaus bei Kauno ev.-reformatų parapijas. Kun. J. Norvila turi aukštąjį inžinerinį išsilavinimą, teologijos mokėsi Talino ev. teologinėje seminarijoje.

Pirmieji žingsniai

Tuoj po pamaldų parapijos atkūrimo iniciatyvinės grupės pirm. Algirdas Krikščikas perskaitė religinių reikalų įgaliotinio išduotą pažymėjimą, kuriame sakoma, kad Vilniuje įregistruota ev.-reformatų religinė bendruomenė. Kiek anksčiau parapija buvo įregistruota ir Kaune.

Oficialiai įteisintos Vilniuje ev.-reformatų bendruomenės aktyvas išrinko parapijos komitetą. Komiteto pirmininku tapo A. Krikščikas, pavaduotoju – Donatas Balčiauskas. Komiteto nariais buvo išrinkti: Rimas Kregždė, Halina Korsakienė, Dalia Gadliauskienė, Rimgaudas Kiliulis ir Gediminas Rickevičius.

Komiteto pirmininku buvo pasiūlytas kun. J. Norvila. Kol bažnyčia Lietuvoje negali naudotis juridinio asmens teisėmis, yra labai svarbu, kad kunigas būtų bent parapijos komiteto nariu. Tai palengvina bažnyčios darbą. Šito nepanorėjo suprasti D. Balčiauskas. Jis kategoriškai pasipriešino kunigo išrinkimui komiteto pirmininko pareigoms. Kokiais motyvais D. Balčiauskas vadovavosi, yra sunku nusakyti. Gal vis dar stipri yra baimė žmonėse: "O ką apie tai valdžia pasakys?" Taip kunigas nebuvo išrinktas net į komitetą. Ieškant kompromiso, nutarta po metų komitetą perrinkti. Susirinkime apsvarstyti svarbiausi ateities darbai. Problemų yra daug. Jos turi gilias šaknis dar iš pokario laikotarpio.

Dvi bendruomenės

Po pirmo pasaulinio karo Lietuvos ev.-reformatai įsteigė savo centrą Vilniuje, ev.-liuteronai – Kaune. Visą tarpukario laikotarpį, nepriklausomybės metais, šios dvi bendruomenės darbavosi išvien. Turėjo jos bendrą evangeliškos teologijos fakultetą Vytauto Didžiojo universitete. Pokario metais ta vienybė pradėjo irti, nors buvo stengiamasi sudaryti vaizdą, kad ji vis dar gyva.

Stalininio monstro "pergalės" privertė abi bendruomenes pasitraukti į provincijas, – toli viena nuo kitos. Ev.-liuteronai perkėlė savo centrą į Tauragę, ev.-reformatai – į Biržus. Toks pertvarkymas padėjo valdininkams ir valdininkėliams griauti protestantiškas bendruomenes iš išorės ir iš vidaus. Ypatingai skaudus buvo, ir tebėra, bendruomenių griovimas iš vidaus. Šitokia padėtimi sėkmingai naudojasi ev.-liuteronų vysk. J. Kalvanas. Didele dalimi dėl to šiandien faktinai neruošiami nauji kunigai evangeliškai bažnyčiai Lietuvoje. Minėtasis kun. J. Norvila ne kartą prašė vyskupą nukreipti jį mokytis į Rygos teologijos fakultetą. Deja, visada gaudavo neigiamą atsakymą.

Sovietinei valdininkijai tokia padėtis buvo itin patogi. Laikas nuo laiko buvo galima parodyti, kad tariamai toleruojamos protestantų bendruomenės, kad jos gyvuoja. Visai gerai valdininkams, kai ev.-liuteronų bendruomenė ir šiandien "palaimingai snaudžia".

Reformatų pastangos

Visai kitaip šiandien klojasi reikalai ev.-reformatų bendruomenėje, kuri apie 1982-1984 m. gyvavo kaip menkai besireiškianti tikinčiųjų grupelė. Ev.-liuteronų sinodo metu 1983 m. Biržų ev.-reformatų atstovai paprašė "paskolinti" kunigą į Biržus. Tuo metu ev.-liuteronų kunigų tarpe "sužibo nauja žvaigždė": į ev.-liuteronų kunigus buvo įšventintas jaunas ir energingas vyras, kunigo Kurto Moro sūnus, Reinholdas Moras. Jis nedelsiant buvo "nutremtas" į Biržus... visam laikui. Sėkminga naujų kunigų NERUOŠIMO politika davė vaisių: kun. R. Moro pakeisti nebuvo kuo. Tas įvykis visuomenei buvo pateiktas kaip "draugiškas labdaros aktas". Apie tai galima pasiskaityti Lietuvos evangelikų bažnyčios 1987 m. kalendoriuje.

Jaunasis kun. R. Moras darbo ėmėsi "pasiraitojęs rankoves". Biržuose jis rado "tvirtą tarybinę" konsistoriją, kuri buvo "išrinkta" dar stalininiais 1957 m. ir sėkmingai "perrinkta" 1982 m. be sinodo pagalbos. Konsistorijai pirmininkavo 4-rių skyrių išsilavinimą turintis Kostas Grundelė. Jis nesivaržydamas grasino įskūsiąs jaunąjį kunigą Saugumui už aktyvumą. Apie bažnytines kanonines teises nebuvo nė kalbos. Kiekvienas, kuris netingėjo, mėgino nurodinėti kunigui, kaip jis turi laikyti pamaldas, kaip tvarkytis bažnyčioje, kaip elgtis namuose. Čia atsiliepė dar prieš karą susiformavusi racionalistinė mąstysena visuomenėje. Palietė ji ir bažnyčios vidaus tvarką.

Jaunasis kun. R. Moras negalėjo tikėtis vysk. J. Kalvano paramos, nes buvo traktuojamas kaip potencialus J. Kalvano (jaunesniojo) konkurentas.

Tokiomis sąlygomis teko R. Morui plėšte išplėšti iš valdžios leidimą sukviesti sinodą Biržų ev.-reformatų bažnyčioje. Leidimas tam nebuvo duodamas nuo 1957 m. Pagaliau 1988 m. birželio 25 d. Biržų ev.-reformatų bažnyčiai pavyko sinodą sukviesti, faktinai valdžiai pristačius įvykusį faktą, gavus tik dalinį valdžios sutikimą. Suprantama, vysk. J. Kalvanas į sinodą neatvyko. Paliko jis kun. R. Morą vieną.

Nauja konsistorija

Šis sinodas Biržuose tapo lemiamu posūkiu ev.-reformatų prisikėlime: konsistorijos pirmininku buvo išrinktas aktyviausias bažnytinės bendruomenės žmogus – kun. R. Moras. Sinodas sulaužė žalingas bažnyčios gyvenimui tradicijas – racionalistines nuotaikas ir nutarė turėti tvirtą darbininką, o ne laisvai samdomą kunigą.

Vysk. J. Kalvano globojamas buvo konsistorijos pirm. K. Grundelė tuoj po sinodo atkeršijo už prarastą "sostą" – savavališkai "padovanojo" bažnyčios biblioteką etnografiniam Biržų muziejui. Toks darbas nėra naujiena Biržų ev.-reformatų bažnyčios istorijoje: kiek anksčiau panašų pokštą iškrėtė ir kun. P. Jakštas. Jis taip pat "padovanojo" reformacijos laikų bažnytinius indus Vilniaus muziejui.

Naujoji konsistorija nedelsdama paruošė reikiamus dokumentus Vilniaus ir Kauno parapijoms atkurti. Per neįtikėtinai trumpą laiką buvo sudarytos iniciatyvinės grupės Vilniuje ir Kaune. Jos atliko gigantišką darbą, "šturmuodamos" biurokratines įstaigas. Ratai pradėjo riedėti. Deja, vysk. J. Kalvanas, nekreipdamas dėmesio į bendruomenių balsavimo rezultatus, pateikė valdininkams "nuosavus" dvidešimtukų sąrašus. Kaip yra žinoma, norint įregistruoti tikinčiųjų bendruomenę Lietuvoje, reikalingas 20 žmonių aktyvas tai bendruomenei atstovauti. Vysk. J. Kalvanas vėl viską padarė, kad aktyviausi bažnyčios žmonės būtų nušalinti. Valdžiai tai buvo paranku, užtęsiant parapijų įregistravimą.

Šiuo metu reikalaujama kuo greičiau grąžinti atimtas bažnyčias ir bažnytinius pastatus. Vysk. J. Kalvanas pareiškė valdininkams, kad sutinka palaukti, kol bus atliktas Vilniaus senamiesčio kompleksinis remontas ir tik tada bažnyčią Vilniuje atsiims. Belieka tikėtis, kad vysk. J. Kalvanas kalbėjo tik apie ev.-liuteronų bažnyčią Vilniuje.

Truputis istorijos

Vilniuje pirmieji ev.-reformatai įsikūrė 1523 m., dabartinės Pylimo gatvės apylinkėse, Radvilų dovanotuose žemės sklypuose. Šiandien tai Pylimo gatvėje esantys pastatai: kino teatras "Kronika" (bažnyčios pastatas) ir už skvėrelio, priešais bažnyčią, esantys pastatai. Evangelikų reformatų bažnyčia, "Vilniaus architektūros" albumo sudarytojų teigimu "yra vienas geriausių vėlyvojo klasicizmo laikotarpio ir architekto K. Podčasinskio kūrinių (...). Išliko nedaug pakeistas pastato planas, tūris, fasado kompozicija, vertingi dekoro elementai ("Vilniaus architektūra", Vilnius, "Mokslas", 1985). Vilniaus ev.-reformatų bažnyčia pastatyta 1830-35 m. Ant frontono buvusios trys skulptoriaus K. Jelskio darbo skulptūros nugriautos 1958-1959 m. Šiuo metu vyksta kova dėl šios bažnyčios sugrąžinimo ev.-reformatams.

Kovojama, kad būtų sugrąžinta ir Kauno ev.-reformatų bažnyčia. Kiekvienas Kauno m. ev.-reformatas liūdnai atsidūsta, eidamas nuo Laisvės alėjos Ožeškienės gatve. Prie laiptų į Savanorių prospektą puikuojasi modernus bažnyčios pastatas. Deja, jis nuo 1952 m., Maskvos potvarkiu yra trypiamas sportuojančių milicininkų. Bažnyčioje įrengta milicijos sporto salė ir valgykla!

Kauno bažnyčia buvo pradėta statyti 1937 m. ir užbaigta 1940 m. Projektą parengė architektas K. Reisonas, kuris suprojektavo ir katalikų Prisikėlimo bažnyčios pastatą. Abi bažnyčios labai panašios ir yra modernaus, techninio mąstymo pavyzdžiai. Bažnyčios statybai buvo išleista grandiozinė tuo metu 250.000 litų suma. Pinigai buvo paaukoti visos Lietuvos tikinčiųjų. Švietimo ir kultūros reikalų departamentai prie šios sumos pridėjo 10%, t.y. 25.000 litų.

Kaip katakombų laikais

Evangelikai-reformatai šiandien renkasi tikinčiųjų butuose, kaip katakombų laikais. Retkarčiais jiems leidžiama laikyti pamaldas Kauno ev.-liuteronų bažnyčioje. Nors plačiai giriamasi, kad jau laikomos pamaldos Nemuno krantinėje, kur stovi ši bažnyčia. Deja, pastatas nėra sugrąžintas tikintiesiems ir nėra aišku kada tai bus. Siūloma palaukti, kol bus pastatyti universiteto rūmai. (Šiuo metu bažnyčia perduota universitetui). Tai gali trukti dar ilgus metus. Ev.-reformatų rašomi pareiškimai dėl Ožeškienės gatvėje esančios jų bažnyčios sugrąžinimo t.p. lieka be konkretaus atsakymo.

Apie 500 ev.-reformatų Kaune ir tiek pat Vilniuje yra be bažnyčių. Valdininkai supranta, kad subankrotavus marksistinei ideologijai, vis didesnė dalis išsilavinusios visuomenės ieško dvasinio prieglobsčio protestantiškose bendruomenėse. Valdininkija yra pasirengusi trukdyti šių bendruomenių prisikėlimą įmanomai ilgiau.

Reikia paramos

Evangelikai-reformatai be išlygų ir teisėtai reikalauja tai, kas jiems tikrai priklauso. Nebijo jie laukiančių naujų darbų, atstatant išdraskytus maldos namus, nebijo jie ir išlaidų, siekdami kuo greičiau atsigauti. Jie puikiai supranta, kad dabartinė Lietuvos valdžia nėra pajėgi atstatyti tai, ką griovė ilgus metus. Ev.-reformatai iliuzijų nekuria, bet tikisi ir išeivijos paramos. Ta intencija štai ką rašo vienas evangelikų kunigas laiške šio straipsnio autoriui:

"Iš tų keleto susitikimų (minimi susitikimai su Vakarų bažnyčių atstovais) kyla išvada, kad yra labai svarbu ką nors iš jūsų pusės (t.y. iš Vakarų) gauti. Tas "gauti" yra toks tarybinis, reiškia maždaug "gauti ir praleisti". Gal dažniausiai pinigai bus naudojami pastatų remontui ir einamoms išlaidoms. Jūs mus turėtumėte tokiu būdu visada finansuoti, nes šių išlaidų apimtis turbūt begalinė. Taigi, jeigu norite, kad čia (t.y. Lietuvoje) kas nors pasikeistų ir gyvenimas čia gerėtų – darykite išlaidas, paremkite tuos, kurie sugeba įsigilinti ir kažką suprasti Šv. Rašte. Padėkite sudaryti sąlygas studijuoti čia ir pas jus, padėkite su spausdinimo įranga ir popieriumi, knygom, kad būtų kaip pasireikšti žodžiu ir padarykite mus garsius jūsų spaudoje – tuo mus sustiprinsite".

Evangelikai-reformatai iliuzijų nekuria – jie dirba ir tiki, kad ir Dievas stato jų namus.

Norintys padėti ev.-reformatams jų kovoje už tikėjimą Lietuvoje gali tai padaryti ne vien malda. Ev.-reformatai ten nebeturi net rašomosios mašinėlės. Trūksta giesmynų, Biblijų, daugybės dalykų, reikalingų normaliam bažnyčios darbui. Viskas, ką galima buvo išgrobstyti, yra išgrobstyta...

Yra atidaryta Lietuvos ev.-reformatų bažnyčios šelpimo sąskaita Vakarų Vokietijoje. Šalpos pinigus galite pervesti į sąskaitą: Kontonummer: 45 553 9, BLZ 533 900 00, Marburger Volksbank eG, W. Germany.

Baltiečių diplomatai valstybės departamente

Ryšium su Ribbentropo-Molotovo pakto 50 metų sukaktimi, Estijos atstovas E. Jaakson, Latvijos atstovas A. Dinbergs ir S. A. Bačkis (Lietuvos atstovui S. Lozoraičiui nesant Vašingtone) 1989.VIII.23 lankėsi Valstybės departamente Vašingtone. Juose priėmė James F. Dobbins, sekretoriaus padėjėjas einąs pareigas Europos ir Kanados reikalams. Su juo kartu buvo James Hooper, Rytų Europos direktoriaus pavaduotojas, John W. Zerolis, Baltiečių biuro vedėjas, ir Richard Stephenson, Sovietų biuro pareigūnas.

Aukštasis pareigūnas, pasikalbėjimą pradėjus, pakartojo, kad JAV nepripažįsta Baltijos valstybių inkorporacijos į Sovietų Sąjungą ir tvirtai to laikosi. Baltijos valstybių atstovai padėkojo už JAV nepripažinimą jų kraštų inkorporacijos į Sovietų Sąjungą, pateikė informacijų apie esamą jų kraštuose padėtį, jų tautų troškimą taikiu būdu atgauti nepriklausomybę ir paprašė, kad JAV vyriausybė paremtų jų tautų siekimus. Pasimatymas užtruko 55 minutes. **Inf.**

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDĄ!

Iki šiol šis fondas išleido per 500,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neliečiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: ***"Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvybei išeivijoje!"***

Evangelikų-reformatų kunigu šventinamas JULIUS NORVILA Biržuose 1989 m. birželio 24 d. Apeigas atlieka ev. kunigai (iš kairės): M. Bekeris, R. Moras, E. Roga

VLIKo pareiškimas

Visų lietuvių aukščiausias ir pagrindinis tikslas yra Lietuvos valstybinės nepriklausomybės atstatymas. Gotlando komunikatas, pasirašytas 1989 m. rugpjūčio 6 d. visų pagrindinių lietuviškų veiksnių, siekiančių Lietuvai laisvės, tai tiksliai nurodo.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas atidžiai seka įvykius okupuotoje Lietuvoje ir deda visas pastangas, kad Vakarų valstybių vyriausybės, nepripažįstančios Lietuvos okupacijos ir jos neteisėto įjungimo į Sovietų Sąjungą, būtų tiksliai informuojamos apie okupuotos Lietuvos ir laisvojo pasaulio lietuvių pastangas Lietuvos nepriklausomybės kovoje.

Mūsų visų bendros pastangos pasmerkti gėdingą Hitlerio-Stalino paktą su visais slaptais protokolais jau atneša teigiamų rezultatų. Dauguma Vakarų valstybių jau yra pasmerkusios Hitlerio-Stalino paktą, ir net Vakarų Vokietija laiko jį negaliojančiu.

Mes visi turime ir toliau bendrai visomis jėgomis dirbti, kad Hitlerio-Stalino pakto pasekmės taip pat būtų panaikintos ir Baltijos valstybės Lietuva, Latvija ir Estija vėl taptų laisvomis be jokių išorinių įtakų savo ir savo piliečių ateitį kuriančiomis valstybėmis.

Teigiamai priimame Sovietų deputatų komisijos pripažinimą, kad Hitlerio-Stalino paktas tikrai buvo nacistinės Vokietijos ir komunistinės Stalino vadovaujamos Sovietų Sąjungos pasirašytas. Griežtai atmetame Sovietų Sąjungos komunistų partijos centro komiteto grasinimą okupuotos Lietuvos vyriausybei, laisvės siekiantiems judėjimams, politinėms grupėms, okupuoto krašto piliečiams, kad jie nustotų reikalavę Lietuvai nepriklausomybės ir atsiskyrimo nuo Sovietų Sąjungos, ką leidžia pati Sovietų konstitucija. Atmetame tvirtinimus, kad dabartinė padėtis okupuotoje Lietuvoje nėra Hitlerio-Stalino pasekmė. Tai yra pakartojimas per daugelį metų stalinistinės diktatūros skelbto melo, kurį atmetė Vakarų demokratinės vyriausybės, Europos parlamentas, Helsinkio baigiamasis aktas ir 7 milijonai Lietuvos, Latvijos ir Estijos piliečių.

Šis pareiškimas bus pasiųstas Europos Parlamentui, Jungtinių Amerikos valstybių ir Prancūzijos prezidentams, Anglijos ministerei pirmininkei, Kanados ministeriui pirmininkui, Vakarų Vokietijos kancleriui ir Jungtinių Tautų generaliniam sekretoriui.

Dr. Kazys Bobelis,

Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pirmininkas

1989 m. rugpjūčio 30 d. ELTA

Kryžių kalną Lietuvoje aplankė roko muzikos koncertuose dalyvavę 1989 m. vasarą Kanados bei JAV lietuviai ir įsmeigė savo kryžių. Iš kairės: vilnietis autobuso vairuotojas, Robertas Mankus, Darius Polikaitis, Edis Punkris, Vilija Punkrienė

Nuotr. A. Kostelnicko

PADĖKA

A†A

ONAI JACKEVIČIENEI,

mano mielai sesutei mirus, nuoširdžiai dėkoju kunigams, laikiusiems Mišias, už maldas koplyčioje ir kun. Eugenijui Jurgučiui, OFM, palydėjusiam į amžino poilsio vietą.

Ypatinga padėka L. Balsienei už sutvarkymą visų reikalų. Dėkoju karsto nešėjams, visiems dalyvavusiems maldose, užprašiusiems Mišias ir palydėjusiems į kapines.

Nuoširdus ačiū visiems.

S. Gečienė

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

LIETUVIŲ CENTRAS

Kaune įvykusioje konferencijoje "Tautinė aukštosios mokyklos samprata ir Kauno universitetas" dalyvavę tėvynėje ir užsienyje gyvenantys lietuviai mokslininkai ne tik pasisakė už Vytauto Didžiojo universiteto atkūrimą, bet ir įsteigė Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centrą. Jis bus nepriklausoma, politiškai neužsiangažavusi institucija, kurios nariais galės būti Lietuvos gyventojai ir už jos ribų gyvenantys lietuviai bei kitų tautybių lietuvybei dirbantys žmonės, dalyvaujantys centro veikloje, mokantys nario mokestį. Konferencijoje išrinkta Pasaulio lietuvių kultūros, mokslo ir švietimo centro steigiamoji valdyba. Direktoriais ji paskyrė Lietuvos akademiką Vytautą Statulevičių ir Kalifornijos universiteto Los Angeles mieste prof. Algirdą Avižienį.

ŽURNALISTŲ JONINĖS

Lig šiol Lietuvos žurnalistai Vilniuje kasmet turėdavo Spaudos dieną, kurią šiemet pakeitė žurnalistų Joninės Krekenavoje. Žurnalistų Joninės norima padaryti tradiciniu metiniu renginiu, įvyksiančiu įvairiose Lietuvos vietovėse. Šį kartą žurnalistai ir jų svečiai susirinko tradiciniame Panevėžio rajono dainų slėnyje prie Nevėžio. Čia jų laukė prekybininkų kioskai, Krekenavos kultūros namų etnografinio ansamblio dainos, šokiai ir žaidimai, paruošti vadovės Zitos Vaičiūnienės. Šventėn atvyko žurnalistų iš Latvijos, Estijos ir R. Vokietijos Erfurto apygardos. Visus dalyvius pasveikino Lietuvos žurnalistų sąjungos valdybos pirm. Domas Šniukas. Buvo įteikti tradiciniai apdovanojimai Vilniaus universiteto žurnalistikos katedros studentams už geriausius praktikos darbus. Šventei vadovavo Panevėžio rajono "Tėvynės" laikraščio red. Algis Kaminskas. Scenarijų buvo parašiusi Lietuvos kraštotyros draugijos centro tarybos vyresnioji patarėja Gražina Kadžytė. Nevėžio pakrantėje liepsnojo laužai, buvo pinami į jo bangas su degančiomis žvakėmis paleisti vainikai, ieškoma pražydusio paparčio, sveikinami Jonai ir Jonės. Scenarijaus autorė G. Kadžytė nesiribojo tik Joninėmis, bet į jas įjungė ir Rasos šventės bei Kupolinių tradicijų.

PRISIMINĖ SMETONĄ

Pirmasis ir paskutinis Lietuvos prezidentas Antanas Smetona (1874-1944) 115-tųjų gimimo metinių proga rugpjūčio 12 d. buvo prisimintas ir pagerbtas gimtajame Užulėnio kaime, dabartiniame Ukmergės rajone. Minėjimą suorganizavo Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Ukmergės rajono taryba ir Lietuvių tautininkų sąjunga. Paminkliniu akmeniu buvo pažymėta vieta, kurioj 1874 m. rugpjūčio 10 d. gimė būsimasis Lietuvos prez. A. Smetona. Tada visi susirinko prie 1936 m. pastatytos mokyklos, turėjusios jo vardą. Direktorius Kęstutis Grinius pranešė, kad jai norima sugrąžinti senąjį vardą ir atnaujintose patalpose atidaryti memorialinį prez. A. Smetonos muziejų. Netoli mokyklos yra jo tėvų, brolių ir sesers kuklios kapinės su griūti pasiruošusiu mediniu kryžiumi. Įvairių partijų bei organizacijų atstovai aptarė prez. A. Smetonos politinę veiklą ir darbus, juos susiedami su dabartine Lietuva. Sodyboje tvirtai yra išsilaikę prez. A. Smetonos bendražygių pastatyti ir jam padovanoti rūmai. Minėjimo dalyvius prie vartų sustabdė lentelė su įrašu: "Respublikinės N. Vilnios psichiatrinės ligoninės teritorijoje vaikščioti ir važinėti draudžiama". "Komjaunimo tiesos" atstovė Henrika Valickaitė prideda taiklią pastabą: "Štai šitaip. Neįeisi. Bet kodėl galima gėrėtis Petro Pirmojo rūmais, o Smetonos rezidencija, kol nesugriuvo, uždaryta? Argi negalima čia būtų įrengti muziejaus su tų laikų dokumentais ir nuotraukom? . . ." Savo rašinį H. Valickaitė baigia daugeliui minėjimo dalyvių kilusiomis mintimis: "Prezidento, politinio veikėjo gyvenimas, veikla priklauso visai tautai. Mums turi rūpėti, kad Klyvlende besiilsintis prezidentas tremtinys grįžtų Tėvynėn. Tik surinkę viską, ką išbarstėm, galėsim kurti naują Lietuvą . . ."

TVARKO KRYŽIŲ KALNĄ

Lietuvių tautos kančių ir vilties simboliu tapusio Kryžių kalno tvarkymu dabar rūpinasi speciali jo priežiūros komisija, kurion įsijungė architektai, dailininkai, paminklų ir gamtos apsaugos specialistai, religinių bendruomenių atstovai. Komisijai vadovauja Šiaulių rajono vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas Romas Tekorius. Komisijos vicepirmininkas — Meškuičių bažnyčios klebonas kun. Alfredas Vanagas. Narių eilėse yra Šiaulių Šv. Petro ir Povilo bažnyčios dekanas kun. Kleopas Jakaitis. Kryžių kalnu vadinamas Jurgaičių piliakalnis priklauso Lietuvos archeologinių paminklų sąrašui. Apsauginėje zonoje negalima vykdyti statybų, kasinėjimų bei kitų žemės pakeitimo darbų, išskyrus kryžių statymą. Kryžių kalno lankytojai nori dvasinės rimties. Tad prie jo buvo uždrausta bet kokia prekyba, kurią bandė pradėti apsukrūs kooperatininkai. Leidžiamas tik religinių reikmenų pardavinėjimas. Kalnui tvarkyti buvo suorganizuotos kelios visuomeninio pobūdžio talkos. Jų dalyviai sutvirtino takus ir įrengė laiptus. Bene didžiausią problemą šiuo metu sudaro pro Kryžių kalną tekanti Kulpė, dvokianti nuo Šiaulių miesto teršalų. Upę planuojama sugrąžinti į senąją vagą, išvalyti pakrančių bruzgynus. Nuo Šiaulių-Rygos plento į Kryžių kalną einantį kelią padengs asfaltas. Prie jo bus įrengta aikštelė automobiliams statyti. Numatytas ir Kryžių kalno aplinkos nusausinimas. Priežiūros komisija žada paruošti išsamų kalno zonos sutvarkymo projektą, talkon pasikvietusi istorikus ir kraštovaizdžio specialistus.

V. Kst.

Transatlantinių lakūnų DARIAUS ir GIRĖNO skrydžio metinės ir šiemet buvo iškilmingai paminėtos liepos 16 d. jų žuvimo vietoje prie paminklo Pščelniko-Soldino miške. Iškilmėje dalyvavo apie 500 asmenų iš Lietuvos ir Lenkijos. Pamaldas laikė kun. Alfredas Rūkšta. Jis pašventino ir klėtelę-muziejų, kurį pastatė iš Lietuvos atvykę lakūnai, vadovaujami Liudo Ganusausko. Jie buvo atsigabenę ir visą statybinę medžiagą iš Lietuvos

Nuotr. J. Sanvaičio

Hamilton, Ontario

KLB HAMILTONO APYLINKĖS rinkiminė komisija skelbia Kanados krašto tarybos rinkimams rugsėjo 24 d. kandidatų sąrašą:

1. **Bagdonas Rimas (sn.)**
2. **Ciparytė Ramona**
3. **Deksnys Kazys**
4. **Krištolaitis Juozas**
5. **Kvedaras Vaidotas**
6. **Mačys Bernardas**
7. **Mileris Kazys**
8. **Patamsis Alfonsas**
9. **Pleinys Jeronimas**
10. **Skripkutė Liucija**
11. **Stanevičienė Vida**
12. **Stankus Jonas**
13. **Šiulys Rimas.**

Calgary, Alberta

KALGARIO LIETUVIŲ DRAUGIJOS metinis susirinkimas įvyko T. E. Kern sodyboje. Dalyvavo 38 nariai. Priimta draugijos veiklos dviejų metų apyskaita, kuri kasoje turi $4000. Valdyboje sekantiems metams liko pirm. Marta Vanagaitienė, pavaduotoja E. Kern, sekretorė Ingrida Hodges, iždininko pareigas perėmė Br. Yauga. Po susirinkimo buvo gausi laimikiais loterija. Susirinkime dalyvavo ir svečių iš Lietuvos. **Kor.**

St. Catharines, Ont.

JUODOJO KASPINO DIENOS DEMONSTRACIJA įvyko rugpjūčio 23 d. prie St. Catharines miesto rotušės, dalyvaujant apie 400 žmonių su 33 vėliavomis, pusšimčiu plakatų ir daugybe uždegtų žvakučių. Kadangi lietuvis (S. Šetkus) yra Pavergtų tautų organizacijos pirmininkas, tai vadovavimas teko lietuviams ir pirmasis nuskambėjo Lietuvos himnas. Po to sekė – estų, latvių, ukrainiečių, lenkų bei Kanados.

Miesto burmistras Joseph L. McCaffery savo kalboje ragino susirinkusius daryti spaudimą savo parlamentarams Otavoje, kad Kanados valdžia reikalautų nepriklausomybės Baltijos tautoms. Nespausite – nieko negausite, buvo burmistro žodžiai. Iš jo kalbos buvo galima suprasti, kad išeivija neišnaudoja progų daryti įtaką Kanados politikams ir padėti savo pavergtiems tautiečiams. Visa demonstracija praėjo įspūdingai. Net santūrus dienraštis "The St. Catharines Standard" šį kartą viską aprašė trijose vietose ir pirmame puslapyje įdėjo demonstracijos nuotrauką.

Puikiai pranešėjos vaidmenį atliko Joana Zubrickienė. Kun. Kęstutis Butkus, OFM, sukalbėjo prasmingą invokaciją, o Adolfas Šetikas gerai suorganizavo ir tvarkė garsiakalbių sistemą. Visi lietuviai be mažų išimčių dalyvavo šioje nepaprastai svarbioje demonstracijoje, reikalaujančioje nedelsiant atstatyti Lietuvos nepriklausomybę. **Kor.**

A. a. KAZIO STANKEVIČIAUS atminimui Kanados lietuvių fondui aukojo: $20 – P. Šidlauskas, J. Kutka, J. Tamulėnienė, J. G. Skaistys, J. Stanaitis; $10 – A. Čepukas, P. Linkevičius, A. Kuraitis; $ 5 – A. Žemaitis **KLF informacija**

Paieškojimas

Ieškomas **Aloyzas Rūta**, Vaclovo sūnus. Jo ieško brolio Vaclovo Rūtos duktė Aldona Rūtaitė-Bosienė su vyru. Jis arba jį pažįstantieji prašomi skambinti tel. 1-519-879-6725.

Winnipeg, Manitoba

A. a. KATHERINE PLACKTIS (Plečkaitienė) 89 metų amžiaus, mirė liepos 29 d. Velionė buvo gimusi Scrantone, JAV-se. Į Kanadą atvyko 1928 m. Dvidešimt metų tarnavo CPR geležinkelių bendrovėje ir buvo dosni mūsų parapijos narė. Jos vyras Karolis Placktis (Plečkaitis) mirė 1963 m. Gedulingas pamaldas Šv. Kazimiero šventovėje laikė ir į kapus palydėjo prel. J. Bertašius. Dalyvaujant nemažam būriui lietuvių ir šeimos draugų, palaidota Šv. Marijos kapinėse šalia savo vyro. Nuliūdę liko sūnūs – Povilas ir Jurgis Winnipege, sūnus Alfredas ir dukterys – Connie ir Antoinette su šeimomis, seserys – Pranciška Dabažinskienė ir Nellie Doane, visi JAV., 21 vaikaitis ir 6 provaikaičiai. **EKK**

Nauji istoriniai žemėlapiai

Žurnalistas Algirdas Gustaitis, pasižymėjęs Lietuvos žemėlapių sudarinėtojas, neseniai išleisdino dar du įdomius žemėlapius: 1605 m. lietuvių-švedų kautynės prie Salaspilio ir K. Ptolemėjaus (gyv.90-168 m. po Kr.) žemėlapio atspaudą apie Baltijos pakraštį. Pirmojo žemėlapio-graviūros viršuj – Zigmanto Vazos herbas. Po juo iliustruotas ir platus žemėlapis su vietų ir dalykų paaiškinimais ir karvedžio Jono-Karolio Chodkevičiaus herbu. Antrajame – įdomūs graikiški įrašai su vertimais į lietuvių kalbą. Čia randami patys ankstyvieji Lietuvos upių, kalnų, vietovių vardai. Pvz., Chronos – Nemunas, Boruskai – Prūsai, Giritai – Pagirio gyventojai ir t.t. K. Ptolemėjaus geografiniuose aprašuose aštuntuoju jo žemėlapiu pavaizduota Europos Sarmatijos žemės su keliomis dešimtimis tautų ir genčių vardų. Į šią grupę įeina ir lietuviškųjų žemių gentys, turėjusios prekybinių ryšių su Romos imperija jau II a. pr. Kr.

Istorinių įvykių ar laikmečių detalizavimas specialiomis iliustracijomis, žemėlapiais, graviūromis pareikalauja ne tik nemažai lėšų, bet ir daug kruopštaus studijinio darbo, kuriame autentiški ir tikslūs teiginiai gali pasitarnauti istorijos mokslui.

Šiuos A. Gustaičio paruoštus žemėlapius išleido Lietuvių istorijos draugija Čikagoje 1988 m. Jie yra plakato formato. Kiekvieno kaina – $12. Užsakymus siųsti: "Draugas", 4545 W., 63-rd St., Chicago, IL 60629, USA. **Snk.**

Tėvai, kurie nemoko savo vaikų lietuvių kalbos, bėga nuo savo tautos

ED MASOTTI REAL ESTATE LTD. REALTOR

2093 Pine St. Burlington, Ontario L7R 1G1

Jei norite pirkti ar parduoti namą, patarnauju lietuvių kalba Hamiltone ar Burlingtone

ANELĖ MURAUSKAITĖ

Verslo tel. 637-2376 Namų tel. 389-4242

MOGUL STEREO

Visos sistemos • Pal • Secam

110-220 voltų

tinka naudoti Lietuvoje ir Europoje

Turime didžiausią pasirinkimą nešiojamų radijų, televizijų, video aparatų, filmavimo kamerų, magnetofonų bei kitokių prekių iš šių žymių firmų:

Sony, Toshiba, Sharp, Hitachi ir t.t.

Garantuojamos geriausios kainos

JAVID MIRZA

FAX: 664-5737

170 Highway 8, Stoney Creek, Ont. 664-5733

891 Upper James, Unit 4, Hamilton, Ont. 574-3310

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6

Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.
Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 31 MILIJONĄ DOLERIŲ

MOKAME UŽ:		IMAME UŽ:	
kasd. pal. čekių sąsk. iki	5.5%	asmenines paskolas	15.5%
santaupas	7.5%	nekiln. turto pask. 1 m..	12.75%
kasd.pal.taupymo s-ta	7%	nekil.turto pask. 3 m..	14%
90 dienų indėlius	10%	*Nemokamas čekių ir sąskaitų apmokėjimo patarnavimas.*	
1 m. term. indėlius	11%	*Nemokama narių gyvybės*	
1 m. term.ind.mėn.pal.	10.5%	*drauda pagal santaupų*	
3 m. term.indėlius	11%	*dydį iki $2.000 ir*	
RRSP ir RRIF (pensijos)..	8.5%	*asmeninių paskolų*	
RRSP ir RRIF 1 m.	11%	*drauda iki $25.000.*	
RRSP ind. 3 m.	11%		

AUDRA Travel

Kviečiame keliauti į

Lietuvą

ir kitas pasaulio šalis!

Rudeninė kelionė į Lietuvą

spalio 6-18 d.d.

Ruoškitės naujų daug žadančių 1990 metų sutikimui Lietuvoje.

Sutvarkome keliones grupėm bei pavieniam asmenim pagal pageidaujamą maršrutą ir laiką. Teiraukitės smulkesnių žinių.

- *Mūsų biuras išrašo bilietus keliauti traukiniais bei visomis pagrindinėmis lėktuvų bendrovėmis.*
- *Sutvarko poilsines keliones į šiltus kraštus, išvykas pramoginiais laivais, organizuoja slidininkų grupes.*
- *Sutvarko vizas bei dokumentus iškvietimams.*
- *Ruošia keliones į geriausias pasaulio sanatorijas.*
- *Nuperkame automobilius bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje.*

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Skambinkite: tel. (416) 769-2500. TELEX: 06-967812 FAX: (416) 763-6279
Rašykite: 2100 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6S 1M7
Registracijos numeriai: 2559030 ir 2475066

Įvedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)
Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje Brocktone, Mass., savo reikalus aptarė vietinės JAV LB apylinkės narių susirinkimas. Padaryta veiklos apžvalga, patvirtinta finansinė apyskaita. Pastarųjų metų laikotarpyje valdyba turėjo $1.316 pajamų ir $1.147 išlaidų. Palikta ta pati valdyba, kurią sudaro: pirm. Stasys Eiva, I vicepirm. Povilas Stabinšas, II vicepirm. Vaclovas Senūta, sekr. Liuda Šukienė ir ižd. Antanas Šeduikis.

Deimantinę sukaktį birželio 11 d. šventė Šv. Kryžiaus lietuvių parapija Daytone, Ohajaus (Ohio) valstijoje. Pirmieji lietuviai ten įsikūrė 1886 m. ir pašalpinę Šv. Petro draugiją įsteigė 1902 m. Ši draugija nutarė pasistatyti bažnyčią už $1.500 nusipirktame vieno akro sklype. Klebonu 1914 m. buvo gautas kun. J. Gricius. Bažnyčia pašventinta 1915 m. kovo 22 d. Jai dabar vadovauja nuo 1948 m. vikaru dirbęs kun. Vaclovas Katarskis. Deimantinės sukakties šventė pradėta padėkos Mišiomis, kurias vysk. P. Baltakis, OFM ir vietinis vysk. J. Garlandas koncelebravo su klebonu kun. V. Katarskiu ir kitais kunigais. Skaitymus lietuviškai ir angliškai atliko Rimantas Liaugminas ir Stefanija Raštikienė. Aukojimo dovanas atnešė jauniausi ir seniausi parapijiečiai. Klivlando vyrų oktetas giedojo lietuviškas ir lotyniškas giesmes. Po pamaldų visi susirinko Lietuvių klubo salėje, kur jų laukė šeimininkių paruošti pietūs. Abiem vyskupam įteikta po lietuvišką koplytstulpį ir medinę kenčiančio Kristaus skulptūrėlę. Koncertinę programą atliko jau beveik dešimt kartų Daytone viešėjęs Klivlando vyrų oktetas ir jo sol. Irena Grigaliūnaitė.

Los Angeles tautiniuose namuose veikianti svetainė vyresnio amžiaus lietuviams atšventė pirmąsias metines. A. Arienės vadovaujamoje svetainėje kasdien pietauja 50-60 lietuvių pensininkų, už pietus mokėdami tik vieną dolerį ir 25 centus. Metinė sukaktis paminėta birželio 1 d. pagerinto maisto pietumis, į kuriuos atvyko ir Los Angeles miesto pareigūnai, tvarkantys pensininkų gerovės reikalus. Tautinių namų valdyba ir jos pirm. J. Petronis parūpino svetainės sukakčiai skirto vyno. Svetainės vedėjai A. Arienei ir jos savanorėms talkininkėms už atliekamą darbą LB apylinkės vardu dėkojo A. Audronis. Sukakties minėjiman įsijungė ir JAV LB Vakarų apygardos vicepirmininkė socialiniams reikalams Nijolė Pupienė, prižiūrinti pensininkams skirtą svetainę ir kas mėnesį suorganizuojanti kraujospaudžio patikrinimą. Svetainė naudojama ne tik pietums, bet ir kitiems renginiams. Birželio 12 d. joje buvo sutiktas ką tik iš Lietuvos grįžęs poetas B. Brazdžionis. Bernardą ir Aldoną Brazdžionius pasveikino V. Barmienė. Už jų sveikatą išgerta šampano, jiems sugiedota "Ilgiausių metų".

Argentina

Dr. Vinco Kudirkos "Varpo" šimtmečio minėjimą Buenos Aires lietuviams birželio 4 d. surengė Susivienijimo lietuvių Argentinoje (SLA) kultūrinė komisija. Minėjimo dalyvius pasveikino SLA valdybos pirm. R. Stalioraitis. Paskaitą apie dr. V. Kudirką ir "Varpo" 100 metų sukaktį skaitė Arnoldas Vezbickas. Po paskaitos inž. Jurgis Brazaitis ir dr. Jonas Simanauskas rodė juoston įrašytą Lietuvos vaizdų pynę, atskleidusią ir pokaryje okupuotoje Lietuvoje pasiektus laimėjimus.

Urugvajus

A. a. Edvardas Jusys mirė Montevideo mieste gegužės 14 d. Velionis buvo gimęs 1902 m. spalio 21 d. Juodpurvio kaime prie Labanorų, dabartiniame Švenčionių rajone. Anksti neteko tėvo. Našlaitį Edvarduką globojo pusbrolis Vincas. Nuo mažens dirbo žemės ūkyje, pramoko kalvystės, išaugo gabiu šaltkalviu. Atlikęs karinę prievolę Lietuvos kariuomenėje, Urugvajun atvyko 1928 m. Tada jau buvo jaučiama ekonominė krizė, bet velioniui niekada neteko būti bedarbiu. Porą kartų su pusininkais bandė organizuoti savo įmonę, bet buvo apgautas ir bankrutavo. Vėliau dirbo vienas ir, pasiskolinęs porą šimtų pezų iš A. Bartašiūno, pradėjo gaminti įvairius reikmenis statybai. Mažas fabrikėlis, kuriame beveik visi darbininkai buvo lietuviai, išaugo į didoką įmonę, turinčią keliolika darbininkų. Padėdavo lietuviams, dosniai remdavo Montevideo lietuvių kolonijos tautinius ir religinius reikalus. Savo ir žmonos vardu lietuvių parapijai padovanojo du varpus. Lietuvių kolonijai atidavė sklypą Shangrila vasarvietėje ir pridėjo nemažai pinigų statybai. Ten buvo planavęs pats statytis vasarnamį. Už didelius nuopelnus velionis paskelbtas Urugvajaus lietuvių kultūros draugijos garbės nariu. Mirus žmonai, savo įmonės tvarkymą perdavė keturiems gabiems lietuviams darbininkams. Paskutiniuosius dvejus metus negalavo. Jį rūpestingai prižiūrėjo Stasė Kirkilaitė-Gambeta su dukromis Klaudija ir Kristina. Mirė ligoninėje, jon patekęs su dideliais kojos skausmais. Gydytojai jau ruošėsi ją amputuoti. Lietuvių kolonija dosnųjį tautietį palaidojo Buceo kapinėse.

Australija

Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą ir jų tragiškos mirties 56-tąsias metines Pertho lietuviai paminėjo liepos 9 d. kun. A. Lewis atnašautomis Mišiomis. Pamoksle jis pabrėžė, kad visi didvyriai, paaukoję savo gyvybes tautos garbei, yra verti amžinos gyvųjų pagarbos. Minėjimas buvo tęsiamas Lietuvių namuose po dalyviams surengtų bendrų pietų. Žuvusių transatlantinių lakūnų atminimą pagerbti atsistojimu ir susikaupimo minute paprašė ramovėnų skyriaus valdybos pirm. Juozas Jaudegis. Stepono Dariaus ir Stasio Girėno testamentą perskaitė Vytas Radzivanas. Pranešimą apie jų skrydį ir tragišką žuvimą Soldine padarė J. Jaudegis, šia proga primindamas ir lietuvių tautos laisvei skirtą Romo Kalantos susideginimą. Kalbėjo Lietuvių sąjungos valdybos pirm. E. Stankevičius ir ALB Pertho apylinkės valdybos pirm. D. Francienė. Dariui ir Girėnui skirtus eilėraščius skaitė Gintaras Radzivanas, Kalantai — Vytenis Radzivanas. Minėjimas baigtas Tautos himnu.

Vokietija

A. a. Ona Schmidtaitė-Bendikienė, gimusi 1898 m. birželio 27 d., birželio 16 d. mirė senelių prieglaudoje Bretzfeld-Schwalbache prie Heilbronno, Baden-Wuertembergo krašte. Lietuvoje buvo ištekėjusi už siuvėjo Jurgio Bendiko, prieš pat II D. karą mirusio Klaipėdos krašto Kisinių kaime ir jame palaidoto. Sūnus Vilius 1942 m. baigė Tauragės mokytojų seminariją. Pokaryje mokytojavo Klaipėdos krašte. Dabar yra pensininkas ir su žmona gyvena Tauragėje. Atvažiuoti į motinos laidotuves negavo leidimo. Velionė su sūnumi Martynu 1960 m. iš Klaipėdos krašto atvyko į V. Vokietiją ir įsikūrė Weinsberge. Palaidota birželio 20 d. Weinsbergo kapinėse. Apeigas atliko vietinis vokiečių evangelikų kun. Bildsteinas ir iš Mannheimo atvykęs lietuvių evangelikų kun. Fr. Skėrys. Laidotuvėse dalyvavo sūnus Martynas su šeima, giminės, kaimynai ir lietuviai.

Lenkija

Lietuvių visuomeninės kultūros draugijos (LVKD) leidžiama "Aušra" š. m. sausio 1 d. susilaukė naujos redaktorės Alicijos Jonuškaitės-Sitarskienės, pakeitusios V. Malinauskaitę. Ji jau paruošė šių metų "Aušros" pirmąjį numerį, kuris tik dabar pradeda pasiekti skaitytojus, nors kasmet turi keturis numerius. Visi ligšioliniai "Aušros" numeriai sirgo chroniška vėlavimo liga ne dėl redaktorių, bet dėl lenkų spaustuvės kaltės. Džiaugiamasi, kad dabar "Aušra" turi ir dvi savame krašte gimusias technines redaktores Jolantą Dapkevičiūtę irIreną Valukonytę, Varšuvos poligrafijos mokyklos absolventes, atsakingas už šį "Aušros" numerį spaustuvėje. Tačiau ir jis jau yra pavėlavęs beveik ištisą pusmetį. Be to, tokiam mažam žurnaliukui, kaip "Aušra", kažin ar reikalingos net dvi techninės redaktorės, kai techninę jo išvaizdą gali pasirūpinti red. A. Jonuškaitė-Sitarskienė, jau šešerius metus dirbusi Varšuvos lenkų laikraščių redakcijose. Ji yra gimusi 1953 m. Punsko valsčiaus Seivų kaime, baigusi pradinę mokyklą Vaitakiemyje, brandos atestatą gavusi 1972 m. Punsko lietuvių gimnazijoje. Varšuvos universitete 1972-77 m. studijavo rusų kalbą ir literatūrą. Su savo vyru Adomu Sitarskiu ir dviem dukrom grįžo į gimtinę Seivuose atostogų ir 1987 m. apsigyveno Punske.

Lietuvos tremtinių palaikai (128 karstai) iš Igarkos buvo atskraidinti į Kėdainių orauostį 1989.VII.28. Jie buvo palaidoti įvairiose Lietuvos vietovėse – tremtinių tėviškėse. Šioje nuotraukoje procesija 1989.VII.30 lydi tremtinių karstus, nešamus į Vilniaus arkikatedrą laidotuvių pamaldoms. Už procesijos – Sąjūdžio būstinė

Žemėlapiai be Mažosios Lietuvos

VLIKo ir JAV LB išleisdinti Lietuvos žemėlapiai Mažąją Lietuvą žymi už Lietuvos ribų

MARTYNAS GELŽINIS

1. Pirmasis VLIKo žemėlapis

1979 m. VLIKo seime Baltimorėje gruodžio 8-9 d.d. VLIKo valdyba dalino seimo dalyviams ir svečiams Tautos fondo apmokėtą brošiūrą anglų kalba, kurioje po antraštes "Supreme Committee for the Liberation of Lithuania" įdėta "Map of the Baltic States". Joje Mažoji Lietuva yra prie "Poland" priskirta. 1980 m. rugpjūčio 23 d. VLIKo tarybos posėdyje buvo svarstyti brošiūros netikslumai. Po atstovų pasisakymo reikalas buvo išspręstas balsavimu. Dviem susilaikius, taryba vieningai pasisakė, kad minėtos brošiūros platinimas būtų sustabdytas.

Savo nutarimą ir reikalavimą VLIKo taryba pranešė valdybai raštu. Pagal VLIKo statutą, tarybos nutarimai yra valdybai privalomi, nes statuto 27 straipsnis sako, kad VLIKo taryba prižiūri valdybos veiklą. Veikiai paaiškėjo, kad VLIKo valdyba ignoravo tarybos nutarimą, į jį nekreipė dėmesio, ir VLIKo būstinėje minėta brošiūra buvo dalinama interesantams iki paskutinio egzemplioriaus.

2. Antrasis VLIKo žemėlapis

1984 m. VLIKo valdybos išleistame ELTOS birželio numeryje per visą puslapį buvo įdėtas Didžiosios Lietuvos žemėlapis. Mažosios Lietuvos plotas buvo storais sienos brūkšniais atskirtas nuo Didžiosios Lietuvos. M. Lietuvos nebėra nė kvapo! Jos vietoj įdėti nereikalingi geografiniai ženklai. Storoji D. Lietuvos siena aiškinama: *"Boundaries set by international agreements."*

Toks pat žemėlapis buvo pakartotas 1985 m. sausio mėn. anglų kalba išleistame ELTOS numeryje. Tos pačios ELTOS 2-me puslapyje yra toks sakinys: "Lithuania fell under the Russian rule" (1795). Abu ELTOS aiškinimai yra klaidingi ir žalingi lietuviškai laisvinimo koncepcijai.

Jei pirmuoju tvirtinimu norima pasakyti, kad tik tokia Lietuva, kaip parodyta ELTOS žemėlapyje, esanti tarptautinėmis sutartimis nustatyta, tai kodėl nutylima ta Lietuva, kuri nuo 1525 iki XIX š. pirmo ketvirčio, t. y. 300 metų, buvo vokiškų dekretų, žemėlapių ir eilės tarptautinių sutarčių (Labguvos sutartis 1656, Vėluvos sutartis 1657, Olivos taikos 1660) nustatytos ir patvirtintos?

Antrasis ELTOS teigimas, kad "Lithuania fell under the Russian rule" įtaigoja, kad tai esanti visa Lietuva ir kad visa Lietuva patekusi rusų valdžion. O tai netiesa! Rusų valdžion pateko tiktai "Grand-Duchy or Lithuania", o kita Lietuva ELTOS nebeminima ir verčia kitataučius manyti, kad ji VLIKo jau nebelaisvinama.

3. Algio A. Regio laiškai

Verta priminti, kad Čikagos lietuviams gerai pažįstamas Algirdas A. Regis, savo laiku gelbėjęs lietuvių katalikų kapines nuo amerikiečių buldozerių, kovojęs už lietuviškus laidojimo papročius, yra ir aktyvus VLIKo bendradarbis, jo tarybos narys, atstovaujantis "Lietuvių vienybės sąjūžiui" Jis 1985 m. kovo 20 d. pasiuntė VLIKo valdybai laišką, kurio ištraukos čia pateikiamos.

"Gerbiamieji,

Po ilgų dešimtmečių VLIKo veiklos išryškėja, kad turima mintyje tik Didžioji Lietuva jos išlaisvinimo pastangose, gi Mažoji Lietuva arba visai neminima arba tiesiog išjungiama iš atsikursiančios Lietuvos valstybinės apimties... Pavaizdavimui padėties, apie kurią čia kalbama, tebūna paminėti, pvz., ELTOS biuleteniai, kur pasauliui pristatomuose Lietuvos žemėlapiuose nėra vietos Mažajai Lietuvai, nors kitataučių žemėlapiuose jau per keletą šimtmečių ji savo vietą randa. Arba vėl brošiūroje kitataučiams anglų kalba... Mažoji Lietuva ne tik nenurodyta, bet atžymėta gretimu 'Poland' vardu ir vokiškais kolonistų vietovardžiais, kurių šiandien nerasi jokiuose žemėlapiuose... Šitoks nuolat besitęsiantis reikalų stovis kelia nesmagius pojūčius, drauge ir visuomenės rūpesčius; ar VLIKas pilnai jungiasi prie šios visos tautos didžiosios kovos už valstybinę nepriklausomybę ar tik už jos dalį..."

Į šį ir kitus VLIKo valdybai adresuotus raštus dėl M. Lietuvos Algis A. Regis negavo jokio atsakymo.

4. Trečiasis VLIKo žemėlapis

1986 m. nuo spalio 27 iki lapkričio 23 d. Vienoje įvyko Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija. Lapkričio 4 d. VLIKas demonstravo prie jos durų ir dalino praeiviams spalvotą, ant gražaus popieriaus atspaustą lankstinuką *"Lithuania — Lietuva"* su *"Map of Lithuania"*. Jo buvo 20.000 egzempliorių atspausta. Tame žemėlapyje pirmą kartą VLIKas įdėjo žodžius "Lithuania Minor". Deja, žodžiai matomi pačiame Mažosios Lietuvos šiaurės rytų kampe, aplink Ragainę, baltame, su Lietuva bendrame fone. Visa kita Mažoji Lietuva su Karaliaučiumi, Gumbine, Tolminkiemiu atvaizduota lenkiškame, taškuotame fone.

5. JAV Lietuvių Bendruomenės žemėlapis

1986 m. ML Rezistencinio sąjūdžio pirm. Vincas Vilius Žiobrys su M. Lietuvos draugijos nariais pareiškė nepasitenkinimą dėl Bendruomenės išleisto M. Lietuvos klaidingo žemėlapio. Tuometinis Bendruomenės pirmininkas A. S. Gečys su pareikšta mažlietuvių kritika sutiko ir, panaudojęs Bendruomenės valdybos nario Algimanto P. Gurecko nurodymus, išleido naują Lietuvos žemėlapį su M. Lietuva. Jį lydėjo toks Bendruomenės paaiškinimas:

"Nors Karaliaučiaus sritis nepriklauso Lietuvos valstybei, visa Mažoji Lietuva yra lietuvių tautos žemė, taigi Lietuvos dalis istorine-etnine prasme. Todėl Lietuvos žemėlapiai turėtų taip pat apimti ir tą kraštą, ten įrašant, jei tik vieta leidžia, istorinį Mažosios Lietuvos vardą". Taip sutarę tikėjome, kad mūsų kartografiniai paklydimai baigėsi.

6. Deja!

Bet kur tau! VLIKas išleido naują Lietuvos žemėlapį. Vietoje savo komentaro pridedu kun. dr. E. Gerulio 1989 m. VII. 25 laišką.

Mažosios Lietuvos lietuvių draugijai
Mažosios Lietuvos Rezistenciniam sąjūdžiui
per Algį A. Regį

Mūsų Mieli Broliai Mažlietuviai!

Floridoje, St. Petersburgo Lietuvių Klube pietų metu kiekvienas lietuvis gavo gelsvą lapelį 1989 m. liepos 23 d., kad jį išsiuntinėtume senatoriams, kongresmanams, gubernatoriams ir panašiems svarbiems asmenims. Lapelio turinys skirtas Molotovo ir Joachim Ribbentropo paktui demaskuoti. Čia atspausdintas žemėlapis kelia daug klausimų:

1. Kieno pavedimu iš ankstò Karaliaučius atiduodamas Lenkijai? 2. Kodėl atsisakoma Potsdamo 1945 linijos? 3. Kodėl čia nurodyta teritorija yra mažesnė, negu Šapokos istorijos knygoje (psl. 619)? 4. Kodėl mes patys atsisakome daugybės miestų: Lazdynų, Pilkalnio, Eitkūnų, Stalupėnų, Gumbinės, Įsručio, Labguvos, Tepliavos, Vėluvos, Karaliaučiaus, Piluvos, Yluvos, Girduvos, Darkiemio, Romintos, Tolminkiemio ir t.t.? 5. Kodėl Latvijos Liepojos miestui duodame naują vardą? 6. Kodėl Latvijos Ventpilio miestui duodame naują vardą? 7. Jei 'Encyclopedia Britanica' lietuvių vietovardžius rašo su lietuviškais ženkliukais, kodėl mes savo pačių leidiny tų ženkliukų nevartojame: Sauliai, Panevezys, Klaipeda? 8. Kodėl žemėlapiui piešti buvo pasamdytas kažkoks svetimtautis Robert Winslow? 9. Kurie *asmenys* už visą šią makalynę yra *atsakingi?*

Šie visi reikalai tiesiogiai liečia *mažlietuvius,* todėl mažlietuviai turėtų stipriausiai reaguoti!

Gaila, kad per amžius Lietuvą skriaudė vokiečiai, lenkai ir rusai, bet dar gailiau, kad mes patys save skriaudžiame . . . Pabuskime!

Su geriausiais Viešpaties malonės linkėjimais.

Jūsų – ***Eugenijus Gerulis,***

St. Petersburg, 1989. VII. 29.

Baigdamas turiu pabrėžti, kad keturiuose VLIKo išleistuose Lietuvos žemėlapiuose Mažoji Lietuva priskiriama Lenkijai.

VLIKo išleistas žemėlapis, apie kurį kritiškai pasisakė kun. dr. E. Gerulis savo laiške mažlietuviams. Jo laiškas cituojamas šiame straipsnyje

Informacija apie Lietuvą

JAV ir Kanados lietuviai gali didžiuotis plačia informacine literatūra anglų kalba — leidiniais, studijomis, žiniaraščiais apie mūsų pavergtą tėvynę, įteikdami ją vyriausybių pareigūnams, universitetų ar viešosioms bibliotekoms, spaudai ir pan.

Deja, Europos vokiškai kalbančiuose kraštuose — Šveicarijoje, Austrijoje ar Vakarų Vokietijoje jaučiamas tikras informacijos badas. Redaguodamas vokiečių kalba ELTĄ, gaunu daug laiškų, prašančių atsiųsti informacinių vokiškų leidinių apie Lietuvą, ypač dabar, kai mūsų tėvynėje vyksta didelės persitvarkymo reformos. Esu priverstas siuntinėti angliškus leidinius (juos gaunu iš KLB krašto valdybos arba Kanados Lietuvių žmogaus teisėms ginti komiteto) ne tik privatiems asmenims, parlamento nariams, bet taip pat viešosioms bibliotekoms, spaudos bendradarbiams, radijo ir televizijos komentatoriams. Tačiau tai yra tik lašas ant karšto akmens, kadangi gaunamų iš Kanados leidinių neužtenka, pareikalavimas yra labai didelis.

Tad ir kreipiuosi į Kanados ir JAV lietuvius padėti man šią didelę informacijos spragą užpildyti. Būsiu dėkingas už kiekvieną gautą leidinį, kurį persiųsiu minėtiems pareigūnams ir įstaigoms. Ypač laukčiau dr. A. Geručio puikios studijos apie Lietuvą "Lithuania 700 Years". Studijuojantis Europos jaunimas gerai moka anglų kalbą, tad jam nesudaro didelių sunkumų šį leidinį perskaityti.

Į vokiečių kalbą yra išversta J. Daumanto knyga "Partizanai už geležinės uždangos" ("Die fuer die Freiheit kaempfen und sterben"). Trims leidykloms pasiunčiau leidinį, gaudamas jį atgal su mandagiais "atsiprašymais" — negalime, neturime laiko, esame apkrauti kitais darbais ir kt.

Esu tikras, kad panašių atsakymų susilaukčiau ir iš kitų vokiškų leidyklų. Mat Vakarų Vokietija, sėdėdama ant Maskvos ir Vašingtono kėdžių, bijo užgauti Kremlių "kažkokių" laisvės kovotojų prisiminimais.

Mūsų užsienio reikalų ministerio J. Urbšio atsiminimai taip pat netrukus bus išversti į vokiečių kalbą ir atiduoti germanisto patikrinimui. Šių abiejų knygų išleidimas (750 egz. tiražu) kainuotų apie $12-14,000. Jau kalbėjau su spaustuvės savininku. Jis sutinka iki š. m. pabaigos knygas atspausdinti.

Būtų malonu, kad šiems leidiniams atsirastų mecenatai, ir tuo būdu būtų praturtinta informacija apie Lietuvą vokiškai kalbančiuose kraštuose.

Iš anksto mano vilnietiškas ačiū!

K. Baronas

Adresas: Franconvillestr. 16, 6806 Viernheim, W. Germany.

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš Lietuvių namus)

Telefonas 535-6252

Greitas patarnavimas, neaukštos kainos. Gaunami kontakto lešiai (contact lenses).

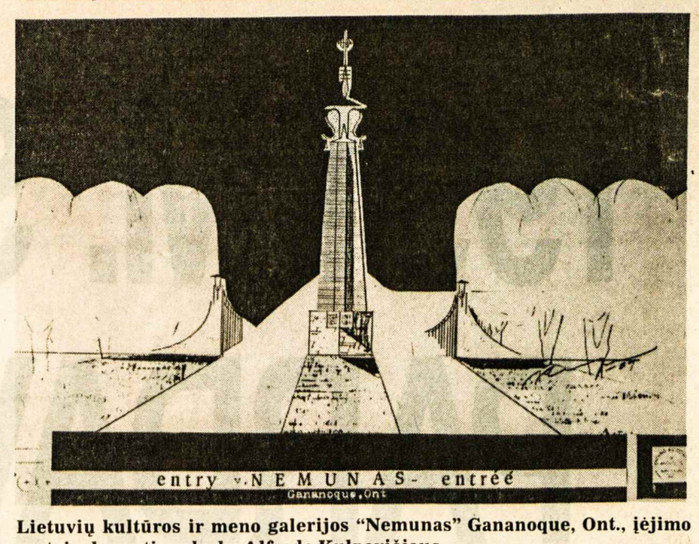

Lietuvių kultūros ir meno galerijos "Nemunas" Gananoque, Ont., įėjimo vartai, planuoti arch. dr. Alfredo Kulpavičiaus

Kultūros muziejus "Nemunas"

1987 m. birželio 27 d. iškilmingai buvo atidarytas Kultūros muziejus ir meno galerija "Nemunas". Ta pačia proga buvo ir Tautodailės instituto dešimtmečio paroda. Parodą ir muziejų aplankė daug žiūrovų iš įvairių pasaulio kraštų. Ši vietovė yra labai patraukli turistams. Nuostabi Šv. Lauryno upė su savo tūkstantinėmis salomis bei istorinėmis vietovėmis visus vilioja ją aplankyti. Gi turistiniame žemėlapyje yra pažymėta ir Lithuanian Museum and Art Gallery.

Šį lietuviškos kultūros centrą suorganizavo ir įkūrė Petras Regina, pritariant žmonai Jacqueline. Daugiau kaip prieš dešimtį metų, tik pripuolamai važiuojant pro šią įdomią kurortinę vietovę, kilo mintis, kad būtų puiki vieta įrengti lietuvišką Kultūros centrą, parodyti pasauliui lietuvių ir Lietuvos kultūrą. Tačiau tada, atrodė, buvo tik svajonė.

Svajonė virsta tikrove

Tik pradėjus organizuoti, gautas didelis pritarimas jau iš antros, trečios lietuvių kartos ir mišrių lietuvių šeimų. Dabar daugelis jų ir atsilanko. Didelę pagalbą suteikė ankstyvesnių kartų lietuviai iš Scrantono, JAV, ypač dr. Juozas ir Irena Gustaičiai, perleisdami muziejui daug paveikslų, knygų, velykinių margučių ir kitų muziejinių dalykų. Gauti iš Lietuvos, Kanados įvairių vietovių ir Amerikos. Buvo įsigyta gana daug dail. J. Dagio medinių skulptūrų. Tai buvo muziejaus pradžia.

Sparčiai augant muziejui ir galerijai, reikėjo planuoti didesnį projektą. Architekto dr. Alfredo Kulpavičiaus pirmas projektas jau yra padarytas, būtent didieji įvažiavimo vartai ir paminklas. Šio projekto vykdymas bus arch. A. Kulpavičiaus koordinuojamas. Projektas apima 70 akrų žemės. Bus daug įvairių pastatų. Tikimasi greitu laiku gauti leidimą pirmam projektui ir šios vasaros gale pradėti statybą.

Kviečiame kiekvieną lietuvį prisidėti, renkant muziejinius bei archyvinius rodinius ir kitaip talkininkaujant. Bus pasistengta viską gerai ir kruopščiai užregistruoti. Norintys gali jau ir dabar aplankyti, tik reikia iš anksto susitarti, skambinant telefonu ar pranešant datą laišku. Adresas: "Nemunas", R.R. 2, Gananoque, Ont. K7G 2V4, Canada. Tel. 1-613-382-4366 arba 382-2331.

Administracija

Nauji ir naudingi pasikeitimai siuntiniams į Lietuvą

Siūlome tris būdus paremti artimuosius Lietuvoje:

1. Jau galima siųsti siuntinius su pilnai apmokėtu muitu čia, Lietuvoje nereikės mokėti jokių mokesčių. Leidžiamųjų siųsti daiktų sąrašas yra daug platesnis, kiekiai didesni ir muitas mažesnis. Galima siųsti ir medžiagas.
2. Nereikia važiuoti į Vilnių nupirkti giminėm dovanas dolerinėje parduotuvėje, tą galima atlikti per mus Londone. Svarbesnės prekės dolerinėje parduotuvėje yra šios: automobiliai, šaldytuvai, siuvamos mašinos, televizoriai, magnetofonai, videomagnetofonai ir kt.
3. Siunčiame ir toliau siuntinius kada siuntinio gavėjas pats apsimoka muitą. Tokių siuntinių pasiuntimas yra žymiai pigesnis.

Mūsų siunčiama elektrinė aparatūra yra tinkama naudojimui Lietuvoje. Videomagnetofonas vartojimo instrukcijas turi ir rusų kalba. Lietuviškai instrukcijų dar nėra.

Sudarant testamentus suteikiame praktišką patarimą, persiunčiame palikimus į Lietuvą naudingiausiu ***paveldėtojui būdu.***

Baltic Stores Co. ***Z. Juras***
11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England
Tel. 01 460 2592

Ar jie veiks? Taip, jeigu jūs pirksite iš mūsų!!!

Mes turime šių bendrovių gaminius: Sony, Panasonic, Hitachi, Sharp, Phillips, Fisher, Akai, Sansui, Toshiba, Fuji, NEC, Grundig, Siemens, Sanyo, JVC, ITT. Mūsų kainos yra žemiausios, į jas įeina pristatymas iki Montrealio, Otavos, Hamiltono, Niagaros ir kitur.

EUROPA

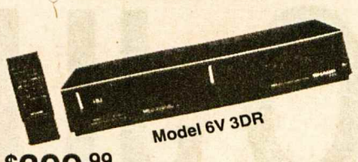

$399.99

LIETUVA

Importo-eksporto bendrovė ENCHANTE INC. maloniai praneša, kad yra atidariusi savo parduodamų europietiškos sistemos video aparatų ir kitų reikmenų taisymo ir naujų dalių skyrių Vilniuje. Bendrovė užtikrina parūpinimą visų dalių su vienerių metų garantija. Skyriui vadovauja Vidimantas Kėkštas, VILNIAUS SPORTO RŪMŲ pramoginių renginių vyriausias garso režisierius.

OUR EQUIPMENT WORKS WORLDWIDE

110/220 VOLTS

Model #WQ-T351

EUROPA

NATIONAL PANASONIC
NV-M7EN

$1,599.99

HITACHI
VM-600 E

$1,599.99

ENCHANTE INC
IMPORTERS EXPORTERS

110/220 V • MULTI-SYSTEM • T/V • VIDEO • AUDIO • APPLIANCES • CRYSTAL & CHINA

2938 Dundas St. W.
(į vakarus nuo Keele g-t.)

Tel. 769-0631

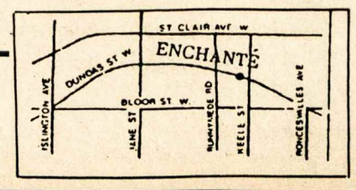

1991 M. SAUSIO 1 D. PASIKEIS PARDAVIMO FEDERACINIAI MOKESČIAI KANADOJE

PRAŠOME PASILAIKYTI ŠĮ PRANEŠIMĄ

JIS IŠAIŠKINA ĮVYKSIANČIUS PASIKEITIMUS IR NURODO JŲ PRIEŽASTIS

ŠIS PAKEITIMAS YRA DALIS VYKDOMOJO PLANO SUMAŽINTI DEFICITĄ

Naujasis "Prekių ir patarnavimų mokestis" (GST) bus įvestas vietoje ligšiolinio "Federacinio pardavimų mokesčio". Jis bus pritaikomas vienoda 9% rata daugeliui prekių bei patarnavimų naudojamų Kanadoje. Dabartinė "Federacinio pardavimų mokesčio" rata dažniausia yra 13½% pagamintos prekės vertės.

Dabartinė "Federacinio pardavimų mokesčio" sistema jau priėjo savo ribas ir nebegali išpildyti jai uždedamų reikalavimų. Šios sistemos struktūriniai silpnumai suteikė bendrovėms galimybes sumažinti mokamus valstybinius mokesčius, kuriuos kitu atveju turėtų mokėti. Šioje mokesčių sistemoje apimančioje 75,000 mokesčius mokančių bendrovių, yra įvesta 22,000 specialių potvarkių ir administracinių aiškinimų vien tos sistemos gyvastingumo palaikymui.

Dabartinė "Federacinio pardavimų mokesčio" sistema kuo toliau, tuo labiau tampa nenumatomu ir nepatikimu federacinės valdžios pajamų šaltiniu. Ji turi būti pakeista.

Mūsų didelė skola sunkina valdžios pastangas rūpintis kitais svarbiais reikalais. Kanadiečiai puikiai supranta kuo rizikuojama, jeigu nesukontroliuosime savo skolos. Skolos dydis paliko mus be apsaugos nuo nuošimčių kilimo ir tarptautinių ekonominių sukrėtimų. Pajamų šaltinių patikimumas ir pastovumas kaip tik yra labai svarbūs tokioje aplinkoje. Naujieji federaciniai pardavimo mokesčiai kaip tik užtikrins metai iš metų deficito mažinimą, tuo pačiu garantuodami, kad galime tęsti kanadiečių aprūpinimą paslaugų lygiu, kuris yra vienas geriausių pasaulyje.

SUSTIPRINS MŪSŲ TARPTAUTINĮ VARŽYBŲ PAJĖGUMĄ IR PAGAUSINS DARBŲ SKAIČIŲ KANADOJE

Dabartiniai federaciniai pardavimų mokesčiai teikia geresnes galimybes importuojamoms, o ne Kanadoje gamintoms prekėms. Mes esame vienintelė pramoninė pasaulio valstybė tokioje nedėkingoje padėtyje. Dabartinė sistema taipgi sumažina kanadiečių eksportuotojų varžybinį pajėgumą pasaulinėje ekonomikoje. Mūsų dabartiniai federaciniai pardavimų mokesčiai sumažina metinę, ekonominę produkciją.

Mūsų dabartiniais federaciniais pardavimų mokesčiais besivadovaujant metinė ekonominė produkcija yra 9 bilijonais dolerių žemesnė nei ji būtų naujoje "prekių ir patarnavimų mokesčio" (GST) sistemoje.

Prekių ir patarnavimų mokesčio (GST) sistemoje mes galėsime visiškai nuimti mokesčius nuo savo eksportuojamų prekių ir tokiu būdu kanadietiškiems gaminiams suteiksime didesnį varžybinį pajėgumą užsienyje. O Kanadoje kanadietiški gaminiai taipgi galės lengviau varžytis su importuotais.

Mokesčių reforma pasitarnaus visai Kanados ekonomikai ir apims visas ekonomikos sritis bei skyrius. Pavyzdžiui, tuo labai pasinaudos Atlanto pakraščio ir Kanados vidurio rajonai, nes jų ekonomikos remiasi žaliava ir eksportu – dviem sritim, kuriom yra palanki mokesčių reforma.

Prekių ir patarnavimų mokestis (GST) mokestis įmonėms sumažins kainas jų perkamų mašinų, medžiagos ir įrankių, reikalingų tų įmonių gamybai. Tai įgalins įmones daugiau investuoti ir plėsti bei didinti savo gamybą. O didesnei gamybai reikės daugiau darbininkų.

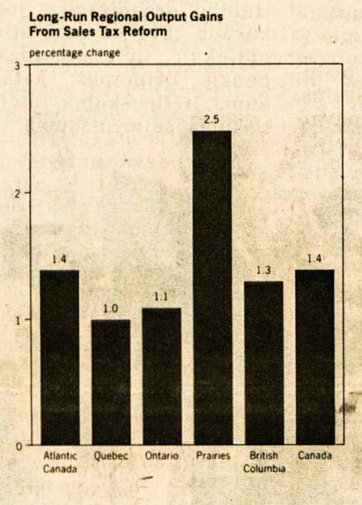

PAGELBĖS ŽEMAS PAJAMAS TURINTIEMS KANADIEČIAMS

Kai Prekių ir patarnavimų mokestis (GST) bus įtvirtintas, šeimos turinčios žemesnes nei 30,000 dolerių metines pajamas, bus geresnėje padėtyje nei dabar. Tai bus pasiekta pajamų mokesčių pakeitimų dėka. Pirmiausia, žemas pajamas turintys kanadiečiai gaus naują Prekių ir patarnavimų mokesčio (GST) kreditą. Antra, vidurinioji asmeninių pajamų mokesčio rata bus sumažinta nuo 26% iki 25%.

GST (prekių ir patarnavimų mokesčio) kreditas bus išmokamas kas trys mėnesiai ir iš anksto prieš išlaidas. Šiam kreditui kvalifikuojančios šeimos gaus savo pirmuosius kredito čekius 1990 m. gruodžio mėnesį, dar prieš GST (prekių ir patarnavimų mokesčio) įsigaliojimą 1991 m. sausio 1 d. Apie 9 milijonai kanadiečių gaus kredito čekius. GST (prekių ir patarnavimų mokesčio) kreditas bus apskaičiuojamas remiantis pajamų mokesčių anketų užpildymais. Kiekviena atsiųsta pajamų mokesčių anketa turės vieną puslapį užimančią formą, nurodančią kanadiečiams kaip įsiregistruoti GST (prekių ir patarnavimų mokesčio) kreditui.

Kredito dydis priklausys nuo šeimos dydžio ir šeimos pajamų. Pagrindinis suaugusio asmens kreditas bus $275. Dauguma suaugusių galės dar gauti papildomą kreditą iki $140, taigi viso iki $415. Kreditas už vaiką bus $100. Šeimos tėvas be žmonos arba šeimos motina be vyro gaus suaugusio asmens $275 kreditą už vieną iš savo vaikų. Kanadiečių šeimos su metinėmis pajamomis neviršijančioms $25,000 galės gauti pilną kreditą.

Dviejų suaugusių ir dviejų vaikų šeima, turinti teisę gauti pilną kreditą, gaus $187.50 čekius keturis kartus per metus, viso – $750.

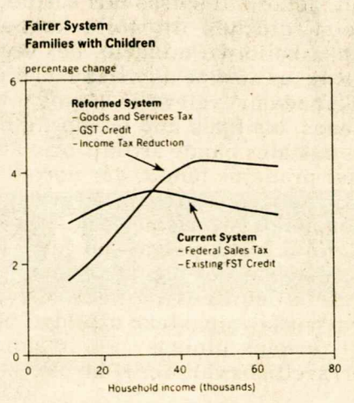

BUS PAŠALINTI PASLĖPTIEJI MOKESČIAI

Dabar visur valstybėje, kada tik kanadietis perka Kanadoje gamintas prekes ar moka už patarnavimus, jis moka federacinius pardavimo mokesčius. Pavyzdžiui, didelė dalis pardavimo mokesčių dabar yra paslėpti namų kainose. Dabartinės sistemos rėmuose yra tiesiog neįmanoma kanadiečiams žinoti kiek federacinių pardavimo mokesčių jie moka. Yra keturios skirtingos mokesčių ratos įvairių rūšių produktams ir mokesčiai yra sudėti įvairiose gamybos proceso eigos dalyse.

Kanadiečiams bus labai aišku kai jie mokės 9% GST (prekių ir patarnavimų mokestį). Platus GST (prekių ir patarnavimų mokesčio) pamatas reiškia, kad šis mokestis apims beveik viską. Išimtys bus visiems gerai žinomos.

Kai kurie pardavėjai Kanadoje turės kasos mašinas, kurios galės parodyti atskirai GST (prekių ir patarnavimų mokestį) nuo produkto kainos, o kiti pardavėjai jų dar neturės. Federacinė valdžia suteiks galimybes tokiems pardavėjams įsigyti naujas kasos mašinas.

Visais atvejais federacinė valdžia aprūpins pardavėjus ženklais parduotuvėse, aiškiai nurodančiais, kad ten yra pritaikomas 9% GST (prekių ir patarnavimų mokestis).

NUMATYTIEJI PAKEITIMAI

1. Pirkėjams GTS (prekių ir patarnavimų mokestis) bus panašus į dabartinį pardavimo kainos apmokėjimą po 9% už kiekvieno produkto ar patarnavimo vertę. GTS (prekių ir patarnavimo mokestis) atstos dabartinį federacinį pardavimo mokestį, kuris yra nuslėptas gamybos kainoje.

2. GST bus pritaikytas praktiškai visoms prekėms ir patarnavimams parduodamiems Kanadoje. Tačiau kanadiečiams nebus GTS mokesčio, kai pirks šias PREKES: pagrindinį maistą, vaistus su receptu, medicinines priemones, kaip akinius ir važiuojančias kėdes; mokės už butą ar už turimą namą.

3. Kanadiečiams **nebus** papildomo mokesčio, kai jie mokės už tokius PATARNAVIMUS: paskolas, mortgičius, saugumo ir draudos planus; sveikatos ir dantų priežiūrą; daugumą švietimo patarnavimų; vaikų dieninę priežiūrą; teisinę pagalbą; vietovės viešąją transportaciją ir keltu per vandenį pervežimą.

4. Tačiau naujai pastatytieji namai bus su GST mokesčiu, nors pirkėjai nematys didelio pakilimo kainoje nuo GST, nes bus teikiama 900 milijonų dolerių GST namų pirkimo grąža (rebate). Daugelyje krašto vietovių kainos pakils mažiau nei ½%. Iš tikro, daug bendruomenių gali susilaukti žemesnių kainų dėka GST grąžos. Pagrindinė išimtis bus Torontas, kur nepaprastai aukštos žemės kainos gali naujų namų kainas dar pakelti 1½%.

5. Kadangi dabartinis federacinis pardavimų mokestis bus panaikintas, tai įvedus GST produktų kainos nepakils automatiškai 9%. Kai kurių daiktų kainos bus žemesnės, o kai kurių – aukštesnės. Kainos didelių daiktų, kurių dabar mokestis 13½%, bus žemesnės, kai įsigalios GST 9% mokestis. Žinoma, kainos daiktų, kurie neturėjo mokesčio iki dabar, pakils.

   Galiausiai, prieš GST įsigaliojimą, valdžia aiškins ir informuos kanadiečius apie rūšis kainų pakeitimų, kurių gali tikėtis už prekes ir patarnavimus, kai federacinis pardavimų mokestis bus pakeistas GST mokesčiu.

Pateikiame keletą pavyzdžių, ko pirkėjai galėtų tikėtis:

PRODUKTAS	KAINA PRIEŠ REFORMĄ($)	KAINA PO REFORMOS($)
Vėsintuvas	780.00	770.00
Automobilis	15,000.00	14,700.00
Žieminės padangos	200.00	203.00
Apsistojimas viešbuty	90.00	95.00

Dėl platesnių informacijų apie GST skambinkite:

1-800-267-6620
(angliškai)

1-800-267-6640
(prancūziškai)

1-800-267-6650
(Jei turite klausos problemą)

Department of Finance Canada | Ministère des Finances Canada

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės žinios

PLB pirmininkas Jungtinėse Tautose Ženevoje. Liepos mėnesio viduryje, atostogaudamas Šveicarijoje, PLB pirmininkas dr. Vytautas Bieliauskas susitiko su LB atstovu Narcizu Prielaida ir su juo lankėsi Jungtinėse Tautose Ženevoje. Ten su Žmogaus teisių komisijos vykdomuoju sekretoriumi M. Cisse aptarė galimybę PLB valdybai įsigyti akredituotą statusą prie Žmogaus teisių komisijos Ženevoje.

PLB valdybos atskirų narių veikla. PLB pirmininkas dr. Bieliauskas, tik ką grįžęs iš Talino ir Vilniaus, birželio gale dalyvavo Vasario 16 gimnazijos patalpose vykstančiame Europos pirmininkų suvažiavime bei Europos lietuvių dienose, kuriose buvo pagrindinis paskaitininkas. Dr. Bieliauskas priėmė Lietuvos fronto bičiulių kvietimą skaityti paskaitą jų stovykloje Dainavoje rugpjūčio 17-18 d.d. Stovyklon taip pat buvo kviesti dalyvauti JAV LB pirm. Dr. Antanas Razma ir Kanados LB pirm. Vytautas Birėta.

Vicepirm. kultūros reikalams Irena Lukoševičienė iš Toronto, Kanados, atstovavo PLB valdybai Europos lietuvių studijų savaitėje Gotlande, Švedijoje, rugpjūčio pradžioje. Vicepirm. ryšiams su kraštais ir talkai Lietuvai Gabija Petrauskienė iš Toronto, Kanados, atstovavo PLB valdybai Išeivijos ir Lietuvos jaunimo sąskrydyje, Vasario 16 gimnazijoje liepos pradžioje. Visuomeninių reikalų vicepirm. dr. Vytautas Dambrava iš Caracas, Venezuelos, atstovavo PLB buriuotojų iš Lietuvos sutikime Niujorke. Vicepirm. ryšiams su kitataučiais Algimantas Gureckas iš Hartford, Connecticut, turėjo pasitarimą su prof. Vytautu Landsbergiu Vašingtone ir jį lydėjo pasimatymuose Jungtinėse Tautose Niujorke. PLJS pirm. Alvydas Saplys ir valdybos narės Mirga Šaltmiraitė, Monika Spūdaitė, Daina Kalendraitė iš Toronto ir Rita Rudaitytė iš Otavos su kitais pagalbininkais ir su Vokietijos LSJ sąjunga, kuriai vadovauja Tomas Bartusevičius, suruošė Išeivijos ir Lietuvos jaunimo sąskrydį liepos pradžioje Vasario 16 gimnazijoje.

Kiti darbai. Vicepirm. visuomeniniams reikalams dr. Vytautas Dambrava iš Venezuelos surinko daug dokumentinės medžiagos, parašė 52 puslapių knygelę "Molotovo-Ribbentropo pakto užkulisiai", paruošė įvairių plakatų, smerkiančių Hitlerio-Stalino sandėrį. Jie buvo iškabinti Venezuelos miestuose, kur gyvena lietuviai. Medžiaga Ribbentropo-Molotovo susitarimo reikalu buvo išsiųsta kraštams jau liepos mėnesio pradžioje. PLB valdybos vicepirm. ryšiams su kitataučiais Algimantas Gureckas paruošė šiuo klausimu informuojantį ir prašantį paramos laišką. Laiškas buvo išsiųstas 125 kraštams, kuriuose nėra aktyvios Lietuvių Bendruomenės.

Tarptautinė ekologinių reikalų konferencija Sofijoje. 1989 m. sausio 17 Vienoje, Austrijoje, 33 Europos valstybės, JAV ir Kanada papildė Helsinkio aktą nutarimais bendradarbiauti ekologijos srityje. Sutarta sušaukti specialią konferenciją "Meeting on the Protection of the Environment" spalio 16 – lapkričio 3 d.d. Sofijoje, Bulgarijoje.

"Non-governmental Organization (NGO)" teisėmis bendruomenės bei įvairios organizacijos turi teisę ir galimybę kelti Lietuvos gamtotaršos klausimus: pateikti memorandumus, informaciją, nusiskundimus. Tai yra priemonė paveikti "spaudos", visuomenės opiniją, delegatų bei valdžios žmonių nuomones. Informacijos teikimas turi būti atliktas per kraštų delegacijas.

PLB valdybos Ekologinių reikalų komisija, susidedanti iš Vidos Žalnieriūnaitės, dr. Romo Vaštoko, Česlovo Jonio ir Morkaus Sungailos iš Toronto, aktyviai ruošiasi šiai konferencijai, rinkdama medžiagą apie Lietuvos dabartinę ekologinę padėtį. Jiems talkina Lietuvių informacijos centro nariai Niujorke ir Vašingtone, o Juozas Danys Otavoje.

Išleista Danutės Bindokienės knyga. Ji apima lietuvių tradicijas ir papročius. Knyga išleista anglų ir lietuvių kalbomis. Norintys ją įsigyti (ypač tinka kalėdinei dovanai) gali kreiptis pas Mildą Lenkauskienę, PLB Fondas, 1851 Skyview Dr., Sparta, Mi 49345.

Ruošiama Viktės Jankutės-Moss vaizdajuostė vaikams. Jos paruošimą globoja PLB vicepirm. Irena Lukoševičienė. Bus paruošta Kalėdų laikotarpiui. Tai lietuvių kalba pasakos, vaizduojamos lėlėmis. Ją galima bus įsigyti (ypač tinka Kalėdoms ar gimtadieniams, kaip dovana vaikams iki 12 m.) pasIreną Lukoševičienę, 11 Wincott Drive, Apt. 910, Etobicoke, Ont., Canada M9R 2R9., tel. (416) 246-9506.

PLB valdybai reikia lėšų. Nereikia pamiršti aukoti ir išeivių organizacijoms, kurioms yra patikėta lietuvybės išlaikymo darbas. PLB valdybai trūksta lėšų. Ji JAV turi "tax exempt" statusą nr. 36-300-3339. PLB galiojančius pakvitavimus parūpina aukotojams Kanadoje.

Aukokite Sąjūdžiui per PLB valdybą. Dr. Bieliauskas yra susitaręs su Sąjūdžio seimo tarybos pirm. Landsbergiu, kad aukos, skiriamos Sąjūdžiui, bus PLB valdybos globoje, atskirame išde ir naudojamos Sąjūdžio tarybos.

Pirmas Sąjūdžiui per PLB valdybą paaukojo $300 Juozas Gedmintas iš Kalifornijos. Nuoširdus ačiū.

Sekantis PLB valdybos posėdis įvyks rugsėjo 15-17 d.d. Cincinnati, mieste, Ohio. **Gabija**

• **Laisvė, kuri pradeda leisti šaknis, greitai auga**
(G. Washington)

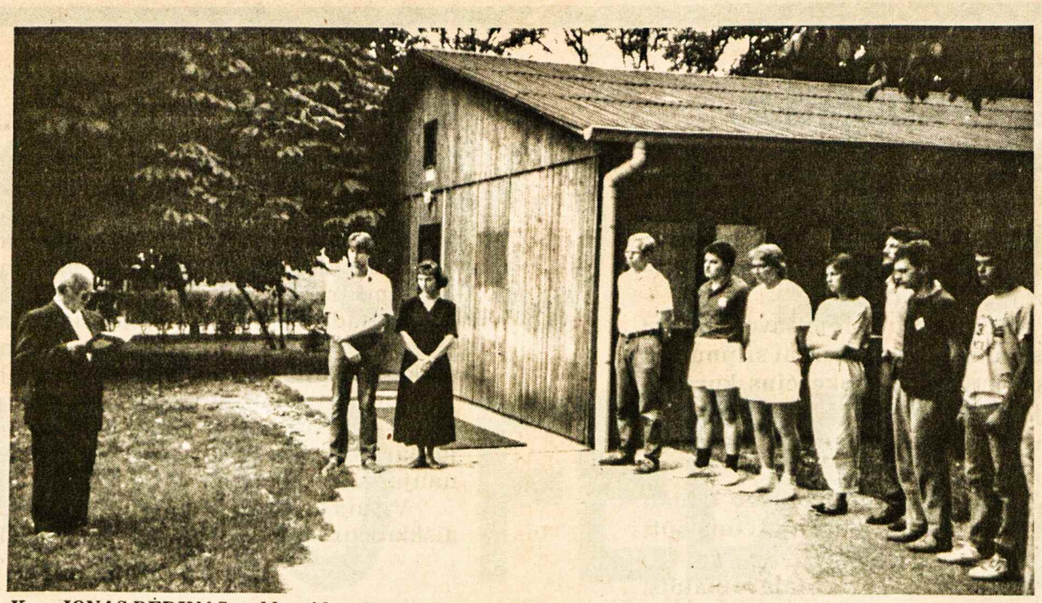

Kun. JONAS DĖDINAS malda atidaro Pasaulio lietuvių jaunimo sąskrydį 1989 m. liepos 7 d. Vasario 16 gimnazijoje, V. Vokietijoje

Pasaulio lietuvių jaunimo sąskrydis

MARYTĖ BALAIŠYTĖ

Šią vasarą, liepos 7-10 d.d. Vasario 16 gimnazijos patalpose Vakarų Vokietijoje, įvyko Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos sąskrydis. Tai istorinis įvykis, nes pirmą kartą dalyvavo atstovai iš įvairių Lietuvos bei išeivijos organizacijų. Tikslas buvo panaudoti dabar palankias sąlygas pasidalinti mintimis, rūpesčiais, politiniais, kultūriniais, ekologiniais klausimais.

Oficialiosios konferencijos dalis prasidėjo liepos 7, penktadienį, su vėliavos pakėlimu ir kun. Jono Dėdino malda, kad Šv. Dvasia padėtų teisingai spręsti ateities veiklą. Sveikinimo žodį tarė šios konferencijos iniciatorė ir PLJS atstovė Mirga Šaltmiraitė. Kalbėjo ir Vokietijos Jaunimo sąjungos pirmininkas ir konferencijos Europos ryšininkas Tomas Bartusevičius.

Jaunoji karta tėvynėje ir išeivijoje

Įvadinė sesija tęsėsi naujai atremontuotoje gimnazijos "Rennhofo" pilies salėje. Tema "Jaunoji karta Lietuvoje ir išeivijoje" kalbėjo Lietuvių informacijos centro Vašingtono skyriaus pirmininkas Viktoras Nakas, Lietuvos ateitininkų federacijos atstovas Saulius Galadauskas ir jauniausias Sąjūdžio atstovas Alvydas Medalinskas.

Nakas kalbėjo apie lietuvių išeivijos jaunimą. Jis iškėlė įdomius klausimus bei pastabas. Ar dabartinis išeivijos jaunimas būtų buvęs aktyvesnis, jei dabar vykstantis atgimimas būtų įvykęs prieš dvidešimt metų? Kalbėtojas taip pat išryškino skirtumą tarp Lietuvos ir išeivijos jaunimo: Lietuvoje daugiau remiasi praeitimi, o išeivijoje dabarties Lietuvos įvykiais.

Saulius Galadauskas iškėlė partizanų aukas, Lietuvos tautos sovietizaciją ir žmonių demoralizaciją. Jis ragino išeiviją padėti Lietuvai tikėjimo dalykuose.

Alvydas Medalinskas davė bendrą Lietuvos jaunimo istorijos apžvalgą. Jis taip pat tarė žodį apie komjaunimą.

Veiklos pranešimai

Po pertraukos įvairūs išeivijos organizacijų atstovai padarė savo veiklos pranešimus.

Rita Rudaitytė, PLJS atstovė, apibūdino PLJS tikslus, struktūrą. Ji ryškino, kaip įvairių kraštų atstovai, suvažiavę į studijų dienas, per balsavimus nusprendžia tolimesnę PLJS veiklą.

Ariana Rastauskaitė, Argentinos Jaunimo sąjungos pirmininkė, iškėlė problemas Pietų Amerikoje. Yra trūkumas lietuviško sąmoningumo. Tai sudaro sunkumų, ruošiant sekantį kongresą. Ji minėjo ir ekonomines problemas, kurios silpnina jų veiklą, pvz. labai brangu skambinti į užsienį. Buvo prašyta paramos iš kitų kraštų.

Vytas Čuplinskas, Kanados studentų ateitininkų pirmininkas, papasakojo apie ateitininkų organizaciją, jos įsikūrimą 1911 m. nihilistiškoje aplinkoje, apie organizacijos penkis principus: katalikiškumą, lietuviškumą, inteligentiškumą, šeimyniškumą, visuomeniškumą, kuriais bandoma ugdyti vispusišką žmogų.

Po pietų kalbėjo įvairių organizacijų atstovai iš Lietuvos apie tenykštį jaunimą. Skautas Ričardas Malkevičius papasakojo, kaip 1988 rudenį pradėjo atsikurti skautų organizacija ir kas pasiekta. Kadangi moralė yra pašlijusi, pagrindinis tikslas yra grąžinti tikėjimą Lietuvos jaunimui. Jis padėkojo išeivijos skautams už paramą.

Gabrielė Žaidytė, ateitininkų atstovė, nušvietė ateitininkų organizacijos istoriją Lietuvoje nuo 1911 m. 1989 m. sausio 7 d. įvyko kuriamasis Ateitininkų federacijos pasitarimas Vilniuje. Šiuo metu yra apie trisdešimt kuopų — daugiausia moksleivių. Jų siekiai yra atgaivinti kaimą ir Lietuvai grąžinti "Kryžių šalies" vardą. Jau buvo suorganizuotas kryžių žygis. Trūksta pasiruošusių žmonių. Lapkričio 25-26 d.d. bus steigiamasis ateitininkų suvažiavimas.

Algis Milnevičius, naujai besiformuojančios "Lituanicos" grupės atstovas, supažindino su pagrindiniu organizacijos tikslu — išlaikyti lietuvybę pačioje Lietuvoje ir Rytų Europos šalyse. Buvo paskelbta, kad lietuvių padėtis Gudijoje, Kalingrade yra tragiška. Algis kvietė išeivijos jaunimą, "kuris jaunas širdimi" prisidėti.

Jis išvardino dar ir kitus "Lituanicos" tikslus: 1. Įsteigti prekybinę sąjungą gaminti ir išeivijai parduoti video kasetes lietuvių kalbai mokytis. 2. Parinkti mokytojus ir siųsti juos vieneriems metams į Pietų Ameriką mokyti lietuvių kalbos, tautinius šokių ir istorijos. 3. Nuo sekančių metų organizuoti etnografinę stovyklą Kernavėje. 4. Organizuoti nekalbantiems lietuviškai lietuviams atskiras stovyklas. Siųsti informaciją anglų kalba.

Paskaitininkas ragino visus išeivijos lietuvius aplankyti Lietuvą.

Po trumpos pertraukos Stasys Buškevičius, Jaunosios Lietuvos atstovas, energingai aiškino, kad politinė, ekonominė ir kultūrinė krizė yra okupacijos pasekmės; bet Lietuva neprarado ryžto. Lietuvių galutinis uždavinys — nepriklausomybės atgavimas. Kiti JL tikslai yra: puoselėti tautinė mokyklą, žmogaus teisių apsaugą, blaivybę, kelti moralinį lygį Lietuvoje ir veikti, kad iš Lietuvos būtų išvesta sovietinė armija. Jis taip pat ragino, kad lietuviai griežtai atsisakytų tarnauti okupantų armijai ir nedarytų kompromisų su okupantais. Kolaboravimas yra pražūtis.

Pokalbiai įvairiais klausimais

Diskusijose buvo iškeltos įvairios mintys. Vieni pasisakė, kad reikia ieškoti daugiau bendros kalbos, vienybės. Kompromisai yra būtini, reikia išlikti vieningiems, ypač iki rinkimų.

Buvo iškeltas disidentų klausimas. Kodėl jie dabar ignoruojami? Iš pasisakymų aiškėjo, kad disidentai nėra ignoruojami ir į juos žiūrima su pagarba. Politiniai kaliniai parodė pasauliui, kad Lietuva trokšta laisvės. Atvirai kovoti ne visi drįso, o disidentai yra žmonės, kurie nepriėmė okupacijos žaidimo taisyklių. Vienas pasisakė, kad iš tikrųjų disidentai buvo visa tauta, nes kitaip nebūtų įmanomas atgimimas. Alkoholizmas — santvarkos pasekmė. Sąjūdis sugebėjo išjudinti Lietuvą, ir žmonės juo pasitiki.

(Bus daugiau)

Tautybių festivalyje Chatham mieste, Ont., liepos 2 d. lietuviams atstovavo MILDA PAKAUSKAITĖ-STECHYSHYN (prie mikrofono) su dukrele AUDRUTE, laikančia Lietuvos trispalvę **Nuotr. E. Pakauskienės**

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Telefonas 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

LIETUVA LAUKIA LAISVĖS
REMK IR AUKOK TAUTOS FONDUI!
Jūsų auka TAUTOS FONDUI garsina Lietuvos laisvės bylą laisvajame pasaulyje. Šešiomis kalbomis ELTOS ir radijo žinios nesulaikomai skleidžia informacijas įvairiuose kraštuose apie Lietuvos laisvės kovą ir ją skatina.
REMKIME TAUTOS FONDĄ
aukomis, darbais, palikimais. Kiekvienas paaukotas centas artina Lietuvai laisvės aušrą.
Aukas arba palikimus siųskime Tautos fondui:
TAUTOS FONDO ATSTVYBĖ KANADOJE,
18 NORWICH RD., STONEY CREEK, ONT. L8E 1Z6.

Juodąjį žemyną aplankius

Kelionė per Afrikos safari parkus Kenijoje, Zimbabvėje, Botswanoje

STASYS DALIUS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Medžiai milžinai

Grįždami iš Afrikos kaimelio, sustojame prie didžiulio "boabab" medžio – 16 metrų storio. Medis aptvertas tvora, kad smalsuoliai neprieitų, nes kamieno žievėje pradėjo raižyti datas ir vardus, kurie jį lankė. Neužteko raižymo – turistai pradėjo lupinėti žievę. Dabar jiems tik iš tolo matomas ir fotografuojamas. Nors didingai atrodė, bet buvo dar be lapų, nes sužaliuoja tik lapkričio mėnesį.

"Baobab" medžiai užauga Afrikoje iki 30 metrų apimties. Taip pat jie pasiekia labai ilgą amžių – iki 4000 metų. Jų apdirbta žievė vartojama virvėms gaminti. Čia auga ir kitas medis "mopani", kurio kamienas toks kietas, kad neįveikia nė termitai, o kitas – minkštas "marula". Iš jo drožiama dubenys ir lėkštės.

"Vienarankiai banditai"

Vakare aplankėme kaziną prie mūsų viešbučio. Jame radome visą būrį juodukų, stovinčių prie mašinų, kurias vadina "vienarankiais banditais". Stojame ir mes, pirma išsikeitę pinigus į monetas, kišame į besotes mašinas, sukame rankeną, laukdami laimikio, pasiklausydami, ar neskamba krintantys pinigai. Prie kitų mašinų pasigirsta kartais ilgas skambančių pinigų garsas, sukeldams azartą dar atkakliau sukti rankeną. Sukam rankeną ir vis kišam monetas. Pagaliau pajuda, žiūriu – Vinculis jau gražią krūvelę laimėjęs, o aš paskutinį pinigėlį kišu į mašiną. Pridedu dar vieną pinigėlį ir sakau – jau nebus gana. Pasuku, ir tik staiga sužvanga, suskamba, krisdami pinigai, atgaunu savus su dar geru priedu. Susikišu pinigus į kišenę, o draugužis savo išloštą krūvelę vėl sukišo atgal į mašiną.

Į Botsvaną

Botsvanos valstybė yra buvęs britų protektoratas, juodųjų kraštas, gavęs nepriklausomybę 1966 m. Gyventojų turi tik vieną milijoną. Sostinė Gabarone nesiekia nei šimto tūkstančių gyventojų. Dauguma yra Bantu genties, bet yra ir Bushmen apie 30.000, kurie yra medžiotojai ir klajokliai. Jų gyvenimas priklauso nuo augalų ir gyvulių, randamų Kalahari dykumoje. Kiti pragyvena iš žemdirbystės, statydami didelius kaimus, kur žmonės gyvena centre, o ūkiai tęsiasi iki 20 mylių nuo centro. Jie gano savo gyvulių kaimenes toli nuo kaimo.

Kraštas turtingas mineralais, anglimi, asbestu, auksu. Turi dideles kaimenes dramblių, buivolų, zebrų ir kitų laukinių žvėrių šiaurinėje krašto dalyje. Krašte siaučia sausros ir labai trūksta vandens. Mes kaip tik lankėme šiaurėje esantį valstybinį žvėrių parką – draustinį, prigludusį prie Čobės upės.

Iš Victoria Falls vietovės iki Botsvanos sienos ir parko tėra 100 mylių. Išvažiavom rytą apie 7 v. geru asfaltuotu keliu, kuris visą laiką vedė per džiungles. Autobusas didelis, bet keleivių visai nedaug – keli baltieji ir pora juodųjų. Patogiai susėdę, žvalgomės į retus pakelės miškus su dideliais medžiais. Dalis jų dar be lapų, žolės tarp medžių daug, bet nurudusi, sausa. Bevažiuojant priešakyje kelio praeina keletas dramblių ir triukšminga beždžionių gauja.

Netoli sienos autobusas turi sustoti, kai per kelią praeina didžiulė dramblių kaimenė. Sustojimas trunka keliolika minučių, nes dramblių buvo daug. Mažiukus apsupę, iš visų pusių didieji drambliai neskubėdami žygiavo iš vienos miško dalies į kitą. Vienas, atsilikęs nuo bandos, didelis dramblys ausis pastatęs bandė artintis prie autobuso, bet, autobusui pradėjus judėti, dar norėjo vytis iš paskos, tačiau pabėgėjęs grįžo prie savo kaimenės.

Iki pat sienos važiavom per miškus, kalvotas vietoves. Kelionė buvo neilga – po geros valandos pasiekėm sieną, kur per plentą stovėjo barjeras ir šalia nedidelis muitinės pastatas. Čia patikrino ir štampavo pasus, taipgi teko užpildyti blankus – įregistruoti turimus pinigus, nes ir šioje valstybėje yra stipri svetimos valiutos kontrolė.

Skirtingi vaizdai

Kiek pavažiavus nuo sienos, Botsvanos pusėje matėsi jau dirbamos žemės laukai. Pravažiavom kelis kaimelius, matėme apvalias afrikiečių trobeles su nendriniais stogais ir begalinę nešvarą – visko primėtyta, pridraikyta, nesugrėbstyta. Ant vienos kelio kryžkelės važiuojančius stabdo ir tikrina ginkluota policija.

Išsukus iš plento, dar tenka pavažiuoti paprastu dulkinu keliu, kol pasiekiam parko ribas. Prie vartų atliekame registraciją. Po to greit atsiduriam prie Čobės upės pastatyto viešbučio. Vieta labai graži, su vaizdu į gan plačią kaip Nemunas upę, pakrantės pilnos žalumynų. Namukai mūriniai su visais patogumais, su atvira veranda į upės pusę. Priešakyje namukų ant žalios vejos ganėsi kelios laukinės kiaulės. Čia jos visai nebijo žmonių ir ant priešakinių kojų atsiklaupusios skina vešlią žolę, kuri čia yra laistoma ir puikiai žaliuoja.

Prie durų išlipusius iš autobuso sutinka paslaugūs juodukai, kurie nulydi į raštinę, kur patikrina sąrašus ir išduoda kambarių raktus. Čia pat išsikeičiam dolerius į Botsvanos pinigus "pula". Už vieną JAV dolerį gauname 1.75 "pulą". Šiame krašte "pula" turi ir kitą prasmę, reiškiančią lietų. Čia mažai lietaus, ir kai kurios upės sausros metu visai išdžiūsta.

50.000 dramblių

Valstybinis Čobės parkas užima 11.700 kv km plotą su miškais, pelkėmis ir savanos plotais. Šis parkas žinomas dėl labai didelių dramblių kaimenių, siekiančių iki 500 galvų, ir buivolų kaimenių, turinčių 1000 galvų.

Tas dramblių kaimenes tuojau pamatėme, kai, apsitvarkę po kelionės, išvažiavome parko autobusiukais popietinei išvykai. Vos spėjom pro vartus išsukti, pasitiko būrys buivolų bulių. Toliau pavažiavę, sutikom būrius dramblių mažesnėmis ir didesnėmis kaimenėmis, traukiančius prie Čobės upės. Palei upę miškai atrodo kaip karo zonoje – taip suniokoti, išdraskyti, išlaužyti, išdžiūvę, tik kamienai stūkso. Vadovas pasakoja, kad tą miškų naikinimo darbą atlieka drambliai, kurių šiame parke priskaitoma iki 50.000.

Sausros metu žolė išdžiūsta, o ir tos neužtenka, tad drambliai laužo medžių šakas ir ėda lapus. Kai šakų ir lapų nepasiekia, iltimis lupa nuo didžiųjų medžių žievę ir nuplėšia aplink visą medį žievę, kiek tik pasiekia. Kietą žievę belupdami, kartais net iltis nusilaužia. Po metų laiko toks neplėšta žieve medis nudžiūsta. Todėl aplinkui stovėjo didžiuliai medžiai – nudžiūvę, be lapų, kai kurie ant šonų pavirtę. Nykus ir liūdnas miško vaizdas. Tik krūmokšniai su spygliais išsilaiko. Drambliai iš aplinkinių miškų plūsta į šią jiems saugią vietovę, nes čia griežtai draudžiama juos medžioti ar kitaip naikinti.

Per mišką išvažiuojam keliuku, vedančiu Čobės pakrante. Kiek tik akys užmato, kelių mylių plote, juoduoja dramblių nugaros. Jų čia šimtų šimtai grupuojasi prie upės. Vieni dar ant keliuko iš miško žygiuoja, nesitraukdami iš kelio – reikia palaukti, kol praeina. Kai kurie atėję prie upės iškapstytose duobėse guli ir drabstosi purvu, kiti braido upės pakraščiais. Vienas kitas ir giliau vandenyje pasinėręs, iškišęs straublį plaukia. Prie didelių dramblių glaustosi visokiausio amžiaus mažiukai dramliukai.

(Bus daugiau)

Dail. Jokūbas Dagys savo darbų parodoje 1989 m. gegužės 27 d. Anapilyje, Mississaugoje. Iš kairės: viešnia iš Lietuvos, dail. J. DAGYS, dail. J. BAKIS
Nuotr. dr. A. Kazlauskienės

"Katalikų pasaulis" Lietuvoje

VINCAS KOLYČIUS

Nors ir iš lėto, tačiau religinė spauda jau pradeda atsigauti Lietuvoje. Be "Katalikų pasaulio" dar išeina "Tikėjimo žodis", kuris yra ekumeninio pobūdžio leidinys.

Vakarus pasiekė "Katalikų pasaulio" 4 nr. kovo 19 d. data. Atrodo, kad jo leidimas yra gana vargingas dėl popieriaus trūkumo. Skaitytojų laiškuose Kaišiadorių parapijos klebonas J. Mintaučkis skundžiasi: "Kaišiadorių parapijai gavome 200 egzempliorių, o norinčių gauti, pasirodo, yra žymiai daugiau. Todėl ir dabar tenka klausytis žmonių priekaištų: kodėl, sako, beveik visus kitus laikraščius ir žurnalus gali gauti, kas tik nori, o religinis tik vienas ir tai ne visiems! Taigi tikintieji ir toliau diskriminuojami! Visiems kitiems popieriaus užtenka, o religiniam visada trūksta!"

Redakcija taip atsako: "LTSR direktyvinių organų patvarkymu "Katalikų pasauliui" iš valstybinių fondų skiriama popieriaus 20,000 egz. tekstui ir viršeliams, o jei norime spausdinti daugiau, turime patys ieškoti popieriaus fabrikuose".

Šio numerio viršelis papuoštas Salvadore Dali kryžiumi. *Kun. Aušvydas Belickas* rašo apie kryžių straipsnyje "Per Kryžių į šviesą". Jame jis rašo: "Kryžiaus medį, reiškusį panieką ir pasmerkimą, Dievas pasirinko išganymo ženklu. Su juo susiejo paskutinį kilniausią savo misijos veiksmą... Nuo kryžiaus neįmanoma pabėgti. Jau pirmieji žmonės, pasiklydę laisvos valios klystkeliuose, nesąmoningai jį pasirinko... Žvelgdamas į paprastą dviejų medžio rąstų konstrukciją, aplaistytą Dievo Sūnaus krauju, žmogus suvokia savo paklydimo baisumą, puolimo gelmę... Kryžiaus paslaptis ypač palietė lietuvį ir plačiai išsiskleidė jo sieloje... Kryžiai rymo Lietuvos žemėje, jie turi stovėti ir mūsų sielose, kaip stovėjo Rainių miškelyje nukankintųjų ir tūkstančių kitų kankinių sielose... Šiandien Kryžius reikalingas kaip niekad anksčiau, nes nusigręžę nuo materijos ir ydų stabų, į jį žvelgia vis daugiau Tėvynės vaikų, trokštančių turėti tikrą būties pagrindą, ištikimą stiprintoją ir guodėją. Kryžius dar tūri kalbėti Dievo balsu: štai tavo kelias".

Kun. Jonas Lauriūnas skyrelyje "Skaitome Šv. Raštą" perduoda Didžiojo ketvirtadienio ir šeštadienio skaitinius, juos komentuodamas. Reikia tikėti, kad tie skaitiniai ir 4-tas numeris pasiekė skaitytojus dar prieš Velykas. *Kun. Edvardas Rydzikas rašo apie Didžiąją savaitę.*

Gana originalus yra Tomo Dringio straipsnelis apie palaiminimus. Išvardinti visi palaiminimai iš Mato Evangelijos 5-to skyriaus. Toliau autorius išvardina šėtono palaiminimus, parafrazuodamas Evangelijos palaiminimus. "Laimingi turtingieji. Daugiau pinigų! Pinigų! Pinigų! Laimingi, kurie turi daug ir visokių malonumų. Laimingi galingieji, prieš kuriuos kiti lenkiasi ir dreba" ir t.t.

Teofilius Jankūnas rašo laišką Judui "Ar tikrai esi pražuvęs?" Jo klausia: "Ar tu nesi savo vienišumo auka? Kodėl gi tu, vargše Judai, neatsiliepei į žodį, kurį tau Jėzus tarė, į tą už širdies griebiantį žodį, kuris būtų galėjęs išsklaidyti tavo nevilties tamsą: "Bičiuli" (Mt. 26:50). Ar dar girdi šį žodį?"

Labai originalus *Onos Gratkauskienės* straipsnelis "Akmenys". Pirma dalis rašyta Krasnojarske 1949 m. "Kokia akmenuota Tavo žemė, Viešpatie! Akmenų pilni mūsų takai, ant jų krentame, į juos susižeidžiame... Atrodo lyg girdžiu jūsų rūpestį, Šventosios Moterys: — Kas atris mums akmenį nuo kapo angos? Mano tolimosios Seserys, mūsų skausmas nublanksta prieš jūsų skausmą. Bet vistiek, — ir mes stovime toje pačioje skausmo plotmėje. Ir mes apverkėme prarastas viltis, didelius sumanymus. Mes vijomės traukinius, kurie vežė mūsų artimuosius į nežinią. Paskui patys draskėme aklinas vagonų sienas, kad dar kartą atsikvėptume Tėvynės oru... Kas nuris akmenį nuo takų į Tėvynę?...

Straipsnelio užbaiga parašyta jau Vilniuje 1988 m.: "Akmenuota Tavo žemė, Viešpatie. Net ir Tėvynėje ji akmenuota. Ir kaip ilgai reikia gyventi, kol supranti: skaudžiausi akmenys ne tie, kuriuos lyg kelio ženklus Tu išdėstai mūsų keliuose, kad nepaklystume. Skaudžiausi tie, kuriais mes patys užverčiame savo — Tavo kelius. Susvetimėjimo, abejingumo, nemeilės, egoizmo, įtarumo akmenys. Jie sunkiau peržengiami, sunkiau nuritami..."

Smulkiai aprašytas vysk. M. Valančiaus blaivystės veiklos 130 m. jubiliejaus minėjimas Vilniuje. Minėjimas tęsėsi 5 valandas, kalbėjo 25 kalbėtojai. Kad nenusibostų buvo pritaikyti koncertiniai įtarpai tarp paskaitų. Štai kokie alkoholizmo padariniai Lietuvoje: apie 60-70 tūkstančių alkoholikų, keli tūkstančiai vaikų protiškai atsilikusių, o žuvusių ir invalidų — daugiau negu per pokario kovas. 1987 m. buvo 1,057 savižudžiai ir 216 žmonių mirė apsinuodiję alkoholiu. Valstybės pajamų už alkoholį — 40 milijardų rublių per metus, o nuostolių alkoholikai duoda 150 milijardų rublių. Minėjimas baigtas šūkiu: "Tauta bus gyva, jei sieks blaivybės".

Šiame numeryje įvestas skyrelis "Po pasaulį pasidairius". Aplamai, šis 4-tas numeris gana įdomus ir įvairus. Atrodo, kad atsiranda daugiau bendradarbių ir įvairesnės medžiagos. Įdėtas visas 1989 m. kalendorius, pavadintas "Katalikų kalendoriumi". Turint galvoje popieriaus trūkumą, vargu ar jis reikalingas, nebent būtų pritrūkę medžiagos. Kadangi numeris turėjo pasirodyti prieš Velykas, tai iliustracijos ir visa medžiaga daugiau atsispindi Kryžiaus kančia ir Prisikėlimu. Palyginus su kitais Lietuvoje išeinančiais leidiniais vienas "Kat. pasaulio" numeris gana brangokas — 70 kapeikų.

Tikėkime, kad ateityje padidės tiražas, bus galimybė gauti popieriaus ir taip pat "Katalikų pasaulio" turinys ves mūsų brolius ir seseris į tikrą dvasinį atgimimą.

• **Reikia daug mokytis, kad pamatytum, kaip mažai težinai**
(Montaigne)

Išeivijos ir Lietuvos veikėjai Gotlande

Trisdešimt šeštoji Europos lietuvių studijų savaitė, kurioje susitiko įvairių sričių bei krypčių veikėjai ir svarstė gyvybinius lietuvių tautos klausimus

IRENA LUKOŠEVIČIENĖ

Šis renginys įvyko Gotlando saloje, Švedijoje 1989 m. liepos 30 rugpjūčio 6 d.d., Gotlando sala yra apsupta Baltijos jūros, apie 220 km nuo Lietuvos. Jos gamta ir augmenija primena Lietuvos pajūrį, o apie namus orą skrodžiančios kregždės, ant tvoros tupinti šarka, pievoje besislepianti kielė ar ant stulpų kvarkiančios varnos buvo miela išvysti po daugelio metų.

Vieta ir rengėjai

Katthammarsvik kaimelio "Katthammara" viešbutyje gyvenimo sąlygos priminė labai kuklias DP lagerių dienas. Bet organizatorių ir dalyvių nuoširdumas bei įsijungimas, o svarbiausia, šios savaitės turinys "Lietuva šiandien", diskusijos ir reikšmingi pasisakymai šiuo klausimu buvo išgyvenimai, kurie ilgai neišdils nei iš atminties, nei iš širdies.

Ši studijų savaitė buvo oficialiai rengta Švedijos Lietuvių Bendruomenės, o jos organizacinį komitetą sudarė: Klemensas Gumauskas, Jonas Pajaujis, Eugenijus Budrys, Aldona Brooland, Onа Šimkutė – Janson, Alina Grinienė – iš V. Vokietijos. Atskirų dienų ir popiečių pirmininkais buvo dr. Kajetonas Čeginskas, Klemensas Gumauskas, dr. Edvardas Varanauskas, Vincas Natkevičius ir L. Misiūnas.

Studijų savaitės kapelionu buvo kun. K. Senkus iš V. Vokietijos. Jis pateikdavo kiekvienai dienai gilias ir prasmingas mintis, o kaip muzikas, teikė daug reikšmės giedojimui, kuriam vadovavo A. Grinienė, A. Boohm ir A. Brooland, įsijungiant visiems pamaldų dalyviams.

Į studijų savaitę suvažiavo 108 dalyviai: iš Lietuvos (24), V. Vokietijos, JAV, Kanados, Šveicarijos, Prancūzijos ir Švedijos. Pabrėžtina, kad iš Lietuvos dalyvavo vadovaujantys atskirų srovių atgimimo judėjimo vadovai, grupė Jaunimo teatro aktorių ir buriuotojai, atvairavę Lietuvos atstovus dviem jachtom – "Nerija" ir "Ragana" iš Klaipėdos į Gotlandą.

Studijų savaitė prasidėjo sekmadienį, liepos 31, registracija ir vakariene bei susipažinimo vakaru, kur visi dalyviai prisistatė.

Tolimesnį studijų savaitės turinį aprašysiu, pateikdama pagrindines pranešimų mintis, palikdama komentarus ir pastabas aprašymo pabaigai.

Apžvalginis žodis

Dr. Kajetonas Čeginskas padarė išsamią 35 studijų savaičių apžvalgą, kaip įžangą į 36-tąją studijų savaitę. Iš jo pranešimo sužinoma, kad Europos lietuvių studijų savaičių iniciatoriai buvo Lietuvių fronto bičiuliai, įsisteigę 1953 m. Pirmoji studijų savaitė įvyko 1954 m. prie Bodensee. Pradininkų vedamosios mintys buvo: tremtis – ne praradimas, bet pašaukimas; nereikia vietoj lietuvybės statyti žmoniškumo, bet tik lietuvybę pripildyti žmoniškumu; mus sieja kraujo aukos.

Europos lietuvių studijų savaičių tikslas nėra pramogos ir pobūviai – jos siekia rimtos klausimų analizės, vengia lėkštumo, stengiasi burti vidurinę ir jaunąją kartą, pasižymi kūrybingumu, ieško būdų, kaip išeivija gali prisidėti prie tautos kūrybingumo. Iškyla trys asmenybės: Maceina, Ivinskis ir Grinius, kurie, atrodo, ir buvo pagrindiniai ELSS akademiniai ir intelektualiniai varikliai, padėję pagrindus, kurių dėka šios studijų dienos gyvuoja jau 36-tus metus, nors pabėgėliai pavargo būti tremtiniais, pasidarė čiabuviais, bet vis mėgina ištverti ir ištesėti, likdami ištikimais išeivijos misijai – organiška ir kūrybinga kovojančios Lietuvos dalis.

Paminėtas Šeinius

Juozas Lingis apibūdino Igną Šeinių kaip žmogų, diplomatą ir rašytoją. Šiemet sueina 100 metų jo gimimo. Jis mirė 1959 m. Savo gyvenime jis buvo pasiruošęs mokytojo profesijai, bet ja nesinaudojo. Buvo "Lietuvos aido" redaktorius. Igno Šeiniaus kūrybą galima suskirstyti į tris etapus: prieš Pirmąjį pasaulinį karą, iki 1933 ir pabėgus į Švediją 1940 m. Jis parašė keturias knygas švediškai.

Šeiniaus sūnus Irvis, teisėjas, vertėjui padedant, pasidalino mintimis ir išgyvenimais apie savo tėvą. Jis buvo nuvykęs į tėvo namus ir dalyvavo koplytstulpio pastatymo iškilmėse Ignui Šeiniui prisiminti.

Išeivijos veikla

Mano pranešimas lietė "Kultūrinę išeivijos veiklą". Įžangoje pasveikinau PLB Valdybos vardu rengėjus bei gausius atstovus iš Lietuvos, įteikiau p. Gumauskui ir prof. A. Landsbergiui po dvi knygas "Fighters for Freedom" – J. Daumanto ir "Lietuvių papročiai ir tradicijos išeivijoje" – Danutės Brazytės-Bindokienės.

Pradžioje pranešimo trumpai apžvelgiau mūsų išeivijos kultūrinę būklę ir rūpesčius, paliesdama pagrindines kultūrinio gyvenimo apraiškas ir veiklos formas. Buvo apibūdinta spauda, literatūra, menas, drama, tautodailė muzika, teatras, folkloriniai ansambliai ir sutrauktai iškelti rūpesčiai, nagrinėti Kultūros kongrese Toronte. Buvo paminėti didieji renginiai – dainų ir tautinių šokių šventės, Mokslo ir kūrybos simpoziumai bei kiti kultūriniai renginiai, įrodantys lietuvių išeivijos kultūrinės veiklos gyvumą, kūrybingumą.

Rūpestį kelia lietuvių kalbos ir lietuviško žodžio silpnėjimas jaunesnėse kartose ir su tuo susijusios pasekmės. Jaunų žmonių atitolimas nuo lietuviško kultūrinio gyvenimo yra viena didžiausių problemų. Tai liečia visas minėtas kultūrines apraiškas.

Pateikiau ir smulkiau panagrinėjau dabartinės PLB kultūrinės veiklos gaires, kurių tikslas yra:

– identifikuoti mūsų lietuviškos kultūros realybę ir reikalavimus;

– išvystyti pasidalinimo ir kooperacijos planą tarp kraštų ir vietovių;

– mėginti sužadinti bendrą visuomenės atsakomybę už lietuviškos kultūros ateitį;

– skatinti konkrečiai įgyvendinti Pasaulio lietuvių kultūros kongreso pasiūlymus ir PLB seimo nutarimus kultūrinėje srityje;

– skatinti išeivijos ir tautos kamieno kultūrinių apraiškų bendravimą;

– rūpintis esminių vertybių puoselėjimu, kurios padėtų užtikrinti lietuvišką kultūrinę ateitį.

Išvardinau kai kuriuos planus, kurie jau yra beveik konkretizuoti, pvz. kilnojamą tautodailės parodą – Kanados Lietuvių Bendruomenės projektas. Ši paroda galės pradėti keliauti po pasaulį jau 1990 m.; penkių pasakų vaizdajuostė vaikams bus paruošta 1989 m. rudenį; baigiamas paruošti tautosakos ir lietuviškų legendų panaudojimo projektas ir kt. Pranešime pabrėžiau, kad mūsų kultūrinė veikla yra įvairi ir nevienoda – yra kraštų ir apylinkių, kurios gyvena kultūrinį badmetį, yra kraštų, kurie turi kultūrinių renginių perteklių.

Santykiuose, ir bendravime su Lietuva mes neturime aiškaus plano, rėmų ir išvystytų galimybių, kaip išnaudoti įvairias situacijas vienų ir kitų naudai bei kultūriniam praturtinimui. Įvairūs vykstantys pasikeitimai dažnai mus užklumpa nepasiruošusius, greičiausiai dėl to įvairios galimybės nėra pilnai išnaudojamos. Buvo pabrėžta svarba šiame bendravimo procese išmokti išklausyti ir suprasti vieni kitus; išmokti kalbėti viena kalba be "jūs" ir "mes", o svarbiausia, atrasti būdus sužadinti savyje kūrybingumo ir sąmoningumo jausmą, nes mes visi esame pašaukti liudyti lietuvišką kultūrinį veidą savo gyvenimo stiliumi, nusiteikimu ir kultūrinių vertybių puoselėjimu.

Lietuvos romanas

Vincas Natkevičius iš V. Vokietijos kalbėjo tema "Kiek jau persitvarkė Lietuvos romanas ir apysaka paskutinių metų būvyje". Savo nagrinėjimui jis pasirinko Jono Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metai" paskutinę dalį, Romualdo Granausko "Gyvenimas po klevu" ir Ričardo Gavelio "Jauno žmogaus memuarai" – 18 neišsiųstų laiškų iš anapus, spausdintų 1989 m. "Pergalėje".

V. Natkevičius išsamiai gvildeno šiuos kūrinius ir autorių nusiteikimus, jų literatūrinį pajėgumą, keliamas problemas bei išgyvenimus, kurie vaizduoja Lietuvos gyvenimo realybes atskirais laikotarpiais.

Tai buvo gerai paruošta analizė, kurios pirmutinė dalis jau buvo pasirodžiusi spaudoje. Tikėkimės, kad R. Gavelio kūrybos nagrinėjimas pasieks mūsų žurnalų puslapius.

(Bus daugiau)

Scena iš Dariaus Lapinsko operos "Dux Magnus" 1989 m. liepos 6-10 d.d. Vilniuje. Iš kairės: ANDREW SCHULZE – karalius, BRONIUS KAZĖNAS – vyskupas, SLAVA ŽIEMELYTĖ – burtininkė

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Sol. Vaclovas Verikaitis, svečias iš Kanados, liepos mėnesį aplankė Australijos lietuvius, pakviestas lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė". Jo tris koncertus surengė ramovėnų skyriai: Melburne — liepos 9 d., Adelaidėje — liepos 16 d. ir Sydnėjuje — liepos 23 d. Sol. V. Verikaičio koncertuose skambėjo lietuvių kompozitorių kūriniai, liaudies dainos ir operų arijos. Ypač šiltai buvo sutikta "Ūdrio daina" iš Vytauto Klovos operos "Pilėnai". Koncertų aprašymuose taipgi minimos Gasparo ir Markizo arijos iš R. Plaquetto operetės "Kornevilio varpai" ir arija iš G. Verdžio operos "Simonas Bokanegra". Melburno koncerte sol. V. Verikaitį pasveikino jo atvykimą Australijon organizavęs ramovėnų pirm. Vladas Bosikis. Sveikinimas buvo rengėjų sumanymas į svečio koncertus įjungti ir kai kuriuos vietinius menininkus. Melburne populiarų Justino Bašinsko kūrinį "Palik tik dainą man" bosas-baritonas V. Verikaitis atliko su tenoru Vincu Daniumi, o Sydnėjuje — su moterų "Sutartinės" grupe. Į koncertą Adelaidėje įsijungė Sietynas Kubilius, deklamavęs Janinos Degutytės, kun. Antano Strazdo eilėraščius ir ištrauką iš Adomo Mickevičiaus "Konrado Valenrodo". Sol. V. Verikaičiui Melburne ir Sydnėjuje akompanavo Z. Prašmutaitė, Adelaidėje — N. Masiulytė-Stapleton. Australijos lietuviai taipgi džiaugėsi sol. V. Verikaičio giedojimu sekmadienio pamaldose bei Adelaidėje įvykusiose a.a. Kazio Pažėros ir a.a. Albino Levickio laidotuvėse. Liepos 22 d. lietuviškoji radijo valanda transliavo J. Vabolienės ir L. Gerulaičio pokalbį su sol. V. Verikaičiu.

Britanijos lietuvius aplankė Vilniaus profesinių-techninių mokyklų liaudies ansamblis "Vorutа", pakviestas į tarptautinį konkursinį ansamblių festivalį Llangollene liepos 4-7 d.d. Kitą kvietimą "Vorutos" vadovai buvo gavę iš DBLS krašto valdybos šia proga surengti porą koncertų Britanijos lietuviams. "Vorutos" atvykimas Britanijon susidūrė su nenumatytomis kliūtimis, kurios buvo išspręstos pavėluotai. "Vorutos" ansambliečiai Britanijon turėjo atvažiuoti traukiniu birželio 26 d., o Londonan atskrido lėktuvu tik liepos 13 d., kai tarptautinis festivalis Velso (Wales) Llangollene jau buvo pasibaigęs. Atvyko 27 asmenų grupė su ansamblio vadovu Vladu Usovu, šokėjams vadovaujančiu choreografu Alvydu Skuodžiu, birbynių orkestrėlio vadovu Antanu Puodžiuku ir išvykai vadovaujančiu švietimo ministerio pavaduotoju Vytautu Jakelaičiu. "Vorutos" ansamblis turi 90 narių, o Britanijon buvo išleisti tik 27 su tuščiomis kišenėmis, nes Maskva nesutiko rublių iškeisti į britų svarus. Ansambliečių globa rūpinosi vietiniai lietuviai. Londone Stasio Kasparo iniciatyva ansambliečiams buvo surinkta apie 230 svarų, už kuriuos nupirkta 40 šviesos sistema veikiančių kišeninių skaičiavimo aparatėlių bei kitų smulkių dovanėlių nusivežti Vilniun, kur ansambliečių laukė jų artimieji.

Pirmasis "Vorutos" ansamblio koncertas Bishopsgate instituto salėje liepos 15 d. buvo surengtas Londono ir apylinkių lietuviams. Rengėjų vardu kalbėjo DBLS centro valdybos pirm. J. Alkis, ansambliečių vardu — jų išvykos vadovas V. Jakelaitis. Dalyviai žavėjosi tautiniais šokiais, instrumentalistų muzika. Jautriausiai nuskambėjo "Raliavimas", atliktas birbynininko Sigito Bendoraičio ir kanklininkės Ilonos Aukselytės. Panaši programa laukė lietuvių ir jiems liepos 23 d. Nottinghame surengtame koncerte. Čia vilniečių ansamblį sveikino DBLS skyriaus pirm. Paulius Anužis ir centro valdybos narė Vida Gasperienė. Išvykos vadovas V. Jakelaitis jiems įteikė rankšluostį su įaustu Lietuvos himnu. Moterų draugijos pirm. Genovaitė Aleknavičienė, globojusi ansambliečius, iš jų vadovo V. Ūsovo gavo iš Vilniaus atvežtą lietuvišką lėlę. "Vorutos" ansamblio nariai dalyvavo lietuviškose pamaldose Londone ir Nottinghame. Liepos 24 d. jie autobusu buvo atvežti į Lietuvių sodybą. Ten liepos 25 d. buvo surengta išvyka, o liepos 26 d. įvyko atsisveikinimo vakaras su koncertine programa. Iš Londono į Maskvą ir Vilnių "Vorutos" ansamblio nariai išskrido liepos 28 d.

Vilniaus konservatorijos Klaipėdos fakultetų dėstytojai įsteigė Broniaus Mūro vadovaujamą "Muzikorių" ansamblį, skirtą mažiesiems žiūrovams. Ansamblio kūrinėliais jiems bus skiepijama meilė Lietuvos gamtai. "Muzikorių" ansamblis, remdamasis velionies poeto Anzelmo Matučio eilėraščiais, jau paruošė tautinę programą "Nykštuko Dainorėlio koncertas". Ruošiama ir antroji programa "Vakaras sodžiuje".

Klaipėdos jūrų muziejus ir akvariumas susilaukė keturių milijonų lankytojų. Muziejaus direktorius A. Každalis ketvirtąjį milijoną užbaigusio lankytojo dovaną — iš tolimų vandenynų parvežtą koralą ir nuolatinį muziejaus bilietą įteikė V. Vokietijos turistų grupės vadovui Hainzui Radziwiliui, visų vardu pasirašiusiam svečių knygoje. Turistų grupė, užbaigusi ketvirtąjį ir pradėjusi penktąjį muziejaus lankytojų milijoną, apdovanota gėlėmis, reklaminėmis Klaipėdos jūrų muziejaus ir akvariumo brošiūromis.

IV-ji Lietuvos kaimiškųjų kapelų konkursinė šventė "Trakų pilies" prizui laimėti įvyko Trakuose. Beveik dvidešimt saviveiklinių grupių teatralizuotoje šventėje žiūrovams atliko savo naująsias programas. Vertintojų komisija pagrindinį "Trakų pilies" prizą paskyrė V. Zorbos vadovaujamai Alytaus rajoninių kultūros namų liaudies kapelai "Dzūkija". Laureatų diplomus laimėjo kaimiškos kapelos: Aklųjų draugijos Šiaulių tarprajoninių kultūros namų (vadovas J. Šukys), Akmenės rajono Ventos vaikų muzikos mokyklos (vadovas R. Dievinas), Joniškio rajoninių kultūros namų (vadovas F. Bondarevas), Trakų rajono Pastrėvio kaimo kultūros namų (vadovas A. Dulkė) ir Vilkaviškio rajoninių kultūros namų (vadovė V. Vokietaitytė).

Juozo Tumo-Vaižganto 120 metų gimimo sukaktis bus iškilmingai paminėta rugsėjo 20 d. Minėjimo renginiais rūpinasi specialus komitetas, kurin buvo įjungti kūrybinių sąjungų, dvasininkijos, švietimo ir spaudos atstovai. Mat naujo plataus bei objektyvaus įvertinimo laukia Vaižganto kūrybinis palikimas, kurio nemaža dalis pokaryje buvo ignoruojama ir neskelbiama. Iškilmingas pagrindinis minėjimas rugsėjo 20 d. įvyks Vilniuje. Ten Vaižganto atminimas bus įamžintas paminkline lenta ar gatvės pavadinimu. Vaižganto vardas jau gražintas Edvardo Tičkaus vidurinei mokyklai Rokiškyje. Pastarasis yra Maskvai tarnavęs kompartijos veikėjas, žuvęs 1918 m. gruodžio 31 d. Rokiškio geležinkelio stotyje, kur bolševikų daliniai Lietuvoje bandė sulaikyti vokiečių ginklų traukinį. Mokyklai suteiktą Vaižganto vardą savo partiečio E. Tičkaus vardu kompartijos veikėjai buvo pakeitę po II D. karo. Lietuvių tautai sugrįžusio Vaižganto 120 metų gimimo sukaktis minėjimais, konferencijomis bei literatūros vakarais bus prisiminta ne tik Vilniuje, bet ir kitose Lietuvos vietovėse.

Penktąją tarptautinę matematikų konferenciją birželio pabaigoje surengė Lietuvos mokslų akademijos matematikos ir kibernetikos institutas, Vilniaus universitetas ir Sovietų Sąjungos mokslų akademijos matematikos institutas. Į šią konferenciją Vilniuje atvyko žymiausieji tikimybių teorijos ir matematinės statistikos specialistai iš 30 pasaulio šalių. Jų eilėse šį kartą buvo ir nemažas būrys jaunų mokslininkų. Konferencijoje padaryta apie 800 pranešimų, kurių daugiau kaip 200 priklausė užsienio specialistams. Lietuvos matematikai konferencijos dalyvius supažindino su savo darbais ir idėjomis. Konferencijos dalyviai buvo padalinti į keturias didelių temų grupes, svarsčiusias statistinius informacijos apdorojimo metodus, sudėtingų sistemų valdymą, tikimybinius fizikos metodus ir tikimybinį įvairių reiškinių modeliavimą. Konferencijos proga Vilniaus universiteto fakultetų jungtiniame pastate Saulėtekio alėjoje buvo surengta pirmoji tarptautinė matematinės literatūros, kompiuterių ir programinės įrangos paroda. Didžiąją knygų bei techninių rodinių dalį buvo atsiuntusios užsienio firmos. Juos buvo galima įsigyti ar užsisakyti užsienio pinigais. Parodos rengėjams tie rodiniai buvo parduodami už pusę kainos. Lietuvos atstovai, pasinaudodami šia proga, jų įsigijo už 50.000 dolerių. **V. Kst.**

PRISIKĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8
Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

KASOS VALANDOS: Pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8.00 v.v.; šeštadieniais – nuo 9.00 v. ryto iki 1.00 p.p.; sekmadieniais nuo 9.00 v. ryto iki 12.30 v.p.p. SKYRIUS ANAPILYJE: Sekmadieniais nuo 9.30 v. ryto iki 1.00 v.p.p.

MOKA UŽ:	
90-179 d. term. ind.	9½%
180-185 d. term. ind.	9¾%
1 metų term. indėlius	9¾%
2 metų term. indėlius	9½%
3 metų term. indėlius	9½%
1 metų GIC-met. palūk.	10¾%
2 metų GIC-met. palūk.	10½%
3 metų GIC-met. palūk.	10½%
1 metų GIC-mėn. palūk.	9¾%
RRSP, RRIF ir OHOSP	8¾%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	10¾%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	10½%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	10½%
Taupomąją sąskaitą	8 %
Kasd. pal. taupymo sąsk.	9¼%
Kasd. pal.čekių sąsk.iki	5¾%

IMA UŽ:	
Asmenines paskolas nuo	13 %
Sutarties paskolas nuo	13 %
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	12¾%
2 metų	12½%
3 metų	12½%
Su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ir 3 metų	11½%

Draudžiame asmenines ir sutarties paskolas iki $15,000 ir narių gyvybę iki $2,000 už santaupas laikmas šėrų, čekių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki $50,000 ir morgičius iki 75% įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI virš 42 milijonų dolerių

Mūsų tikslas – ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

STEPHAN'S FURS
2239 Bloor Street West. • 406 Roncesvalles Ave. Telefonas 536-5936 ir Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės.
Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ
MARGIS DRUG STORE
JOHN V. MARGIS, Phm. B.
408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944
PRIIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (IŠSKYRUS CIGARETES)
NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS
MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

TOTAL TRADES RENOVATING
151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario
* *atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių*
* *įrengiu aliuminiaus gaminius — lauko sienas, langus, duris, veidrodžius*
* *atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūsių, padidinu namus, verandas*
Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

AUTOMOTIVE FIBER
AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS
Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.
Savininkas – RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD, Etobicoke, Ont. M8W 3R3 **Telefonas 252-8863**

T. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS
1814 Berkel Rd., Mississauga L4X 1M7
Telefonas: 625-0707 *Savininkas – Tom Thompson*

Kokia jūsų namo vertė?

Skambinkite dar šiandien dėl nemokamo jūsų namo įkainojimo.
ANTANAS GENYS
an independent member broker
RE/MAX professionals inc. Realtor
1 east mall crescent, etobicoke, ontario M9B 6G8
232-9000 res: 231-2839

Greitas ir tikslus *patarnavimas!*
DRAUDA
gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos
Juozas Eimis Ramas
Tel. 231-5641, namų 766-5857
Allstate 5233 Dundas St. W. (arti Kipling) Islington, Ontario M9B 1A6
Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

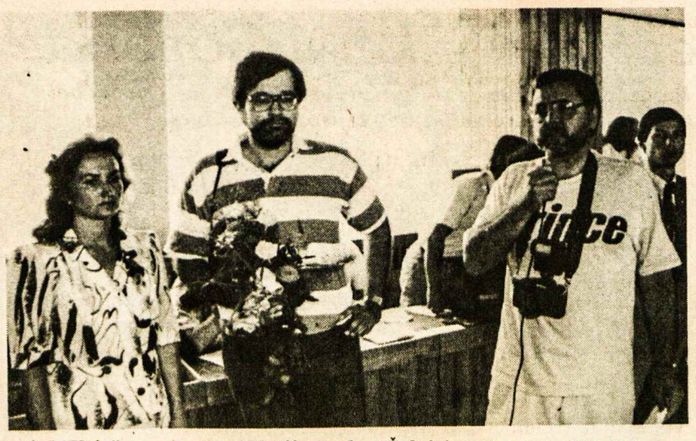

Prieš "Vėjo" rungtynes su Marijampolės "Žalgiriu". Iš kairės: Nijolė Vasylienė, miesto vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoja, Rimas Miečius, "Vėjo" steigėjas, kalba Andrius Šileika, antrasis "Vėjo" organizatorius, ir "Žalgirio" sporto draugijos Marijampolės miesto tarybos pirmininkas Gintautas Janušauskas

SPORTAS

T.V.

Redaguoja SIGITAS KRAŠAUSKAS,
32 Pasadena Gardens, Toronto, Ontario, M6S 4R5,
telefonas (416) 766-5367

"VĖJAS" KREPŠINIO AIKŠTĖSE

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Antrosios "Vėjo" rungtynės Lietuvoje buvo žaistos liepos 10 d. Marijampolėje su vietos "Žalgiriu".

Žalgiriečių krepšininkai labai jauni amžiumi, talentingi ir turį neeilinę kovos dvasią. Gaila, kad abu teisėjai, marijampoliečiai, leido "kietoką" žaidimą. Mūsų vyrams reikėjo prisitaikyti ir, žinoma, po šio persilaužimo "Vėjas" antro kėlinio viduryje pademonstravo pranašumą ir rungtynes užbaigė 93:69 (52:41) savo naudai. Reikia pastebėti, kad antrojo kėlinio ketvirtąją minutę rezultatas buvo lygus 53:53.

"Pirmoji "Vėjo" pergalė", rašė Vilniaus "Sporte" liepos 13 d. laidoje Sigitas Beleckas. Jis sako: "Po pralaimėjimo Kauno "Atleto" komandai "Vėjo" krepšininkams neteko ilsėtis. Jau rytojaus dieną (pirmadienį) jie susitiko su Marijampolės "Žalgiriu" – Lietuvos antrosios lygos komanda. Nedidelė sporto salė buvo sausakimša – į ją susigrūdo apie 600 žiūrovų. Marijampoliečių komanda, tai ne "Atletas", todėl svečiai nesunkiai nugalėjo . . ."

"Vėjui" šiose rungtynėse taškus pelnė: J. Karpis 30, J. Shimko 15, R. Šimkus 11, S. Arlauskas 9, M. Waitkus 7, G. Mikalauskas ir D. Siliūnas po 5, L. Ažubalis ir P. Gražulis po 4, A. Baris 3. "Žalgirio" komandai: S. Nečiūnas 28, A. Januševičius 12, G. Kmieliauskas, A. Barkauskas ir A. Česna po 7.

(Bus daugiau)

Vilniaus miesto (ORSVJ) krepšininkai Milwaukee JAV. Šiame mieste nuo liepos 28 d. visą savaitę viešėjo Lietuvos jaunių krepšinio komanda iš Vilniaus. Čia ji dalyvavo tarptautiniame jaunių, iki 16 metų amžiaus, krepšinio turnyre. Buvo suvažiavę 32 komandos iš JAV ir įvairių pasaulio kraštų: Saudi Wales, Italijos, Kanados, Graikijos, Brazilijos, Bahamų, Suomijos, 4 iš Sovietų Sąjungos, ir jų tarpe, kaip jau minėta, iš Lietuvos, taip pat viena iš Latvijos. Lietuvos krepšininkams atstovavo: Andrius Andreijūnas, Giedrius Gudonis, Marius Milkontas, Gintaras Stulga, Andrius Laumenis, Tomas Rimkus, Arvydas Kavaliauskas ir jų treneriai – Jonas Kazlauskas, Edmundas Narmontas ir Gintautas Regina. Visi žaidėjai yra gimę 1973 m., ir jų ūgis svyruoja tarp 1.98 – 2.08 m.

Greta vyko ir vyresnių klasių, iki 19 metų amžiaus, varžybos. Čia dalyvavo ir merginos. Paminėtina, kad latvių komandos treneris buvo lietuvis Jakubaitis, gražiai kalbantis gimtąja kalba. Lietuvos krepšininkai šiame turnyre iš 6 rungtynių laimėjo tris, o apie jų atvykimą į Ameriką nebuvo informuota. Tačiau R. Dirvonio ir Amerikoje viešinčio Australijos lietuvių sporto žurnalisto A. Laukaičio pastangomis žaidėjai ir vadovai, nors ir trumpam, aplankė Čikagą.

Panaudota ***Petro Reginos*** *informacija*

32-jų Kanados lietuvių dienų proga gegužės 20-21 d.d. Londone, Ont., įvykusių sporto varžybų pasekmės: **krepšinyje** (vyrų B klasė) Londono "Tauras" – Hamiltono "Kovas" 86:70, Toronto "Vytis" – Montrealio "Tauras" 82:67; dėl trečios vietos Hamiltono "Kovas" – Montrealio "Tauras" 78:76. Baigmėje Londono "Tauras" – Toronto "Vytis" 81:78; 1 vieta – Londono "Tauras", 2 v. Toronto "Vytis", 3 v. – Hamiltono "Kovas" ir 4 v. – Montrealio "Tauras". Jaunių B krepšinį laimėjo Hamiltono "Kovas" prieš Londono "Taurą". Tinklinio varžybas laimėjo Londono "Tauro" vyrai prieš Londono "Tauro" moteris.

Golfo varžybose 1 vietą laimėjo Kęstutis Eimantas, torontietis, su 75 smūgiais. Moterų 1 v. Danutė Eimantienė iš Otavos su 98 smūgiais. Išlyginamųjų smūgių grupėje 1 v. – dr. Artūras Tinginys (Lond.) 72, 2 v. – R. Šimkus (Tor.) 72. Tiksliausias smūgis arčiausia vėliavėlės laimėtas V. Kaknevičiaus (Tor.). Turnyras vyko Maple Ridge Golf Club aikštyne.

Turnyrų organizacinei daliai vadovavo E. Daniliūnas ir vyrų krepšiniui – E. Daniliūnas ir dr. W. Jansenberger, jaunių tinkliniui ir krepšiniui – dr. D. Armstrong-Andriulionytė, golfui – St. Navickas. **D.E.**

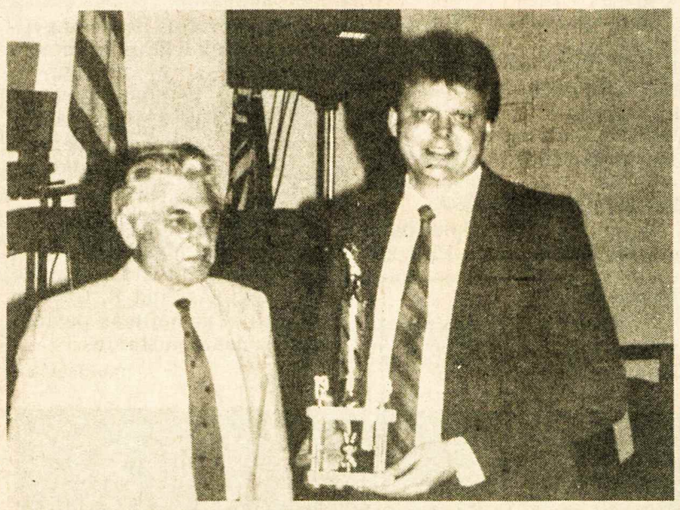

Kęstutis Eimantas, laimėjęs golfo turnyrą vyrų klasėje. Šalia golfo turnyro vadovas – Stasys Navickas

EKSPRESAS "KARPATAI"
Torontas—Montrealis—Torontas
Pervežame keleivius į orauostį Mirabel iš namų Toronte, o taip pat sutinkame jūsų artimuosius Montrealyje. Pervežame bagažą, persiunčiame į Lietuvą (naudotus) automobilius už prieinamą kainą. Kalbame – rusų, ukrainiečių ir lenkų kalbomis.
Telefonas (416) 896-3599

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas
Parduodant, perkant ar tik norint informacijų apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti
Justinas Raškauskas
allan BROWN
624-6336 namų 897-0068
ALLAN BROWN REAL ESTATE (Ont.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4078 Dixie Rd., Mississauga, Ont. L4W 1M4

Iš lietuvių sporto istorijos

Albina Osipavičiūtė, olimpinių žaidynių čempionė, gimusi 1911 lapkričio 26 Worcestery, Mass., 1928 m. Amsterdame laimėjo du aukso medalius plaukime. Vieną medalį laimėjo laisvu stiliumi, antrą – estafetėje 4x100 m, taip pat laisvu stiliumi. Ji buvo ir pasaulio rekordininkė. Ją žinojo ir vertino ne tik Amerika, bet visas to meto sporto pasaulis.

1929 m. baigė Northern Worcester vidurinę mokyklą, 1933 m. Pembroke kolegiją ir studijavo Brown universitete. Priklausė 28 ir 116 Vyčių kuopoms, 116 kuopų garbės narė. Jos tėvas Kazimieras Osipavičius, kilęs iš Sauselių kaimo, Liubavo parapijos, 1906 m. atvyko į JAV. Motina, Veronika Kazlauskaitė, iš Trobiškių kaimo, Liudvinavo parapijos.

Grįžtančios iš Amsterdamo olimpiados Worcesteryje jos laukė minia žmonių, ir tuometinė Amerikos lietuvių spauda rašė:

"Ketvirtadienį, rugpjūčio 23, laukiame Albinos sugrįžtant į Worcesterį. Traukinys ateis 5 valandą popiet. Trečią valandą mieste jau pilna žmonių. Prie stoties tirščiausia minia, prie miesto rotušės taip pat. Truputį prieš penktą į stotį atūžė eilė naujų automobilių. Juose sėdėjo speciali pasitikimo komisija: lietuvių atstovai, žydų atstovai, North High School studentai, Albinos draugės, plaukikės iš Bogs Club, mokytojai, Devino šeimyna, reporteriai ir kiti. Šie asmenys policijos pagalba vargais negalais įstengė įsispausti pro stoties duris, žmonių apgultas".

Dosnus sukaktuvininkas

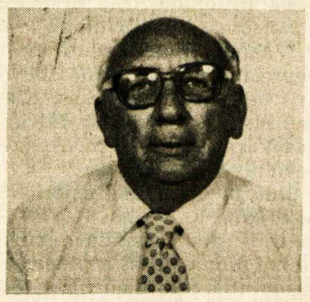

Teisininkas Kęstutis Grigaitis, buvęs torontietis, KLB ir skautų veikėjas, ilgametis skautininkas įvairiose pareigose – Lietuvoje vyr. skautų štabo adj., dalyvavęs tarptautiniame skautų sąskrydyje Danijoj, vienas iš studentų draugovės steigėjų, I-sios Tautinės stovyklos adj.; išeivijoje – garbės teismo pirm., skautišku fondų organizatorius, skautininkų ramovės pirm., Jubiliejinės stovyklos virš. 1953 m. – šiuo metu gyvenąs St. Petersburge, Fl., savo skautiškos sukakties proga paremė Toronto, "Šatrijos" ir "Rambyno" tuntus $2000.00 suma. Sukaktuvininkas į skautų eiles įstojo 1919 m. rugpjūčio 15 d. Vilniuje. Taigi, neseniai sueijo 70 metų nuo tos dienos, kuri jam atmintina liko visą gyvenimą. Kiek sąlygos leidžia, sukaktuvininkas ir dabar dar dalyvauja skautų-akademikų sueigose bei minėjimuose. Toronto skautai ir skautės dėkoja broliui Kęstučiui už tokią stambią auką ir linki geros sveikatos, o taip pat ir kasdieninės minties apie didžiulę skautišką šeimą tėvynėje ir išeivijoje, kurios rate stovi ir garbingi veteranai, ir šių dienų kandidatai. **Snk.**

Skautų veikla

• "Romuvos" stovyklai paaukojo savo atostogas ir šeimininkavo dvi savaites – Regina Čeponkienė, Regina Urbonienė ir Algis Januška. Dar dirbo – Jūratė Batūrienė, Marytė Skrinskienė, Gailė Dėdinienė, Genovaitė Bijūnienė, Pat Kaunelienė, Algis Kaunelis, Linas Baltakys, Onutė Narušienė, Rimas Paulionis, Anelė Pajaujienė. Ūkio vedėjas pirmą savaitę buvo Kastytis Batūra, antrą – Kazimieras Pajaujis. Nepamainomas programų vadovas v.s. kun. A. Saulaitis, SJ. Skautės akad. I. Petrauskienės ir s. P. Butėno rankdarbiai buvo labai vertinami. Be to, visi stovyklautojai turėjo progos taisyklingai šaudyti, s. V. Keturakio instruktuojami, jo priežiūroj taip pat visi galėjo paplaukioti laivais ir paburiuoti. Visi darbai ir tvarka atidžiai buvo prižiūrama energingo komendanto s. dr. A. Dailydės. Jiems visiems skautiškas ačiū. Neužmirštas ir gerasis darbelis, Mišių aukose surinkta $200, kurie per kun. A. Saulaitį, SJ, bus perduoti okupuotos Lietuvos atsikūrusiems skautams. **M.**

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker
1531 Mosley St., Site 311, Box 79, Wasaga Beach, Ont. L0L 2P0

Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamius, ūkius, žemes Wasagos, Staynerio ir Collingwoodo apylinkėse kreipkitės į
Angelę Šalvaitytę, *B.A.,*
pirkimo ir pardavimo atstovę.
Ji mielai jums patarnaus.
Darbo tel. (705) 429-2121, namų tel. (705) 429-6428.

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:	
9½% už 90 dienų term.indėlius	
9¾% už 6 mėn.term.indėlius	
9¾% už 1 m. term. indėlius	
9½% už 2 m. term. indėlius	
9½% už 3 m. term. indėlius	
9¾% už 1 m. GIC mėn. palūk.	
10¾% už 1 m. GIC invest. pažym.	
10½% už 2 m. GIC invest. pažym.	
10½% už 3 m. GIC invest. pažym.	
8¾% už RRSP ir RRIF ind. (variable rate)	
10¾% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.	
10½% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.	
10½% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.	
8¾% už namų planą - OHOSP (variable rate)	
8 % už taupymo sąskaitą	
9¼% kasd. pal. sąsk. virš 10.000	
6½% už kasd. pal. čekių sąsk.	

IMA:	
už asmenines paskolas nuo...13 %	
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
su nekeičiamu nuošimčiu	
1 metų	12¾%
2 metų	12½%
3 metų	12½%
(fixed rate)	
su keičiamu nuošimčiu	
1, 2 ar 3 metų...	11½%
(variable rate)	

Asmenines paskolas duodame iki $65,000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

AKTYVAI virš 72 milijonų dolerių

Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau $2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki $15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginės perlaidos, kelionės čekiai (American Express).

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 3.30 v. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais – nuo 9.30 v. ryto iki 8 v. vakaro; šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v. po pietų

BŪSTINĖ: Lietuvių namai —
1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 532-1149

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 6A3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543
Nekilnojamo turto įstaiga, tarnaujanti tautiečiams nuo 1951 metų. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.
Alfonsas Garbenis, sn. (tėvas) ir
Alfonsas Garbenis, jn. (sūnus) – **savininkai**
Namų įkainojimo skyrius
HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3
Telefonas (Toronto linija) **773-6480**
ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybių – mortgičių, palikimų, investacijų, (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

KINGSWAY NATIONAL
REAL ESTATE LTD., REALTOR
1614 Bloor St. W., Toronto, M6P 1A7 (Arti Toronto Lietuvių namų)
JANE-ANNETTE
Testamentinis pardavimas. Mūrinis, atskiras 8 kambarių namas, gerame stovyje. Dvi modernios virtuvės, dvi prausyklos, įrengtas rūsys, garažas. Geras pirkinys. Prašoma kaina tik – 238,000.
St. JOKUBAITIS
Telefonai 535-2331 arba **537-2869**

RE/MAX renown realty ltd., realtor an independent member broker
daiva t. dalinda, B.A.
associate broker
4887 dundas street west, islington, ontario M9A 1B2, res: 239-9892
232-2322
DEŠIMTIES METŲ PATYRIMAS
NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

MARIUS E. RUSINAS, *turįs aštuonerių metų patyrimą, patarnauja visose pensijų srityse:*
- **RRSP – nuo 1 iki 10 metų garantuoti pažymėjimai**
- **RRIF pensijų fondas**
- **metinė renta (Annuities) – nuo 5 iki 20 metų išmokos abiem (vyrui ir žmonai) arba vienam (kitam mirus)**
- **įvairūs fondai (Segregated Funds) – gyvybės, sveikatos, grupinė drauda**
- **atstovauja visom gyvybės draudos bendrovėm**
- **klientų patogumui, susitarus, atvažiuoja į namus**

Canada Life Assurance Company
390 Bay St. nr. 600, Toronto M5H 2Y2
Darbo (416) 868-0922, namų (416) 848-0320

A†A

VINCUI STARKEVIČIUI

mirus Lietuvoje,

dukrą ALBINĄ LACKUVIENĘ su vyru nuoširdžiai užjaučiu –

Birutė Jurkevičienė

A†A

JONUI ZALECKIUI

mirus, nuoširdžiai dėkoju Lietuvos kankinių parapijos klebonui kun. J. Staškui už religinius patarnavimus ir visiems dalyvavusiems laidotuvėse.

Taip pat dėkoju visiems globojusiems mane sunkiose gyvenimo valandose ir parėmusiems mane ką tik atvykusį iš Lietuvos.

Nuoširdus ačiū. Brolis *Gintautas Zaleckis*

A†A

STASĖ RUPŠYTĖ-PETRAUSKIENĖ

iškeliavo amžinybėn prieš penkerius metus (1984.VII.19).

Ji iškeliavo, bet man liko neužmirštama.

Iškeliavai liepos mėnesį, liepoms žydint,
Palikai betgi neužmirštamus pėdsakus.
Išskridai kaip pūkas į dangaus beribes.
Sugrįžo bitelės į savo korius,
Bet Tu negrįši niekados.
Žydėjai kaip rūta žalia,
Kurios šakelės nuvyto
Ir daugiau nebežaliuos.
Žydėki ten, kur žydėjimas
Niekad nesibaigia.

Tavęs neužmirštantis ir Tave mylintis vyras –

Mikalojus Petrauskis

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserų vedamas

LIETUVIŲ VAIKŲ DARŽELIS

kviečia tėvus registruoti ikimokyklinio amžiaus vaikus pilnai ar pusei dienos. **Skambinti telefonu 534-5773 arba atvykti į darželį, 57 Sylvan Ave., susipažinti.**

Century 21 MLS REALTOR

G. KELLEHER REAL ESTATE LTD.

Susan Jurėnienė

Profesionali pirkimo ir pardavimo atstovė mielai jums patarnaus Toronto, Mississaugos, Oakvillės apylinkėse.

Verslo — (24 v.) tel. 279-6338 **Namų — 542-1708**

MEDELIS CONSULTING

1407 Sarcee St. Oshawa, Ont. L1G 4N2

Po sėkmingai pavykusios "Gintaro" kelionės į Lietuvą pranešame, *kad išrūpinam kvietimus ir suplanuojam išvykas pasirodymams į Lietuvą atskiriems menininkams ar ansamblinėms grupėms.*

Sudarom sąlygas *privačiai apsilankyti Lietuvoje.*

Nuperkam automobilius *ir kitas dovanas valiutinėje parduotuvėje.*

Sutvarkom dokumentus *iškvietimui giminių iš Lietuvos.*

Kreipkitės į **Stefą** arba **Algį Medelius**, vakarais tel. **(416) 434-1847**

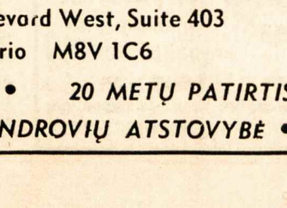

Jei norite pirkti ar parduoti namą, ar gauti informaciją, prašau man paskambinti.

Prižadu mielai ir sąžiningai patarnauti.

Lina Kuliavienė tel. 534-7788

431 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario

DRAUDA

"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814

2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403

Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS

• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

ti kajutėje. Tada ir paaiškėjo, kad tokių tariamų pabėgėlių, užsimokėjusių tūkstančius dolerių, Kanadon atgabena ir Lenkijos transporlaiviai tiesiog iš Gdansko.

Spaudoje humoristiškai nuskambėjo Lenkijos čigonų išdaigos Kanadoje, paskelbtos dienraščio "The Toronto Sun" liepos 12 d. laidoje. Ta didelė čigonų grupė įsikūrė kaip pilnateisiai politiniai pabėgėliai Toronte ir Montrealyje ir netgi gavo socialinės gerovės pašalpas. Mat nė vienas grupės narys neturėjo oficialaus darbo. Vėliau betgi paaiškėjo, kad čigonams yra svetimas neveiklumas. Jie nesėdėjo sudėtomis rankomis, bet ėmėsi jiems įgimto vagystės amato. Pas tuos čigonus padarytose kratose policija rado milijoną dolerių, daug didžiosiose krautvėse pavogtų ir sėkmingai išsineštų prekių – kailių, odos gaminių, deimantų, aukso, porceliano dirbinių ir netgi elektronių kompiuterių. Pas vieną tos grupės čigoną Montrealyje buvo aptikta trys kilogramai aukso. Kratose taipgi buvo rasta prijuosčių su specialiomis kišenėmis. Čigonės jas dėvėdavo po suknelėmis ir kišenėse paslėpdavo pavogtas prekes. Į tokias vagystes buvo įjungti ir vaikai, aprūpinti mažesnėmis prijuostėlėmis. Vagystėmis buvo apkaltintas dvidešimt vienas čigonų grupės narys. Šešis pavyko sulaikyti jau bėgančius į JAV. Policija skundėsi, kad čigonus sunku sugauti, nes jie nepripažįsta jokių teisinių užtvarų, net ir valstybinių sienų.

Ontario parlamento komitetas švietimo reikalams pasiūlė įvesti pilnus mokslo metus šios provincijos mokyklose. Esą tokiu būdu būtų sumažintos sparčiai augančios švietimo išlaidos. Mat tomis pačiomis mokyklomis galėtų pasinaudoti daugiau mokinių Toronte bei kituose miestuose. Dabar mokyklos uždaromos ilgoms vasaros atostogoms ir būna tuščios vasaros mėnesiais. Komitetas siūlo švietimo vadyboms pilnus mokslo metus padalinti į keturias dalis, atsisakant jiems įprastų trimestrų ir vasaros atostogų. Mokiniai ir mokytojai atostogoms tada gautų metų ketvirtį skirtingu laiku. Atostogaujančius pakeistų kiti mokiniai ir mokytojai. Tas pakeitimas eilės tvarka paliestų visas mokyklas: vieni atostogautų, o kiti mokytųsi. Mokyklos veiktų ištisus metus. Pasiūlymas, atrodo, bus atmestas, nes jam nepritaria prie vasaros atostogų įpratę mokytojai. Visoje Kanadoje pravesti tyrimai liudija, kad tokią sistemą atmeta 67% kanadiečių, o jai pritaria tik 27%. Atrodo, tėvai savo atostogas nori turėti kartu su mokyklos vasarą nelankančiais vaikais.

TORONTO

Kalbininko Petro Butėno, prieš keletą metų palaidoto Šv. Jono lietuvių kapinėse Anapilyje, paminklo šventinimas įvyko rugpjūčio 26, šeštadienį. Mišias Lietuvos kankinių šventovėje laikė ir paminklą pašventino klebonas kun. J. Staškus, dalyvaujant iš Lietuvos velionies sūnui Donatui su žmona Danguole ir sūnumi Linu, giminėms ir būreliui buvusių jo mokinių. Per Mišias giedojo sol. V. Verikaitis. Prie paminklo jautrų žodį tarė buvusi velionies mokinė M. Railienė. Sūnus Donatas nuoširdžiai padėkojo visiems atsilankiusiems ir priminė, kad velionies prisiminimas grįžta į dabartinę Lietuvą.

Sąjūdžio Panevėžio tarybos leidinys "Laisvas žodis" liepos 18 d. laidoje rašo: "Stalininė šmėkla, beklaidžiodama po Panevėžį (ir po visą Lietuvą!), be kitų piktadarybių norėjo priversti (deja, ir tebeverčia!) pamiršti, koks žymus žmogus čia yra gyvenęs, buvęs ir kokius neišdildomus pėdsakus yra palikęs. Tai Petras Butėnas, lituanologas, kalbininkas, tautosakininkas-kraštotyrininkas, lietuvių rašytojų kūrinių kalbos taisytojas, vertėjas, įžymiųjų kalbininkų K. Būgos ir J. Jablonskio mokinys ir jųjų darbų pratęsėjas, L. Lindės – Dobilo giminaitis ir mokinys. Nepriklausomybės kovų savanoris – kūrėjas".

P. Butėnas 1925-1944 m. darbavosi Panevėžio mokyklose: Mokytojų seminarijoje, Vyrų ir mergaičių gimnazijose, dėstydamas lietuvių kalbą ir literatūrą bei jų dėstymo metodiką.

Mirdamas paliko 146 dėžes rankraščių, kurie šiuo metu yra "Alkos" muziejuje. "Tiesa" 1988.II.16 rašė, kad reikia lituanistikai panaudoti Petro Butėno darbus, išleidžiant juos Lietuvoje, sugrąžinant tautai vertingų jo trijų dešimtmečių triūsą.

Paminklo pagrindines dalis Donatas Butėnas atsivežė iš Lietuvos ir su sūnum Linu jį patys ir pastatė. **J.**

Sovietinė meška rodo dantis

(Atkelta iš 1-mo psl.)

Sąjungos sudėtyje. Partijų posėdžiuose buvo pripažinta, kad yra kovingų elementų, bet jiems neskiriamas didesnis dėmesys bei svoris. Ir toliau bus siekiama didesnės laisvės.

Maskva ypatingai atkreipusi dėmesį į Lietuvą, nes komunistų partija Lietuvoje nori atsiskirti nuo centrinės partijos Maskvoje, O Aukščiausiosios tarybos speciali komisija neigia teisinį Baltijos valstybių įjungimą į Sov. Sąjungą. Partija, sakoma pareiškime, kovojanti už respublikos visų tautybių sugyvenimą, tačiau remia šūkį: "Lietuva be suverenumo yra Lietuva be ateities". Estijos, Latvijos liaudies frontų ir Lietuvos Sąjūdžio būstines užplūdo telegramos, raginančios nenusileisti Maskvai. Tų kraštų žmonės, kaip pastebi dienraštis, pasiryžę siekti nepriklausomybės, nebijo net sovietinių karinių jėgų įsikišimo.

Įgeliantis pareiškimas

"The Toronto Star" rugpjūčio 29 d. laidoje rašo taip pat, kad Gorbačiovas įspėjęs komunistų partijos lyderį Lietuvoje, kad šioje respublikoje nueita per toli, siekiant nepriklausomybės. Romualdas Ozolas, Sąjūdžio seimo tarybos narys, su kitais Sąjūdžio nariais susitiko su partijos I sekretoriumi Algirdu Brazausku. Šis painformavęs, kad jam skambinęs Gorbačiovas ir yra susirūpinęs, kas vyksta Lietuvoje. Iki šiol kas vykę buvę galima remti, bet dabar nueita per toli.

Laikraštis pažymi, kad Sov. Sąjungos komunistų partijos centro komitetas padaręs įgelianti pareiškimą, pažymėdamas, kad separatistai veda Baltijos respublikas į prarają. **J.A.**

HALLING ELECTRICAL

(Estonian)

Gyvenamiems namams ir komerciniams pastatams.

- elektros išvedžiojimas
- elektros vielų atnaujinimas
- elektrinis šildymas
- vėdinimo įrengimas
- geras darbo atlikimas

Tel. 762-9190 LIC E 1044

Siunčiame ir parduodame 220 voltų/50 H_2

elektrinius reikmenis

įskaitant ir "Camcorders", "VCR" bei "TV" vartojimui Europoje–Lietuvoje

Universal Overseas Services

1960 Ellesmere Rd. Unit 6

Scarborough, Ont. M1H 2V9

Tel. (416) 438-7500

Turner & Porter laidotuvių namai

436 Roncesvalles Ave,

Toronto 3, Ont.

Tel. 533 - 7954

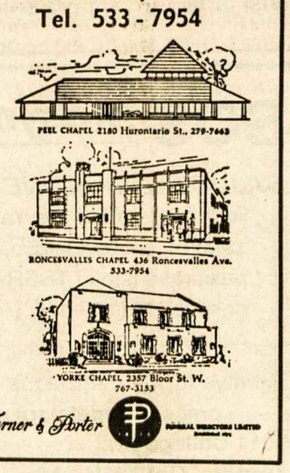

Naujas pranešimas dėl siuntinių į Lietuvą

Kainos su persiuntimu amerikietiškais doleriais.

Toshiba V-83 CZ video magnetofonas	$415
NEC nr. N9053D VCR (su rusų kalba paaiškinimu)	$450
Hitachi video kamera VM-600 E	$1,210
Hitachi video kamera 1280 EM	$1,310
Panasonic video kamera M7EN su lagaminėliu	$1,340

Priedo gausite 2 vaizdajuostes TT 180 nemokamai.

Siunčiame siuntinius, už kuriuos galite sumokėti muitą čia ar Lietuvoje. Taip pat galite siųsti kumpį, žuvies konservus, asperiną ir vitaminus. Prašykite sąrašo. Stasys kalba lietuviškai.

Stanley's Lithuanian Parcel Service

8865 E. South St.,
Fishers IN 46038, USA. **Tel. (317) 842-8035**

SKAITYTOJAI PASISAKO

DĖKOJAME

Gerbiamas prel. Pr. Gaida

Gavome Jūsų laišką su sveikinimais SLA metinių proga, už kurį esame labai dėkingi. Ypač Jūsų žodžiai mus skatina tęsti toliau lietuvišką darbą, kuris nėra lengvas išeivijoje. Už tai mano ir viso centro valdybos lietuviškas ačiū. **R. Staliioraitis,**

SLA valdybos pirmininkas

Buenos Aires,
1989 m. liepos 27 d.

~ŠYPSENOS~

Ji mūsų pusėj . . .

Toronto Nekaltai Pradėtosios Marijos vienuolių atstovė Ignė kartą apsilankė Hamiltone ir tenai, Jaunimo centre, turėjo susitikimą su lietuviškuoju jaunimu.

Užpakalyje eilių sėdėjusieji paaugliai, kramtydami gumą, kažką pusbalsiai diskutavo. Pagaliau, vienas iš jų įtikinančiai sako kitiems: "Jūs tik tylėkite! Šita seselė yra gera, ji mūsų pusėj" . . .

Pirkite "Annuity" kol nuošimčiai aukšti!

JŪS GALITE GAUTI daugiau negu dvigubai mėnesinių pajamų, sumokėję valstybinius mokesčius, jeigu užsisakysite **"ANNUITY"**, o ne Kanados taupymo lakštus ar investacijos pažymėjimus (GIC).

Nepraraskite savo vertingų pensijos dolerių!

Skambinkite **GEORGE KAIRIUI,** kuris greitai ir tiksliai suteiks jums reikalingų informacijų.

Skambinkite tel. 366-8771 arba **769-2500**

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, *B.Sc., LL.B.*

2 Jane St., Suite 500 — Telefonai:
Bloor ir Jane gatvių kampas — įstaigos (416)**762-7393**
Toronto, Ontario M6S 4W3 — namų **233-0303**

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS

B.C.L., LLB., M.B.A., M. Eng.

15 John St., Suite 2 — **Tel. 240-0594**
Weston, Ontario M9N 1J2 — **Fax. 248-5922**

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS *B.A. M.L.S. LL.B.*

perėmė a.a.advokato **Algio Puterio** bylas ir testamentus

3425 Dundas St. W., Suite 200 — Telefonas
prie Windermere Ave. — įstaigos (416) **763-3362**
Toronto, Ontario M6S 2S4

RE/MAX

west realty inc., realtor an independent member broker

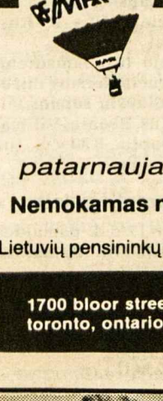

Juozas (Joseph) **Norkus**

namų pirkimo ir pardavimo atstovas

patarnauja lietuvių kalba

Nemokamas namų įvertinimas

Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

1700 bloor street west toronto, ontario M6P 4C3 **769-1616**

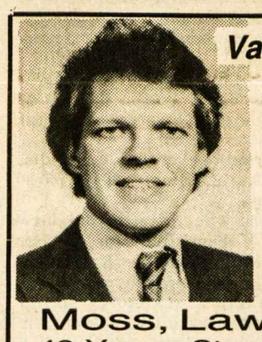

Vaidotas Jonynas, *M.B.A., C.F.A.*

Telefonas (416) 864-2734

- **Turi daugiau kaip 10 metų patyrimo investacijų srityje**
- **Aukso kasyklų analizuotojas**
- **Asmeniškai pataria apie "T-Bills", "Canada Savings Bonds", RRSPs, "Mutual funds"**
- **Sąžinigai patarnauja lietuviškai arba angliškai**

Moss, Lawson & Co. Limited

48 Yonge Street, Toronto, Ont. M5E 1G7

Century 21

DRESHER Ltd.
Member Broker
Tel. 233-3334
FAX 233-0285

3830B Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8

Patarnavimai visose pirkimo ir pardavimo srityse.

Kreipkitės į Birutę Spudienę, B.A., namų 445-9469 arba į Valterį Drešerį. *Kiekviena įstaiga tvarkosi atskirai.*

Didžiausia pirkimo ir pardavimo organizacija pasaulyje.

Ar jūs domitės pirkimo ir pardavimo (Real Estate) karjera?

Jeigu taip, skambinkite į mūsų raštinę. Mes paruošime jus, duodami pamokas kas antrą antradienį.

Century 21 geriausiai paruošia pardavėjus pirkimo ir pardavimo versle. Dėl informacijų skambinkite **Valteriui** ar **Rick tel. 233-3334.**

Century 21. **Dresher Ltd.**

DRESHER **INSURANCE BROKERS**

Fax 233-0285 - Tel. 231-2661

3830B Bloor Street West, Islington, Ontario M9B 1KB

Lietuvių kalba patarnauja – V. DREŠERIS ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 10 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 10 v.r. – 2 v.p.p.

Narys "Better Bussiness" biuro

Patarnavimas — greitas ir tikslus!

V. Dauginis – telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ*

DRAUDA — INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

TORONTO ONT

Anapilio žinios

— Wasagoje nuo rugsėjo 10 d. sekmadienio Mišios bus laikomos tik 11.00 valandą ryto.

— Rugsėjo 8, penktadienį, yra Marijos gimimo šventė – Šilinė. Ta proga Mišios mūsų šventovėje visiems patogiu laiku – 10.00 v.r. ir 7.30 v.v.

— Parapijos choras pradeda savo povasarinį giedojimo sezoną rugsėjo 10, ateinantį sekmadienį. Visi choristai tą dieną renkasi 10 v.r. repeticijai ir paskui gieda 11.00 v.r. Mišiose.

— Mūsų parapijos šventėje-atlaiduose, rugsėjo 24, sekmadienį, pamokslą sakys ir naująsias Anapilio muziejaus-archyvo patalpas pašventins žymusis kovotojas už Lietuvos religinę laisvę kun. Alfonsas Svarinskas. Iškilmingos pamaldos su Švenčiausiojo procesija prasidės 3 v.p.p. Pastato šventinimo ir parapijos šventės vaišės – 5 v.v. Pakvietimai į vaišes platinami sekmadieniais parapijos salėje. Šiokiadieniais prašome kreiptis pas Viktorą Narušį tel. 277-1128.

— Vykstantiems Lietuvon primenama, kad mūsų parapijoje nemokamai galite gauti N. Testamento, maldaknygių ir A. Maceinos knygų gabenimui savo giminėms bei artimiesiems.

— Jaunuoliai ir jaunuolės, kurie turite patraukimą vienuoliniam gyvenimui ar kunigystei, prašomi kreiptis į parapijos kunigus. Norintieji tapti kunigais taipgi galite rašyti lietuvių Šv. Kazimiero kolegijos rektoriui prel. Algimantui Bartkui: Via Casalmonferrato 20,00182 Roma, Italy.

— Toliau tęsiamas finansinis statybos vajus Kanados lietuvių kultūros muziejui Anapilyje.

— Šv. Kazimiero kolegija Romoje kreipiasi į lietuvius katalikus, prašydama finansinės paramos. Iki šiol ši kolegija tarnavo ruošimui lietuvių kunigų išeivijai. Dabar tikimasi, kad greitu laiku studijoms atvyks ir klierikų iš Lietuvos. Kadangi kolegijos pastatai reikalingi kapitalinio remonto, tai prašome visus dosniai aukoti šiam reikalui per mūsų parapiją.

— Gautas padėkos laiškas iš Argentinos lietuvių senelių namų "Židinys" vadovybės už mūsų parapijoje surinktus pinigus ir pasiųstą $1,631.00 čekį. Mūsų parapijos aukotojų sąraše buvo išleista A. T. Sekoniai, paaukoję $20.00.

— Motinos Teresės labdarai aukojo: $20 – B. Stalioraitienė (a.a. Jono Valantiejaus atminimui); parapijos skoloms numokėti: $60 – M. Jakubauskienė; $50 – J. A. Šulcai, dr. Zabieliauskas, V. Pniauskas; Kanados misijoms praeitą sekmadienį surinkta – $268.

— Mišios rugsėjo 10, sekmadienį, 9.30 už a.a. Bernardą Petkevičių (mirties metinės), 11.00 v.r. už parapiją; Wasagoje 11.00 v.r. už a.a. Feliksą Noreiką.

Lietuvių namų žinios

— Lietuvių slaugos namams aukojo: $5000 – a.a. Vandos Garnelienės testamentinis palikimas; $100 – Marija Statulevičienė a.a. Mečislovo Abromaičio atminimui. Iš viso statybos fonde yra $141,658.77 Aukos priimamos "Paramoje" sąsk. nr. 8711, Prisikėlimo parapijos kooperatyve sąsk. nr. 155332.17 ir "Talkoje" sąsk. nr. 4259. Visos aukos yra atleidžiamos nuo valstybinių mokesčių.

— Sekmadienio popietėje dalyvavo 350 asmenų. Svečių knygoje pasirašė: P. Adamonis. A. Bendoraitienė, E. Dzidzevičienė, S. Janulevičius, L. Janulevičiūtė, A. Puidokas, J. L. Ratkauskai, E. Slabšinskienė, D. Taločkienė, R. Vaitkienė iš Kauno; A. Andriušaitis, V. Balaišis, G. Balaišytė, D. Bernatavičius, T. Bernatavičius, R. Lukošienė, B. Misiūnienė, R. Mulerskienė, R. Naiduškevičius, J. Naiduškevičiūtė, A. Skindel, S. Statkevičiūtė (Lietuvos disidento dr. Algio Statkevičiaus duktė) iš Vilniaus; J. R. Dulinskai iš Naujosios Akmenės; E. Baltrukonienė iš Birštono; A. Andriušaitis iš Šilutės; V. Dambrauskienė iš Marijampolės; D. Šaltienė iš Prienų; R. V. Kožikiai iš Panevėžio; I. Cirušytė iš Suvalkų; R. Popikienė iš Derby, Anglijos; V. D. Janulevičiai iš Milwaukee, Wi.; O. Vindašienė iš Saratogos, Kalif.

— Dar yra likę keletas marškinių su meškos atvaizdu ir užrašu: "Lokys — Lietuvių namai — Toronto". Skambinti tel. 532-3311 arba "Lokys" tel. 534-8214.

— LN valdybos posėdis – rugsėjo 7, ketvirtadienį, 7.30 v.v.

Prisikėlimo parapijos žinios

— Praėjusį sekmadienį per visas Mišias pamokslus sakė kun. Zigmas Gustainis, Birštono klebonas ir Stakliškių dekanas.

— Pakrikštyta Amanda-Nicole, Edmundo ir Sandy Kulikauskų dukrelė.

— Rugpjūčio 29 palaidota a.a. Antosė Jocaitienė, 69 m.; a.a. Bronius Akstinas, 65 m.; rugpjūčio 30 palaidotas a.a. Aleksas Ambrozaitis, 72 m.

— Šv. Pranciškaus trečiojo ordino mūsų parapijos kongregacijos Mišios šį ketvirtadienį, 10 v.r.

— KLK moterų mūsų parapijos skyriaus sekantis susirinkimas įvyks rugsėjo 17 d., po 11.30 v. Mišių. Programoje dr. O. Gustainienės paskaita apie dabartinę Katalikių moterų draugijos veiklą Lietuvoje.

— Rugsėjo 10, ateinantį sekmadienį, pradės veikti parapijos biblioteka. Bibliotekai vadovauja P. Jurėnas, o jam talkininkauja R. Žiogarys. Ateinantį sekmadienį taip pat pradės veikti ir parapijos virtuvė. B. Greičiūnienė ir E. Walenciej su savo padėjėjomis, pasikeisdamos kas sekmadienį, virs lietuviškus valgius.

— Parapijos choras pradeda naujo sezono darbą šį ketvirtadienį, rugsėjo 7, 7 v.v., repeticija muzikos studijoje. Šventovėje choras pradės giedoti ateinantį sekmadienį. Pradedant naują sezoną, yra gera proga naujiems nariams įstoti į parapijos chorą. Chorui vadovauja sol. V. Verikatis, o jam akompanuoja Danguolė Radke.

— Parapijai aukojo: $1.000 – S. A. Kavaliauskai; $200 – B. Jocaitis, žmonos a.a. Antosės atminimui, J. Karl a.a. Br. Akstino atminimui; $100 – E. S. Kulikauskai, A. Laurinaitis, E. Walenciej; $50 – R. Ruslys, V. P. Melninkai.

— Mišios rugsėjo 10, sekmadienį, 8.30 v.r. – už Nakučių šeimos mirusius, 9.20 v.r. už Slapšių šeimos mirusius, 10.15 v.r. už Bronių Vilimą, 11.30 v.r. – už parapiją, 8.30 v.v. – už Kairių šeimos mirusius.

Išganytojo parapijos žinios

— Rugsėjo 10 ir 17 d.d. pamaldos įprastu laiku, 11.15 v.r. Pamaldos rugsėjo 17 d. su Šv. Vakariene.

— Rugsėjo 4 d. Valerijai Anysienei suėjo 90 metų. Parapija nuoširdžiai sveikina brangią sukaktuvininkę ir jai linki Dievo palaimos.

— Moterų draugija ruošia rugsėjo 9, šeštadienį, naudotų daiktų ir pyragų išpardavimą. Daiktus, skirtus išpardavimui, galima pristatyti į šventovės salę rugsėjo 8, penktadienį, nuo 6-8 v.v., arba rugsėjo 9, šeštadienio rytą. Išpardavimas prasideda 9 v.r.

— Parapijos tarybos posėdis, rugsėjo 13, trečiadienį, 7.30 v.v. parapijos salėje.

— Moterų draugijos susirinkimas – rugsėjo 17, sekmadienį, tuoj po pamaldų, parapijos salėje. Kviečiame visas moteris gausiai dalyvauti.

— Parapijos sekretorė Marija Dambarienė išvyko į V. Vokietiją ir grįš rugsėjo pabaigoj.

Nuo rugsėjo 1 d. Vilniaus radijas užsienio lietuviams transliuoja naujomis bangomis 9610, 11675, 15180, 17665, 17690.

Jesse Flis, parlamento narys Otavoje Parkdale-High rajonui, yra sūsirūpinęs Maskvos pareiškimu ir šiuolaikiniais įvykiais Baltijos valstybėse. Maskvos pareiškimas, datuotas rugpjūčio 28 d., prieštarauja Maskvos pritarimui suteikti Baltijos kraštams ekonominę savivaldą. Sov. Sąjungos komunistų partijos specialios komisijos pirmininkas rugpjūčio 18 d. pareiškė, kad Sov. Sąjungos valdžia be jokios abejonės pasmerkia Stalino-Hitlerio sandėrį, nukrypusį nuo leninistinių užsienio reikalų principų.

Toks pasmerkimas, rašo Flis, reiškia, kad Maskva susitarimą laiko nekonstituciniu, todėl ji neturi kitos išeities, kaip paskelbti Baltijos valstybių aneksavimą negaliojančiu.

Testamentiniai palikimai

Iškeliaujantiems į amžinybę kyla klausimas, kam palikti savo santaupas. Neužmirština, kad tarp įvairių fondų, lietuviškų institucijų bei organizacijų yra jau 40 metų sulaukę "Tėviškės žiburiai" – plačios apimties savaitraštis. Rašydami savo testamentus, neužmmirškite ir jo. Iškeliauja tautiečiai į anapus vienas po kito, o "Tėviškės žiburiai" lieka šviesti ir toliau. Mažėjant tautiečių skaičiui, jie reikalingi vis didesnės paramos, ypač nuolat kylant paruošimo ir spausdinimo išlaidoms. Testamentinis palikimas "Tėviškės žiburiams" bus prasminga parama ir visai lietuviškai veiklai. Adresas: "Tėviškės žiburiai", 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont., L5C 1T3, Canada. LEIDĖJAI

FUTURE.I
REAL ESTATE LTD. REALTOR

Nijolė Bates
Namų pirkimo bei pardavimo bendrovės atstovė
verslo 769-3300
namų 769-1835

• *Patarnauja lietuvių kalba.*
• *Nemokamas namų įvertinimas*

130 Kennedy Avenue,
Toronto, Ontario M6S 2X9

Ne tik namai, bet ir jūsų ateitis

Lietuvos kankinių šventė ir Kanados lietuvių kultūros muziejaus šventinimas

įvyks 1989 m. rugsėjo 24, sekmadienį, Anapilyje

Iškilmių pamokslą ir šventinimo apeigas atliks žymusis kovotojas už Lietuvos religinę laisvę kun. ***ALFONSAS SVARINSKAS***

Programoje: *3.00 v.p.p. – Mišios Lietuvos kankinių šventovėje, Švč. Sakramento garbinimas ir procesija*
4.30 v.p.p. – muziejaus pastato šventinimas
5.00 v.p.p. – vaišės Anapilio salėje

Bilietai į vaišes platinami Anapilyje sekmadieniais arba kreiptis į V. Narušį tel. **277-1128**

Maloniai kviečia visus dalyvauti – ***rengėjai***

Su $1,000 įmokėjimu galite įsigyti butą

Hillcrest Ave., šalia Cooksville traukinių stotelės, į pietus nuo Square One prie 10 greitkelio.

- *Tai puikiausias nekilnojamo turto pirkinys apsaugotas nuo valstybinių pajamų mokesčio (tax shelter).*
- *Tai yra gera investacija arba butas išėjus į pensiją, proga padėti vaikams ir vaikaičiams.*

Jeigu jus domina ši unikali investacija ir norite sužinoti apie šias neribotas projekto galimybes skambinkite

George Kairiui tel. 366-8771 arba **769-2500**

Kanados lietuvių kultūros muziejus, kurį globoja KLB krašto valdyba, bus atidarytas ir pašventintas per Lietuvos kankinių šventę rugsėjo 24 d. Anapilyje. *Ta proga dail. J. Bakis organizuoja lietuvių dailininkų parodą,* kurioje pasižadėjo dalyvauti daugiau kaip 20 dailininkų. Rengėjai tikisi, kad šia išskirtine švente susidomės tautiečiai ir joje gausiai dalyvaus (žiūr. skelbimą). Pakvietimus (bilietus) galima įsigyti po abiejų Mišių Anapilyje, kitu laiku skambinti Viktorui Narušiui. tel. 277-1128. Stalai yra numeruoti, prašoma nedelsiant juos užsisakyti.

Toronto Maironio mokyklos mokslo metai prasidės **rugsėjo 23 d.** Šv. Vincento Pauliečio mokyklos patalpose. Naujų mokinių registracija vyks nuo 9 v.r. iki 11 v.r. Registracijos mokestis $50. Mokslo metų mokestis, įskaitant registraciją, bus $160 nuo šeimos. Pamokos rugsėjo 23 d. prasidės 9.30 v.r. ir baigsis 11 v.r. Tėveliai kviečiami ateiti į klasę ir dalyvauti auklėtojos pranešime ir susipažinti su Maironio mokyklos taisyklėmis ir programa. Pradedant rugsėjo 30 d., pamokos prasidės įprastu laiku 9 v.r. ir baigsis 12 v.p.p. Prašome tėvelių pristatyti vaikus į mokyklą laiku, kad galėtų mokytojai tvarkingai pradėti pamokas. Pirmą šeštadienį tėveliai bus pavaišinti kavute ir užkandžiais. Daugiau informacijos galima gauti pas vedėją G. Paulionienę tel. 249-1305.

Lietuvių kalbos suaugusiųjų kursų registracija įvyks rugsėjo 12 ir 13 d.d. 6.30 – 9.00 v.v. Bishop Marrocco mokykloje (1515 Bloor St. W.) Pamokos prasidės spalio 4 ir tęsis trečiadienio vakarais. Daugiau galima rasti Metropolitan Separate School Board informacijoje, kurioje visi vakariniai kursai išvardinti. Taip pat galima skambinti mokytojai I. Ehlers tel. 487-7771.

Laima Gražulytė iš Lietuvos, lydima Viktoro Gražulio, lankėsi "Tėviškės žiburiuose".

"The Toronto Star" rugsėjo 1 d. laidoje rašo, kad galingi Latvijos, Lietuvos ir Estijos tautiniai sąjūdžiai apkaltino Sovietų komunistinę partiją, siekiančią sutrukdyti taikingą demokratizacijos procesą Baltijos kraštuose. Tuo pačiu patarė Rytams ir Vakarams nesikišti. Įspėjimas buvo paskelbtas po įvykusių trijų tautinių sąjūdžių pirmininkų pasitarimo Rygoje.

Nauja skridimo tvarka

Keleiviai iš Lietuvos, vykstantys į užsienį sovietiniais lėktuvais, apmoka kelionę rubliais. Tačiau, naudodami kitų valstybių lėktuvus, turi mokėti tų kraštų pinigais. Pvz. keleivis, skrisdamas iš Lietuvos į Montrealį, moka rubliais, o iš Montrealio į Torontą jau turi mokėti kanadiškais doleriais.

Nuoširdžiai kviečiu

į Šiluvos Marijos atlaidus Londone, Ont., rugsėjo 10, sekmadienį, 4 v.p.p.

Melsimės ir dėkosime Viešpačiui Dievui ir Švč. Šiluvos Marijai už dideles malones Lietuvos Bažnyčiai ir mūsų tėvynei Lietuvai.

Klebonas kun. I. B. Mikalauskas, OFM

Grąžinti peticijų lapus

KLB krašto valdyba prašo visų, kurie renka ar surinko parašus po peticija, prašant panaikinti Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmes, grąžinti peticijų lapus kaip galima greičiau į KLB raštinę:

1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8.

Visi lapai turi būti grąžinti **iki rugsėjo 21 dienos.**

SOS prašymas iš Lietuvos!

SĄJŪDŽIO BŪSTINĖ prašo skubiai surinkti liudininkų žodinę bei raštinę medžiagą apie neteisėtą 1940 m. seimą Lietuvoje, o Maskva teigia, kad Lietuva pasiprašė įstoti į TSSR. Sąjūdis nori įrodyti, kad seimo rinkimai ir įstojimas į Sovietų Sąjungą teisiškai yra negaliojantys.

Turintys tokios medžiagos arba norintys pateikti liudijimą prašomi **nedelsiant** susisiekti su KLB raštine:

1011 College St.,
Toronto, Ont. M6H 1A8 **Tel. (416) 533-3292**

Laima Gataveckaitė-Lindsay iš JAV lankėsi "Tėviškės žiburiuose" ir paliko $20 auką.

Dr. Arūnas Tarnauskas iš Lietuvos, lydimas Prano Dovidaičio, lankėsi "Tėviškės žiburiuose" ir paliko $50 auką.

Vanda Mickevičienė iš Vilniaus ir Stasys Matulionis iš Brantfordo, Ont. lankėsi "Tėviškės žiburiuose" ir paliko auką $20.

Dara ir Albertas Jankūnai rugpjūčio 4 d. šventė savo 50 m. vedybinę sukaktį. Juos pagerbdami, Jonas ir Aldona Ranoniai paaukojo Tautos fondui $75, Aleksas Žulys $50, linkėdami jiems geriausios sveikatos ir Dievo palaimos.

Iš Lietuvos gauta privačių laiškų, kuriuose rašoma, kad pradėjo gauti jiems, privatiems asmenims, užsakytus "Tėviškės žiburius". Iki šiol "TŽ" Lietuvoje gaudavo tiktai valdinės įstaigos, reguliariai prenumeruojančios šį savaitraštį. Tai galbūt ženklas, kad sovietinė cenzūra sušvelnėjo. Jei ta žinia pasitvirtins platesniu mastu, giminės bei pažįstami tautiečiai Kanadoje ir JAV-se galės užsakyti "TŽ" savo artimiesiems Lietuvoje.

A. a. muziko A. Ambrozaičio atminimui Bronė ir Vytas Palilioniai "Tėviškės žiburiams" aukojo $20.

A. a. A. Ambrozaičio atminimui Albina ir Juozas Išganaičiai "Tėviškės žiburiams" aukojo $25; Eugenija, Judita, Tomas ir Monika Ambrozaičiai – $50.

Paieškojimai

Antano Paškausko ieško Nijolė Kasparienė. Jis pats arba apie jį žinantys prašome pranešti tel. 232-9113. Toronte.

Ieškomas **Sakalauskas,** sūnus Bronės Lakarauskaitės-Sakalauskienės. Jo mama žuvo automobilio nelaimėje, palikdama jį mažą. Ieško mamos sesuo Vilė Urbanavičienė. Jis pats arba kas nors ži nantys apie jo likimą prašome pranešti tel. 232-9113 Toronte.

OVERSEAS VIDEO TAPE

Pakeičiame 3 val. video juostas iš vienos sistemos į kitą tik už $45. Darbas garantuotas. NTSC, PAL, SECAM, Europos, Azijos, Afrikos ir Australijos sistemas į kanadišką ir atvirkščiai. 8 ir 16 mm filmas ir skaidres pakeičiame į video.

KODĖL MOKĖTI DAUGIAU? Skambinkite tel. 244-1822.

MONTREALQUE

Juodojo kaspino dienos minėjimas šiais metais buvo pravestas prie Sovietų Sąjungos konsulato. Minėjimą pradėjo estų ir ukrainiečių dvasininkai malda. Ilgesnę kalbą pasakė estas dr. Martin Puhvel. Ukrainietis Yaraslaw Markiza šią kalbą kiek papildė. Čekoslovakas dr. N. Kazdan prisiminė, kaip prieš dvidešimt vienerius metus buvo užgniaužtas jų "Prahos pavasaris". Dr. Milda Danytė perskaitė Sovietų Sąjungos valdžiai raštą, kuris turėjo būti perduotas konsului. Po kelių skambinimų į konsulato vartus nebuvo jokio atsakymo. Tada visi susirinkę pradėjo skanduoti: "Open the door". Pagaliau pasirodė vicekonsulas ir į vidų įsileido M. Danytę, Y. Markizą ir Janį Terauds. Paties konsulo nebuvę, bet vicekonsulas pažadėjęs raštą perduoti adresatui.

Žmonių buvo susirinkę nedaug, bet buvo plakatų ir nemažai vėliavų: Baltijos kraštų, lenkų, ukrainiečių ir slovakų.

Montrealio anglų ir prancūzų didžioji spauda bei televizija daug vietos skyrė šios dienos sukakčiai. Sekančią dieną per prancūzų CBC radijo stotį ta pačia tema buvo pasikalbėjimas su Silvija Staškevičiene.

Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblis, susidedantis iš 47 asmenų, koncertavęs įvairiuose Sovietų Sąjungos miestuose ir aplankęs beveik visus Europos kraštus, spalio 3 d. pirmą kartą atskris į Šiaurės Ameriką – Mirabel orauostį. Kiek pailsėję Montrealyje, spalio 5 d. pradės kelionę autobusu po didžiąsias lietuvių kolonijas – Čikaga, Detroitas, Klivlandas, Hamiltonas, Torontas. Į Montrealį sugrįš spalio 21 d. Tą patį vakarą AV salėje bus suruoštas jiems viešas priėmimo balius. Sekančią dieną, sekmadienį, ansamblis koncertuos montrealiečiams St. Henri mokyklos auditorijoje (prie St. Henri Place metro stoties).

Montrealiečiai kviečiami visur gausiai dalyvauti. Būtų gražu, kad daugelis nuvyktų į Mirabel jų pasitikti. Į balių ir koncertą bilietai bus platinami iš anksto. Be to, ansambliečiai bus apnakvydinami privačiai, todėl rengimo komitetas ieško žmonių, kurie sutiktų juos priimti nakvynei.

Ansamblis išskris namo spalio 24 d. iš Mirabel orauosčio.

Lietuvių tautodailės instituto visuotiniame – metiniame narių suvažiavime dailininkų A. A. Tamošaičių sodyboje rugpjūčio 26 d. dalyvavo dvi montrealietės – Birutė Nagienė ir Danutė Staškevičienė.

Tautos šventės minėjimą rengia LK Mindaugo šaulių kuopa rugsėjo 10 d. Aušros Vartuose; 11 val. iškilmingos pamaldos, po jų salėje poeto dr. Henriko Nagio paskaita ir Montrealio vyrų okteto dainos.

Kun. Zigmas Gustainis, Birštono parapijos klebonas, rugpjūčio 27 d. AV šventovėje laikė Mišias ir pasakė pamokslą. Svečias lanko gimines Montrealyje ir Toronte.

Karen Čičinskaitės (Aldonos ir Edvardo dukters) ir Vytauto Dabšio (Birutės ir Rimtauto sūnaus iš Los Angeles) sutuoktuves rugpjūčio 26 d. Šv. Kazimiero šventovėje palaiminо klebonas kun. Stasys Šileika, asistuojamas AV klebono kun. Juozo Aranausko. Apeigų metu giedojo jaunojo motina sol. Birutė Vizgirdienė, jai akompanavo vietinės muzikės arfa ir fleita. Vestuvinės vaišės vyko Buffet Monte Carlo salėje.

A. a. kun. Jonas Borevičius, SJ, buvęs AV parapijos klebonas, rugpjūčio 23 d. mirė Čikagoje ir palaidotas šv. Kazimiero kapinėse.

Tą pačią savaitę mirė muz. Aleksandras Ambrozaitis, buvęs AV parapijos vargoninkas. Paskutiniu laiku jis gyveno Kingstone, Ont.

A. a. Kazimieras Stankevičius, gyvenęs ILe perrot, Que., mirė rugpjūčio 18 d. Palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississauga, Ont.

A. a. Marija Šalčiūnienė-Novakaitė, 84 m. amžiaus, mirė rugpjūčio 20 d. Iš šv. Kazimiero šventovės palaidota rugpjūčio 23 d. Notre Dame des Neiges kapinėse. Liūdi brolis ir kiti giminės bei artimieji. **B.S.**

A. a. Joanos Kęsgailienės atminimui J. Rukšėnienė iš Los Angeles, JAV, Kanados lietuvių fondui paaukojo $58.

A. a. Augustino Kudžmos ir a.a. Eugenijos Urbonaitės atminimui K. Aniolauskienė KLF paaukojo $40.

Greitas ir tikslus patarnavimas

Tel. Bus.: 722-3545
Res.: 256:5355

PETRAS ADAMONIS
C. I. B.

GAISRAS - AUTOMOBILIAI - ATSAKOMYBĖ - GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.
3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA
1475 DeSeve St., Montreal, Que. H4E 2A8
Tel. 766-5827; 766-5830
Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard
VISI BANKINIAI PATARNAVIMAI

AKTYVAS – virš $26,000,000 REZERVAS – virš milijono.

MOKA UŽ:

Certifikatus	11¼%	Taupymo – special.	6 %
Term. indėlius:		Taupymo – su gyv. dr.	5¾%
1 metų	10 %	Taupymo – kasdienines	5½%
180 d. - 364 d.	9¾%	Einamos sąsk.	4½%
120 d. - 179 d.	9¾%	RRIF – RRSP – term.	11½%
60 d. - 119 d.	9½%	RRIF – RRSP – taup.	6½%
30 d. - 59 d.	9¼%		

IMA UŽ:
Nekiln. turto nuo 13 %, asmenines – nuo 13 %

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr., treč.	9.00-3.00	———
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00-7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00-6.00

PARDUODAMAS 1984 m. Cougar automobilis gerame stovyje, turintis 58,108 mylių. Skambinti tel. 766-4948.

DĖMESIO! Pilna kaina su persiuntimu į Lietuvą: video kamera HITACHI 600 E — $1,210 (amerik.), PANASONIC M-7 su lagaminėliu — $1,295. Video magnetofonas TOSHIBA 83CZ — $415. Palyginkite kainas. SIUNČIAME IR VAISTUS. Romas Pukštys, TRANSPAK, 2655 W. 69 St., Chicago, IL 60629. Įstaigos valandos: kasdien nuo 10-6 v.v., šeštadieniais nuo 10-2 v.p.p. Tel. 312-436-7772; namų tel. 312-430-4145. Rašydami būtinai pažymėkite savo telefoną.

LENKŲ ŠEIMA neturinti vaikų nori išsinuomoti dalį vienos šeimos namo Parkdale, Bloor West Village ar vakarinėje Toronto dalyje. Turi geras iš lietuvių rekomendacijas. Skambinti bet kuriuo laiku Alexander tel. 769-0361 Toronte.

"SAMOGITIA"
Knygų rišykla "SAMOGITIA"
meniškai įriša knygas bei žurnalus
A. Plenys
3333 Grassfire Cres., Mississauga, Ont. L4Y 3J8 **Tel. (416)625-2412**

LIETUVIŲ ŠEIMAI reikalingas butas. Skambinti vakarais tel. 763-1274.

PARDUODAMAS naujas namas netoli Simcoe ežero, apšildomas dujomis, po visu namu rūsys, dvigubas garažas. Sklypas 41'x124'. Kaina – $259,900. Skambinti tel. 1-476-2764.

MIKOLAINIS VALTERIS atlieka staliaus, plytelių dėjimo, vonių, tualetų ir prausyklų įrengimo darbus už prieinamą kainą. Skambinti tel. 769-5024 Toronte.

PARDUODAMAS grynas bičių medus. Kreiptis pas bitininką J. Norkų (didesnius kiekius pristatau į namus) tel. 389-8179. Taip pat galima gauti Anapilio knygyne, "Vilnius Manor" pensininkų namuose pas J. Gustainį.

CATERING
Maistas gaminamas visom progom – vestuvėm, krikštynom, laidotuvėm, parengimam. Skambinkite Vidai Šiaučiulienei tel. (416) 626-5184.

EUROPEAN CATERING
Gaminamas maistas visom progom, parūpinama salė, muzika, gėlės, sutvarkomi gėrimų (baro) reikalai. Skambinti bet kuriuo laiku: Antanas Gataveckas tel. (416) 234-0243 Toronte.